

Zoomi - sujuvien siirtymien kansallinen koordinointi (S20306)

VÄLIRAPORTTI 2017/1

Väliraportti Sujuvat siirtymät -kokonaisuudessa syntyvistä hyvistä käytännöistä

Sisällysluettelo

Johdanto	2
A. Koulutukseen pääsy, perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaihe ja koulutukseen kiinnittyminen	3
Ohjaus, tuki, perehdyttäminen	3
Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen	5
Polut ja väylät yhteistyössä	7
Perusopetuksen kanssa tehtävä yhteistyö	8
Joustavat prosessit ja jatkuva sisäänotto.....	9
B. Henkilökohtaistaminen	10
Henkilöstön osaamisen kehittäminen: ohjeet ja työkalut	10
Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	12
Henkilökohtaistamista tukevat järjestelmät, prosessit ja rakenteet.....	13
Ohjaaminen	14
C. Yksilöllisyyden toteutuminen.....	16
Joustavuus ja yksilöllisyys	16
Työvaltaisuus.....	18
Oppimisympäristöjen kehittäminen	19
Asteittaiset siirtymät	20
Ohjaus ja tuki.....	22
D. Keskeyttäminen – Koulutuksen/tutkinnon suorittamisen aikana tapahtuvat siirtymät	23
Tekniset työkalut.....	23
Prosessit ja vastuut	24
Varhainen puuttuminen	25
Vaihtoehtoiset polut.....	28
E. Valmistumisvaihe ja jatko-opinnot sekä työelämään siirtyminen	29
Jatko-opintoihin siirtyminen.....	30
Työelämään siirtyminen	31
Ohjaus, kontaktointi ja tuki	32
Tekniset työvälineet.....	34
Yhteistyö	35
LIITE: Hankekuvaukset teemoittain.....	37
A. Koulutukseen pääsy, perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaihe ja koulutukseen kiinnittyminen	37
B. Henkilökohtaistaminen	38
C. Yksilöllisyyden toteutuminen	39
D. Keskeyttäminen – Koulutuksen/tutkinnon suorittamisen aikana tapahtuvat siirtymät	40
E. Valmistumisvaihe ja jatko-opinnot sekä työelämään siirtyminen	42
LIITE: Hankelistaus	44

Johdanto

Tähän väliraporttiin on koottu hyviä käytäntöjä, joita on syntynyt ja on syntymässä ESR-rakennerahastokauden Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Osuvaa osaamista -toimenpidekokonaisuuden sujuvat siirtymät -osion valtakunnallisissa hankkeissa sekä Zoomi-hankkeen koordinoimassa sujuvat siirtymät -verkoston alueellisissa hankkeissa.

Raportin tarkoituksena on kuvata, millaisiin sisältöihin ja teemoihin hyviä käytäntöjä ja malleja koordinoitavissa hankkeissa on syntymässä ja vahvistaa siten verkostoitumista sekä lisätä hankkeiden välistä yhteistyötä.

Hyvät käytännöt on jaoteltu Zoomi-hankkeessa käytettävien viiden pääteeman alle:

- A. Koulutukseen pääsy, perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaihe ja koulutukseen kiinnittyminen
- B. Henkilökohtaistaminen
- C. Yksilöllisyyden toteutuminen
- D. Keskeyttäminen – Koulutuksen/tutkinnon suorittamisen aikana tapahtuvat siirtymät
- E. Valmistumisvaihe ja jatko-opinnot sekä työelämään siirtyminen

Pääteemat jakavat käytännöt nivelvaihesiirtymien, henkilökohtaistamisen ja yksilöllisiin polkuihin tarjottavan tuen mukaan. Kunkin pääteeman alla hyvät käytännöt on selkeyttämisen tueksi jaoteltu vielä osateemojen alle. Lisäksi raportin loppuun on koottu koordinoitavat hankkeet teemoittain hankekokonaisuuden hahmottamiseksi.

Sujuvat siirtymät -verkostossa on tällä hetkellä 52 hanketta. Tätä raporttia varten tavoitettiin 47 hanketta, joista kerättiin tietoa. Hyviä käytäntöjä koottiin raporttiin 157 kappaletta. Yllä mainitun teemoittelun mukaisesti A-osioon käytäntöjä on dokumentoitu 45 kappaletta, B-osioon 38 kappaletta, C-osioon 45 kappaletta, D-osioon 46 kappaletta ja E-osioon 48 kappaletta.

Väliraportti sisältää jo levittämisvaiheessa olevia käytäntöjä, joihin on lisätty linkki Arjen arkin menetelmäpankkiin lisätietoihin tutustumista varten. Lisäksi raporttiin on koottu ennakoivasti käytäntöjä, joita Sujuvat siirtymät -kokonaisuuden aikana on syntymässä. Nämä käytännöt ovat varhaisessa kehittämissivaiheessa. Mallit, jotka on jo kuvattu, on linkitetty menetelmäpankin tarkempaan kuvaukseen. Hyvän käytännön tai toimintamallin otsikon perässä on myös hankkeen nimi sulkeissa, mikä helpottaa yhteydenottoa, mikäli kuvattu malli herättää tarvetta olla yhteydessä kyseiseen hankkeeseen.

Tämä raportti toimii elävänä asiakirjana, joka täydentyy Zoomi-hankkeen aikana ja muodostaa osan hankkeen loppuraportista. Päivitetty väliraportti julkaistaan puolivuositain, tämä väliraportti pitää sisällään käytäntöjä, joita on kerätty kevään ja kesän 2017 aikana. Raportin sisältö tulee Zoomi-hankkeen aikana muuttumaan ja päivittämään hankkeiden elinkaarien mukaisesti.

Jo mallinnettuja hyviä käytäntöjä löydät myös Arjen arkki -sivuston menetelmäpankista avainsanalla ”sujuvat siirtymät”. www.arjenarkki.fi/menetelmapankki

Työniloa ja innostusta raportin sisältöön tutustumisessa ja rohkeutta verkostoitumiseen ja yhteistyöhön.

Susanna Ågren
menetelmäkehittäjä

Ville Virtanen
verkostokoordinaattori

SAKU ry

SAKU ry

A. Koulutukseen pääsy, perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaihe ja koulutukseen kiinnittyminen

Ohjaus, tuki, perehdyttäminen

Koordinoitavissa hankkeissa on syntymässä useita eri käytäntöjä ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen, opintoihin perehdyttämiseen ja valinnan tukemiseen peruskoulussa.

Koordinoitavissa hankkeissa on syntynyt hakeutumisvaiheen tueksi suosituksia ja malleja sujuvien siirtymien toteuttamisesta. Näiden keskiössä on usein eri toimijoiden yhteistyö. Esimerkkejä käytännöistä on esimerkiksi Opintie sujuvaksi -hankkeen toimenpide-esityksen sujuviin siirtymiin Lapissa sekä Yhdessä koulutustakuuseen -hankkeen Parhaat ohjauspalvelut Uudellemaalle -ohjauskirja.

Markkinointimateriaalia koulutusvalinnan tueksi työstetään VetoVoimaa teknologia-aloille ja PURE STEEL -hankkeissa. Kone-metallialan ja teknologia-alan kiinnostavuutta ja houkuttelevuutta pyritään lisäämään yritysvierailuilla, teemapäivillä, digimateriaaleilla (sos. media, markkinointivideot), uratarinoilla ja yhteisillä tempauksilla ja tapahtumilla.

Lisäksi valintavaiheeseen ja siirtymävaiheeseen luodaan tueksi alavalintaa ja siirtymisiä hahmottavaa tukimateriaalia, kuten käsikirja siirtymää sujuvoittavista ratkaisumalleista, digimateriaalia koulutusvalinnoista maahanmuuttajille sekä työkaluja ja tehtäviä omien unelmien ja tavoitteiden pohtimisen tueksi. Opintie sujuvaksi -hankkeessa on työstetty käsikirja toimenpidesuosituksista nivelvaiheen siirtymien sujuvoittamiseksi.

Peruskoulun jälkeisen siirtymän tueksi kehitetään myös ohjausta ja ohjauspalveluita. Tervareitti-hankkeessa kehitetään osallistavaa ohjausta yläkouluikäisille perusopetuksen siirtymävaiheeseen. Nuorisotakuusta toimeen -hankkeessa on syntymässä nivelvaiheopomalli, jossa toisen asteen opinto-ohjaaja toimii peruskoulun opinto-ohjaajan lisäresurssina peruskoulussa ja auttaa valitut opiskelijat yli nivelvaiheen. Nivelvaiheopo, eli nope toimii tukena, jos jostain syystä jää ilman koulutuspaikkaa tai auttaa kiinnittymään uusiin opintoihin. Sisu-hankkeessa kehitetään monenlaista ohjaustukea toiselle asteelle siirtymiseen. Esimerkiksi oppikorjaamo on paikka, jossa saa matalankynnyksen ohjausta alavalintoihin ja siirtymiin liittyen. Sisu-hankkeen ohjaajat taas tarjoavat ohjauspalvelua ennen opiskelun alkua tai opiskelun aikana. Aloittavien opiskelijoiden tueksi on kehitetty aloituspäivien ja orientaatiojaksojen ohjelmaa.

- [Toimenpide-esityksiä sujuviin koulusiirtymiin Lapissa](#) (Opintie sujuvaksi)
Käsikirja, jossa esitellään toimenpidesuosituksia hankkeessa saadun tiedon valossa. Toimenpide-ehdotusten avulla etnisiin ryhmiin kuuluvien opiskelijoiden siirtymiin saadaan sujuvuutta. Käsikirja on saatavilla useilla eri kielillä.
- [Parhaat ohjauspalvelut Uudellemaalle! -ohjauskirja](#) (Yhdessä koulutustakuuseen)
Oppaan tarkoituksena on jakaa ajantasaista tietoa, kokemuksia ja näkökulmia nuorten ohjauksen parissa työskenteleviltä ohjauksen parissa työskenteleville. Konkreettiset tapausesimerkit kuvaavat olemassa olevia hyviksi koettuja palveluita ja käytäntöjä siitä, miten tukea nuorta opintojen nivelvaiheessa, opintojen aikana ja työelämään siirryttäessä.
- [Hakeutumisvaiheen palvelumalli toisen asteen ammatilliseen koulutukseen](#) (Siirtymät sujuviksi SISU)
WinNovassa on kehitetty hakeutumisvaiheen palvelumalli vuosina 2015 ja 2016. Toimintamalli on käytössä ja edesauttaa toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta kiinnostuneita nuoria ja aikuisia hakeutumaan soveltuviin opintoihin WinNovaan. Palvelumallin kuvauksessa on täsmennetty eri toimijoiden roolit hakeutumisvaiheen toiminnoissa.
- **Nuorilta nuorille suunnattu markkinointimateriaali** (VetoVoimaa teknologia-aloille)

Markkinointimateriaali teknologia-aloista Varsinais-Suomessa sekä valtakunnalliset kampanjat ja sosiaalisen median hyödyntäminen. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen henkilöstön, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä heidän vanhempensa tietoisuus teknologiateollisuuden alasta lisääntyy

- **[Teknologiateollisuusalan vetovoimaisuuden lisääminen](#)** (PURE STEEL)
Yritysten nettisivuja brändättiin uudelleen, sillä vanhat sivut pitivät yllä vanhanaikaista kuvaa metallialasta: ne olivat ”likaiset ja raskaat”. Yhteistyöyrityksiin järjestettiin yläkoululaisille yritysvierailuja. Yläkoululaisille järjestettiin teemapäiviä ammattiopistolla. Lisäksi oppilaitoksessa järjestettiin avointen ovien päivät huoltajille.
- **[Kone-metallialan uratarinat](#)** (PURE STEEL)
PURE STEEL -hankkeessa luotiin kone- ja metallialaan kohdistuvia ennakkoluuloja rikkovia uratarinoita, joissa alaa opiskelleet ja työllistyneet nuoret kuvaavat omia polkujaan työelämään.
- **[Metallialan markkinointivideot](#)** (PURE STEEL)
PURE STEEL-hanke työsti yhdessä alueen kone- ja metallialan yritysten kanssa metallialan imagovideon, jonka tarkoitus on tuoda esille metallialan nykypäiväistä kuvaa ja rikkoa ennakkoluuloja. Lisäksi hanke toteutti esittelyvideon Pohjois-Karjalan ammattiopiston ja Pohjois-Karjalan aikuisopiston kone- ja metallialasta.
- **Maahanmuuttajia tavoittava digimateriaali** (Opin portailla Satakunnassa)
Kohderyhmän tavoittava materiaali, jonka avulla kerrotaan suomalaisista koulutusmahdollisuuksista.
- **[Työkaluja ja tehtäviä oman unelmatulevaisuuden rakentamiseen](#)** (NAKS)
Kirja kirjoitettiin avuksi oman reitin suunnitteluun. Siitä löytyy työkaluja tulevaisuuden rakentamiseen: Tarkastellaan, missä nuori on tällä hetkellä ja mitä tarvitaan, jotta hän pääsee tavoitteisiinsa. Lisäksi se sisältää tarinoita ja videoita muista unelmoijista ja osajista sekä hauskoja tehtäviä, jotka auttavat tulevaisuuden rakentamisessa.
- **Tarinavideot** (NAKS)
Videot on tarkoitettu erityisesti opetus ja valmennuskäyttöön. Hankkeen valmennuksissa videot toimivat alustuksina ja ajatusten herättäjinä.
- **[Omaan elämään -opas](#)** (Nojat)
Oppaaseen on koottu lyhyesti perusasioita toisen asteen opintoja ja/ tai itsenäistä elämää aloittaville alueen nuorille. Oppaassa painottuvat konkreettiset sekä paikalliset/ seudulliset tiedot. Opas jaetaan peruskoulun päättävälle ja muille siitä hyötyville mm. etsivän nuorisotyön asiakkaille, työpajatoiminnasta koulutukseen siirtyville nuorille.
- **[Tervareitin Vertaisryhmämalli](#)** (Tervareitti)
Tervareitti-hankkeessa toteutettu vertaisryhmätoimintamalli soveltuu käytettäväksi yläkoululaisten ohjaukselliseksi tueksi. Vertaisryhmän tavoitteena on tukea yläkoululaista nuorta siirtymävaiheessaan peruskoulusta eteenpäin. Vertaisryhmä soveltuu nuorille, jotka tarvitsevat tukea tulevaisuuden valintojen tekemiseen, itsetuntemukseen, sosiaalisiin suhteisiin tai elämänhallintaan.
- **[Tervareitin ohjausmalli oppilaan tueksi nivelvaiheessa toiselle asteelle](#)** (Tervareitti)
Tervareitin ohjausmalli soveltuu parhaiten oppilaalle, joka hyötyy kohdennetusta lisäohjauksesta. Ohjauksen tarve voi olla itsetuntemuksen vahvistamisessa, koulunkäynnin tukemisessa tai tulevaisuuden suunnittelussa. Läpileikkaavana teemana ovat nuoren osallisuus ja itsetuntemuksen vahvistuminen.
- **[Sujuva siirtymä opintoihin Sedu](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Siirtymät sujuviksi, Sisu-hankkeen ohjaajat tarjoavat ohjauspalvelua ennen opiskelun alkua tai opiskelun aikana. Siirtymäohjausta tarvitaan hakuaikana, alan vaihdon, koulutusmuodon vaihdon tai yksilöllisen opintojen etenemisen mahdollistajana. Siirtymäohjauksessa tehdään aina moniammatillista yhteistyötä.
- **Viisaita valintoja - mahdollisuusajattelua ohjaukseen -koulutus** (Viisaat valinnat)
Koulutus opinto-ohjaajille valintavaiheen ohjauksesta.
- **[NOPO – nivelvaiheen opinto-ohjauksen malli](#)** (Nuorisotakuusta toimeen)
Mallissa ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaaja toimii perusopetuksen opinto-ohjaajan toisena kätenä ja lisäresurssina. Toisen asteen opinto-ohjaaja jalkautuu perusopetuksen tueksi ja kulkee niiden opiskelijoiden rinnalle, jotka tarvitsevat esimerkiksi alavalinnoissa enemmän tukea.
- **[Aloittavien opiskelijoiden ohjaus](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Aloittavien opiskelijoiden ohjaus aloituspäivinä Koulutuskeskus Sedussa järjestettiin kahdessa opetuspisteessä tehostetusti elokuussa 2016. Siirtymät sujuviksi, Sisu-hankkeen ohjaajat tavoittelivat poissaolevia opiskelijoita ja tarvittaessa heidän huoltajiaan soitoin, teksti-, WA ja FB-viestein.
- **[Oppikorjaamolta matalan kynnyksen ohjausta nuorille ja aikuisille](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Oppikorjaamolle tullaan kysymään maakunnan koulutustarjonnasta, pohtimaan alavalintaa tai tekemään hakuja koulutuksiin. Oppikorjaamalla tehdään sujuvaa yhteistyötä aikuiskoulutuksen ja nuorten koulutuksen välillä. Asiakkaan kanssa voidaan heti aloitusvaiheessa pohtia hänelle sopiva koulutusmuoto.

- [Sedu Ähtäri kolmen alan yhteinen orientaatiojakso aloittaville opiskelijoille](#) (Siirtymät sujuviksi SISU) Sosiaali- ja terveys-, koti- ja puhdistuspalvelu- sekä hotelli-, ravintola- ja catering alojen yhteisessä orientaatiojaksossa oli tavoitteena tehdä HOPS keskustelut, lähtötasotestit ja ryhmään kiinnittyminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Mahdolliset siirtymät alalta toiselle jo orientaatiojakson aikana otettiin huomioon.
- [Näkökulmia VOPS:iin 2017](#) (Poluttamo) Katsaus on eräänlainen kooste työpäiväkirjasta ja ensimmäisen vuoden yhteenveto Poluttamo-oppilaitosten VOPS-suunnittelusta ja kokeiluista: mitä on pohdittu ja kehitelty tähän mennessä, mistä on haettu inspiraatiota suunnitteluun, millaisia havaintoja on tehty ja mitä on opittu sekä millaisia suunnitelmia on lähdetty toteuttamaan ja pilotoimaan vuonna 2017 opiskelijoiden ja ohjaajien kanssa.

Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen

Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamiseen on poimittu hyviä käytäntöjä, joissa tarjotaan opiskelijalle henkilökohtaista ohjausta alavalintaan ja opintoihin kiinnittymiseen. Osittain nämä ovat päällekkäisiä ohjauksen, tuen ja perehdyttämisen kanssa, mutta tarjoavat henkilökohtaisempaa tukea ja ohjausta sekä auttavat nuorta sanoittamaan osaamistaan hakeutumisvaiheessa.

Maahanmuuttajien siirtymien ja koulutukseen hakeutumisen tueksi kehitetään käytäntöjä mm. Opin portailla Satakunnassa ja Pohjois-Pohjanmaalla hankkeissa sekä See Me -hankkeessa. Näissä luodaan mm. digimateriaalia koulutusmahdollisuuksista opastamiseen sekä koulutetaan ja opastetaan dokumentoimaan omaa osaamista sähköisten kanavien, ePortfolioiden tai video CV:n avulla. Näistä syntyvät käytännöt sopivat ja ovat varmasti hyödynnettävissä myös muille kuin maahanmuuttajille. Lisäksi Romanien sujuviin siirtymiseen ollaan luomassa käytäntöjä, kuten Tsetanes Naal ja Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla -hankkeissa. Näissä pyritään mm. vahvistamaan romanien opiskeluvaiheita.

Valintavaiheessa nuoria voi auttaa esim. peruskoulussa tunnistamaan omaa osaamista hyödyntämällä NAKS-hankkeen Minäpäivää, jossa pohditaan omia unelmia, osaamista ja toimintaa. Saman hankkeen Makers-valmennuksessa toiminta tähtäsi ensisijaisesti osallistujien osaamisen, omatoimisuuden ja osallisuuden kehittämiseen. Siirtymävaiheeseen saa ohjaustukea esimerkiksi jo ohjauksen kohdalla esitetystä nivelvaiheopinto-ohjaajasta. Nopon kaltainen toimija on myös Sisu-ohjaajat, jotka tarjoavat ohjauspalvelua ennen opiskelun alkua tai opiskelun aikana. Sisu-hankkeessa on kehitetty myös hakeutumisvaiheen palvelumalli, jossa on päivitetty eri ohjausrooleja ja jolla autetaan nuoria ja aikuisia hakeutumaan soveltuviin opintoihin. Lisäksi Nojat-hankkeessa on kehitetty etsivän nuorisotyöntekijän toimenkuvaa siirtymävaiheiden tukemiseen.

Siirtymävaiheen henkilökohtaistamiseen kehitetään myös avoimen koulustarjottimen ja ammattiopiston malleja, näitä syntyy mm. AAVA- ja Taitava -hankkeissa. Oma Reitti -hankkeen avoin ammattiopisto malli on esimerkiksi tarkoitettu opiskelijoille, jotka kokevat tehneensä väärän alavalinnan tai eivät tiedä mihin hakisivat. Avoin ammattiopisto tarjoaa mahdollisuuden suorittaa ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Oma Reitti -hankkeen kaltaista tukea keskeyttämistilanteeseen saa myös Sisu-ryhmästä, joka on suunnattu Valma-opiskelijoille, jotka ovat keskeyttämisvaarassa.

Aloitusvaiheen tukemiseksi kehitetään Tervareitti-hankkeessa verkkopohjaista toimintakykyarviota nuoren toimintakyvyn kuvaamiseen. NISU-hankkeessa on työn alla henkilökohtaistamisprosessin toimintamalli, jossa henkilökohtaistamisen tueksi on luotu sähköinen ohjeistus ja lomake Wilma-opiskelijahallintajärjestelmään. Tällä varmistetaan, että prosessi on yhteneväinen ja samalla mahdollistetaan tiedon sujuvampi siirtyminen peruskoulusta toiselle asteelle. Sisu-hankkeessa taas on kehitetty hakuprosessikuvaus ja haastattelumalli Valma-koulutukseen hakeutumiseen.

- **Sujuvien siirtymien tukeminen** (Tsetanes naal – koulutuspoluilla)

- Siirtymät koulutusasteiden välillä ovat sujuvia ja romaninuorten osallistuminen koulutukseen on vahvistunut.
- **Maahanmuuttajia tavoittava digimateriaali** (Opin portailla Satakunnassa)
Kohderyhmän tavoittava materiaali, jonka avulla kerrotaan suomalaisista koulutusmahdollisuuksista.
 - **ePortfolio ja video CV** (See Me - Maahanmuuttajataustaisten nuorten osaamisen tunnistamishanke)
Hankkeen avulla nuoret ovat tiedostaneet omaa osaamistaan, tehneet sitä näkyväksi ja dokumentoineet sitä, mm. ePortfolion ja CV:n avulla.
 - **Opiskelijan alkukartoituslomake** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Alkukartoituskysely on tarkoitettu ryhmänohjaajien työkaluksi opiskelijoiden henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen, varhaisen puuttumisen ja opiskelijatuntemuksen tueksi.
 - **Malli, joka lisää aikuisten romanien opiskelunvalmiuksia** (Tšetanes naal – koulutuspoluilla)
Mallit, joiden avulla aikuisten romanien opiskelunvalmiudet ja osallistuminen koulutukseen ovat lisääntyneet.
 - **Minäpäivä-oman osaamisen tunnistamisen leiri** (NAKS)
Oman osaamisen tunnistamisen leirit tarjosivat nuorille mahdollisuuden pysähtyä pohtimaan omia unelmia, osaamista ja toimintaa. Sisällöt vaihtelivat vahvasta työelämästä ja yrittäjyys-painotuksesta oman mindsetin kehittämiseen.
 - **Makers-valmennus** (NAKS)
Valmennuksen toiminta tähtäsi ensisijaisesti osallistujien osaamisen, omatoimisuuden ja osallisuuden kehittämiseen. Valmennuksen toiminnan tuloksena syntyi uutta osaamista, yrittäjyysasennetta sekä innovaatioita, jotka aktivoivat yhä useampia nuoria luomaan itse omia projekteja.
 - **NOPO – nivelvaiheen opinto-ohjauksen malli** (Nuorisotakuusta toimeen)
Mallissa ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaaja toimii perusopetuksen opinto-ohjaajan toisena kätenä ja lisäresurssina. Toisen asteen opinto-ohjaaja jalkautuu perusopetuksen tueksi ja kulkee niiden opiskelijoiden rinnalle, jotka tarvitsevat esimerkiksi alavalinnoissa enemmän tukea.
 - **Hakeutumisvaiheen palvelumalli toisen asteen ammatilliseen koulutukseen** (Siirtymät sujuviksi SISU)
WinNovassa on kehitetty hakeutumisvaiheen palvelumalli vuosina 2015 ja 2016. Toimintamalli on käytössä ja edesauttaa toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta kiinnostuneita nuoria ja aikuisia hakeutumaan soveltuviin opintoihin WinNovaan. Palvelumallin kuvauksessa on täsmennetty eri toimijoiden roolit hakeutumisvaiheen toiminnoissa.
 - **Sujuva siirtymä opintoihin Sedu** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Siirtymät sujuviksi, Sisu-hankkeen ohjaajat tarjoavat ohjauspalvelua ennen opiskelun alkua tai opiskelun aikana. Siirtymäohjausta tarvitaan hakuaikana, alan vaihdon, koulutusmuodon vaihdon tai yksilöllisen opintojen etenemisen mahdollistajana. Siirtymäohjauksessa tehdään aina moniammatillista yhteistyötä.
 - **Avoimen koulutustarjottimen ja -tarjonnan ohjausmalli** (AAVA - Avoin väylä ammattiin)
Avointen verkko-opintojen koulutustarjotinmalli, koulutukset kokoavan verkkosivun julkaiseminen (www.avoimetammatillisetopinnot.fi) ja koulutuksia tarjoavien koulutuksen järjestäjien rahoitus- ja yhteistyösopimusmalli.
 - **Avoin ammattiopisto** (Oma reitti)
Avoin ammattiopisto sivusto. Avoin ammattiopisto tarjoaa mahdollisuuden suorittaa ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Avoin ammattiopisto on tarkoitettu erityisesti niille ammattiopiston opiskelijoille, jotka ovat vaarassa keskeyttää esim. väärän alavalinnan takia sekä niille nuorille, jotka eivät tiedä mille alalle heidän kannattaisi hakeutua.
 - **Toimenpide-esityksiä sujuviin koulusiirtymiin Lapissa** (Opintie sujuvaksi)
Käsikirja, jossa esitellään toimenpidesuosituksia hankkeessa saadun tiedon valossa. Toimenpide-ehdotusten avulla etnisiin ryhmiin kuuluvien opiskelijoiden siirtymiin saadaan sujuvuutta. Käsikirja on saatavilla useilla eri kielillä.
 - **Toimintakyvyn arviointi** (Tervareitti)
Toimintakykyarvio on oppilaanohjauksen ja opetuksen työväline. Sen tarkoituksena on selvittää oppilaan ja hänen arjessaan toimivien yhteinen näkemys oppilaan toimintakyvystä. Toimintakykyarvion tietoa voidaan käyttää opetuksen ja siihen liittyvän tuen järjestämisen, oppilaanohjauksen sekä esimerkiksi pedagogisten asiakirjojen laatimisen tukena.
 - **Tervareitin ohjausmalli oppilaan tueksi nivelvaiheessa toiselle asteelle** (Tervareitti)
Tervareitin ohjausmalli soveltuu parhaiten oppilaalle, joka hyötyy kohdennetusta lisäohjauksesta. Ohjauksen tarve voi olla itsetuntemuksen vahvistamisessa, koulunkäynnin tukemisessa tai tulevaisuuden suunnittelussa. Läpileikkaavana teemana ovat nuoren osallisuus ja itsetuntemuksen vahvistuminen.
 - **Henkilökohtaistamisprosessin toimintamalli/sähköinen opas** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)

Tuloksena syntyi henkilökohtaistamisen malli, joka löytyy konkreettisena sähköisenä oppaana. Opas on selkeä eikä mallin tueksi luotu uutta järjestelmää, vaan koko malli toimii Wilma-järjestelmässä. Kun opiskelija on ottanut opiskelupaikan vastaan (malli synkronoi opintopolun kanssa), lähetetään Wilmaan tunnukset ja opiskelija täyttää henkilökohtaistamisenprosessin lomakkeen Wilmassa huoltajan kanssa. Kun huoltajalta on lupa, peruskoulusta voidaan siirtää suoraan lomakkeelle tiedot. Kun huoltajat ovat mukana kirjoittamassa, lukujärjestyksen tekijät ja opot näkevät heti, kuka tarvitsee esimerkiksi erityistä tukea (tarvitsetko tukea esim. englannissa). Kun opiskelijat aloittaa opinnot, oppilaitoksella on mallin avulla jo tarvittavat tiedot.

- **[Valma-koulutuksen hakuprosessikuvaus ja haastattelumalli](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Uuteen ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaan koulutukseen (VALMA) tarvittiin selkeä ja strukturoitu malli monivaiheisen hakuprosessin sujumiseen. Toimintamallilla varmistetaan yhtenäinen toimintatapa ja sen saumaton kulku.
- **[Toimenkuvien ja työnjaon mallintaminen siirtymätilanteessa](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Mallinnuksessa on kuvattu siirtymävalmentajan työkuva, joka liittyy sisäisesti siirtyvän opiskelijan ohjaamiseen. Mallinnuksen avulla jatketaan ohjausta tekevien henkilöiden työkuviin selkeyttämistä ja siirtymätilanteeseen liittyvän opiskelijan ohjauksen mallintamista.
- **[Etsivä nuorisotyöntekijän kouluyhteistyö](#)** (Nojat)
Toimintamallin tavoitteena on luoda avoin ja toimiva matalan kynnyksen yhteys nuorten ja etsivän nuorisotyöntekijän sekä lähettävän ja vastaanottavien oppilaitosten välille. Toimiva vuorovaikutus tukee nivelvaihesiirtymiä ja mahdollistaa ennaltaehkäisevän palveluun ohjauksen.
- **[Omaan elämään -opas](#)** (Nojat)
Oppaaseen on koottu lyhyesti perusasioita toisen asteen opintoja ja/ tai itsenäistä elämää aloittaville alueen nuorille. Oppaassa painottuvat konkreettiset sekä paikalliset/ seudulliset tiedot. Opas jaetaan peruskoulun päättävälle ja muille siitä hyötyville mm. etsivän nuorisotyön asiakkaille, työpajatoiminnasta koulutukseen siirtyville nuorille.
- **[Lähiohjaus- ja tukitoimien mallinnus nivelvaiheeseen](#)** (Nojat)
Mallinnuksen keskiössä ovat nuori ja hänen huoltajansa, lähettävän ja vastaanottavan koulun/oppilaitoksen opinto-ohjaajat ja oppilashuoltohenkilöstöön kuuluvat työntekijät, lähettävän kunnan etsivä nuorisotyöntekijä. Mallinnus sisältää tehostetun opinto-ohjauksen, etsivän nuorisotyöntekijän työnkuvan rinnalla kulkijana sekä mallin koulutuskokeiluun ohjautumisesta ja tuesta (peruskoulun päättövaihe, työpaja). Lähiohjaus- ja tukitoimien mallinnus perustuu peruskoulun päättövaiheessa oleville nuorille tehtyyn kartoitukseen haasteista ja toivotuista tukimuodoista.
- **[Romaninuorten koulutus- ja työllistymisvalmiuksia edistävä koulutus](#)** (Tsetanes Naal)

Polut ja väylät yhteistyössä

Peruskoulusta toiselle asteelle siirtymän osalta ja toiselle asteelle hakeutumisen osalta yhteistyötä on kehitetty mm. teknologia-alojen vetovoimaisuutta lisäävissä hankkeissa alojen yritysten kanssa. Yritykset ovat olleet mukana kummiyritystoiminnassa, yritysvierailujen osalta, kertomassa toiminnastaan eri tapahtumissa sekä erilaisissa teemapäivissä ja markkinointikampanjoissa.

Siirtymiin liittyvää yhteistyötä kehitetään myös kodin ja koulun välillä, esimerkiksi Tervareitti-hankkeessa. Lisäksi tähän siirtymään liittyvää yhteistyötä kehitetään erityisesti avoimia ammattiopistoja ja koulustarjottimia työstävissä hankkeissa, kuten Taitava- ja Aava-hankkeissa. Näissä yhteistyötä kehitetään eri koulutuksen järjestäjien kesken samoin kuin myös koulutuksen järjestäjän sisällä eri oppilaitosten ja alojen kesken. Taitava-hankkeessa on esimerkiksi työn alla verkostomainen koulutuksen järjestämismuoto ja yhteiset rakenteet eri koulutuksen järjestäjien kesken, jotka helpottavat poluttamaan nuorten reittejä läpi opiskelun.

Yhdessä koulutustakuuseen-hankkeessa on valmistunut ohjauskirja, joka sisältää kuvauksia ja hyviä käytäntöjä moniammatillisen yhteistyön tukemiseksi ja koulutustakuun toteuttamiseksi Uudellamaalla. Oppaan esimerkit kuvaavat nuorta opintojen nivelvaiheessa, opintojen aikana ja työelämään siirryttäessä. Opintie sujuvaksi -hankkeessa taas on kuvattu toimenpidesuosituksia sujuviin siirtymiin Lapissa.

- **Yhteistyön lisääminen kodin ja koulun välillä** (Tervareitti)
- **KOMEa tulevaisuus -kampanja** (VetoVoimaa teknologia-aloille Varsinais-Suomessa)
Kone- ja metallialan markkinointikampanja nuorille. Syntyy mm. videoita ja muuta markkinointiaineistoa. Toteutuu sosiaalisessa mediassa, Facebook ja Instagram. Tavoitteena on saada kone- ja metallialalle uusia opiskelijoita ensi syksynä. KOMEa tulevaisuus -kampanjan suunnittelussa ovat olleet nuoret vahvasti mukana. Lisäksi kampanjan toteuttamisessa ovat mukana yritykset.
- **Teknologiategollisuusalan vetovoimaisuuden lisääminen** (PURE STEEL)
Yritysten nettisivuja brändättiin uudelleen, sillä vanhat sivut pitivät yllä vanhanaikaista kuvaa metallialasta: ne olivat ”likaiset ja raskaat”. Yhteistyöyrityksiin järjestettiin yläkoululaisille yritysvierailuja. Yläkoululaisille järjestettiin teemapäiviä ammattiopistolla. Lisäksi oppilaitoksessa järjestettiin avointen ovien päivät huoltajille.
- **Kummiyritystoiminta** (PURE STEEL)
PURE STEEL -hankkeessa kehitettiin kummiyritystoimintaa kone-metallialan yritysten kanssa. Hankkeen yhteistyöyrityksistä hankittiin ensimmäisen vuoden opiskelijoille kummiyritykset (mm. abloy, tesla jne.)
- **Verkostomainen koulutuksen järjestämismuoto ja yhteiset rakenteet** (Taitava- Tulevaisuuden osaajat)
Verkostomainen koulutuksen järjestämismuoto ja yhteiset rakenteet pystyvä poluttamaan opiskelijoita oikeiden ja heille soveltuvien koulutuspalvelujen piiriin sekä pystyvä rakentamaan koulutuspalveluita paikasta riippumatta kohderyhmälle soveltuvaksi.
- **Avoimen koulutustarjottimen ja -tarjonnan ohjausmalli** (AAVA - Avoin väylä ammattiin)
Avointen verkko-opintojen koulutustarjotinmalli, koulutukset kokoavan verkkosivun julkaiseminen (www.avoimetammatillisetopinnot.fi) ja koulutuksia tarjoavien koulutuksen järjestäjien rahoitus- ja yhteistyösopimusmalli.
- **Romanien koulutus- ja työllisyysmessut** (Tsetanes Naal)
Mukana alueellisia toimijoita, eri sektorien edustajia (mm. koulutusorganisaatioita, työnantajia), paikalla runsaasti eri ikäisiä romaneja. Tapahtumassa solmittiin monia kontakteja esittelijöiden ja kävijöiden välille.
- **Parhaat ohjauspalvelut Uudellemaalle! -ohjauskirja** (Yhdessä koulutustakuuseen)
Oppaan tarkoituksena on jakaa ajantasaista tietoa, kokemuksia ja näkökulmia nuorten ohjauksen parissa työskenteleviltä ohjauksen parissa työskenteleville. Konkreettiset tapausesimerkit kuvaavat olemassa olevia hyviksi koettuja palveluita ja käytäntöjä siitä, miten tukea nuorta opintojen nivelvaiheessa, opintojen aikana ja työelämään siirryttäessä.
- **Toimenpide-esityksiä sujuviin koulusiirtymiin Lapissa** (Opintie sujuvaksi)
Käsikirja, jossa esitellään toimenpidesuosituksia hankkeessa saadun tiedon valossa. Toimenpide-ehdotusten avulla etnisiin ryhmiin kuuluvien opiskelijoiden siirtymiin saadaan sujuvuutta. Käsikirja on saatavilla useilla eri kielillä.

Perusopetuksen kanssa tehtävä yhteistyö

Yhteistyötä tässä nivelvaiheessa kehitetään myös tietenkin peruskoulujen kanssa. Hakeutumistilanteeseen liittyvää peruskouluyhteistyötä kehitetään muun muassa Yksilöllisyyttä opintopoluille -hankkeessa. Lisäksi jo aiemmin mainittu nivelvaiheopinto-ohjaajan malli (Nopo) perustuu toisen asteen opinto-ohjaajan ja peruskoulun opinto-ohjaajan yhteistyöhön.

Yhteistyötä on kehitetty myös tiedonsiirron näkökulmasta. Nojat-hankkeessa on työn alla sujuva tiedonsiirtomalli perusasteelta toiselle asteelle. Tiedonsiirtoon ollaan kehittämässä ratkaisua myös Nisu-hankkeessa, jossa kehitetään henkilökohtaistamisprosessin tueksi sähköistä lomaketta Wilma-järjestelmään, johon voisi olla mahdollisuus huoltajan luvalla siirtää tietoja suoraan peruskoulusta. Tämä nopeuttaa ja helpottaa ryhmäohjaajan työtä ammatillisten opintojen aloitusvaiheessa.

- **Peruskouluyhteistyön vahvistaminen hakeutumistilanteessa** (Yksilöllisyyttä opintopoluille)
Peruskouluyhteistyötä on uudistettu ja syvennetty haun osuvuuden ja opiskeluun sitoutumisen parantamiseksi
- **NOPO – nivelvaiheen opinto-ohjauksen malli** (Nuorisotakuusta toimeen)

Mallissa ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaaja toimii perusopetuksen opinto-ohjaajan toisena kätenä ja lisäresurssina. Toisen asteen opinto-ohjaaja jalkautuu perusopetuksen tueksi ja kulkee niiden opiskelijoiden rinnalle, jotka tarvitsevat esimerkiksi alavalinnoissa enemmän tukea.

- **Sujuva tiedonsiirtomalli perusasteelta toiselle asteelle** (Nojat - Nuorten ohjaaminen ja auttaminen tulevaisuuteen)
Malli nivelvaiheen tiedonsiirrosta ja työnjaosta siirryttäessä peruskoulusta ja valmistavasta opetuksesta (ml. opistot) toiselle asteelle
- **Etsivä nuorisotyöntekijän kouluyhteistyö** (Nojat)
Toimintamallin tavoitteena on luoda avoin ja toimiva matalan kynnyksen yhteys nuorten ja etsivän nuorisotyöntekijän sekä lähettävän ja vastaanottavien oppilaitosten välille. Toimiva vuorovaikutus tukee nivelvaihesiirtymiä ja mahdollistaa ennaltaehkäisevän palveluun ohjauksen.
- **Lähiohjaus- ja tukitoimien mallinnus nivelvaiheeseen** (Nojat)
Mallinnuksen keskiössä ovat nuori ja hänen huoltajansa, lähettävän ja vastaanottavan koulun/oppilaitoksen opinto-ohjaajat ja oppilashuoltohenkilöstöön kuuluvat työntekijät, lähettävän kunnan etsivä nuorisotyöntekijä. Mallinnus sisältää tehostetun opinto-ohjauksen, etsivän nuorisotyöntekijän työnkuvan rinnalla kulkijana sekä mallin koulutuskokeiluun ohjautumisesta ja tuesta (peruskoulun päättövaihe, työpaja). Lähiohjaus- ja tukitoimien mallinnus perustuu peruskoulun päättövaiheessa oleville nuorille tehtyyn kartoitukseen haasteista ja toivotuista tukimuodoista.
- **Henkilökohtaistamisprosessin toimintamalli/sähköinen opas** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)
Sähköinen opas ja lomake henkilökohtaistamisprosessin tueksi, joka löytyy Wilma-järjestelmästä. Työn alla kehittää peruskouluyhteistyötä niin, että olennainen tieto peruskoulusta siirtyisi huoltajien hyväksynnän myötä suoraan Wilma-lomakkeelle. Kun opiskelijat aloittaa opinnot, oppilaitoksella olisi mallin avulla jo tarvittavat tiedot.

Joustavat prosessit ja jatkuva sisäänotto

Joustavia prosesseja ja jatkuvaa sisäänottoa kehitetään erityisesti esimerkiksi hankkeissa, joissa luodaan avoimen ammattiopiston tai avoimen koulutustarjottimen mallia. Näitä syntyy erityisesti Taitava- ja Aava-hankkeissa. Lisäksi myös Sisu-hankkeessa kehitetään joustavia sujuvien siirtymien malleja valma-opiskelijoille ja keskeyttämisvaarassa oleville opiskelijoille, joten näiden mallien voi osaltaan laskea tukevan myös jatkuvaa sisäänottoa. Tätä tuetaan myös erilaisten ohjausmallien avulla, joita hankkeessa on kehitteillä. Nuorten akatemian vapaaehtoisena oppimassa hankkeessa syntyi Action!-opas, joka opastaa vapaaehtoisprojektien toteuttamiseen Valma-opinnoissa sekä osaamisen tunnistamiseen vapaaehtoistyön osalta.

Joustavia prosesseja ja jatkuvaa sisäänottoa on myös kehitetty erityisryhmien osalta. Esimerkiksi Tsetanes Naal -hankkeessa pyritään sujuvoittamaan ja helpottamaan romanien opiskelupolkuja ja koulutukseen hakeutumista.

- **Verkostomainen koulutuksen järjestämismuoto ja yhteiset rakenteet** (Taitava- Tulevaisuuden osaajat)
Verkostomainen koulutuksen järjestämismuoto ja yhteiset rakenteet pystyvä poluttamaan opiskelijoita oikeiden ja heille soveltuvien koulutuspalvelujen piiriin sekä pystyvä rakentamaan koulutuspalveluita paikasta riippumatta kohderyhmälle soveltuvaksi.
- **Sujuvien siirtymien toimintamalli** (Taitava)
Uudenlainen tapa järjestää ammatillisia opintoja vastaamaan opintonsa keskeyttäneiden, ilman koulutuspaikkaa olevien tai osaamistaan syventävien nuorten tarpeisiin. Opintoja järjestetään uudella tavalla niin, että nuoret voivat tutustua ammattialoihin, aloittaa joustavasti ja hallitusti ammatilliset opinnot sekä siirtyä tutkinnosta, tutkinnonosasta tai koulutuksenjärjestäjältä toiselle myös valtakunnallisesti.
- **Avoimen koulutustarjottimen ja -tarjonnan ohjausmalli** (AAVA - Avoin väylä ammattiin)
Avointen verkko-opintojen koulutustarjottinmalli, koulutukset kokoavan verkkosivun julkaiseminen (www.avoimetammattillisetopinnot.fi) ja koulutuksia tarjoavien koulutuksen järjestäjien rahoitus- ja yhteistyösopimusmalli.

- **[Avoin ammattiopisto](#)** (Oma reitti)
Avoin ammattiopisto sivusto. Avoin ammattiopisto tarjoaa mahdollisuuden suorittaa ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Avoin ammattiopisto on tarkoitettu erityisesti niille ammattiopiston opiskelijoille, jotka ovat vaarassa keskeyttää esim. väärän alavalinnan takia sekä niille nuorille, jotka eivät tiedä mille alalle heidän kannattaisi hakeutua.
- **[Valma-koulutuksen hakuprosessikuvaus ja haastattelumalli](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Uuteen ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaan koulutukseen (VALMA) tarvittiin selkeä ja strukturoitu malli monivaiheisen hakuprosessin sujumiseen. Toimintamallilla varmistetaan yhtenäinen toimintatapa ja sen saumaton kulku.
- **[Koulutustutustumisen ja tutkinnon osan suorittamisen -toimintamalli](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Toimintamallissa on kuvattu koulutustutustumisen ja tutkinnon osan suorittamisen vaiheet opiskelijan siirtymätilanteessa. Toimintamalli perustuu henkilökohtaistamisen periaatteelle, lähtee opiskelijan tarpeesta ja pyrkii ratkaisemaan yksilön ammatinvalintaan liittyvän solmun. Tällä hetkellä toimintamallia on käytetty siirtymätilanteissa olevien opiskelijoiden kanssa, mutta malli soveltuu myös opiskelijan työllistymisen edistämiseen ja tutkinnon laajentamiseen
- **Sujuvien siirtymien tukeminen** (Tšetanes naal – koulutuspoluilla)
Siirtymät koulutusasteiden välillä ovat sujuvia ja romaninuorten osallistuminen koulutukseen on vahvistunut.
- **Malli, joka lisää aikuisten romanien opiskeluvalmiuksia** (Tšetanes naal – koulutuspoluilla)
Mallit, joiden avulla aikuisten romanien opiskeluvalmiudet ja osallistuminen koulutukseen ovat lisääntyneet.
- **[Action - vapaaehtoisena oppimassa menetelmäopas](#)** (Vapaaehtoisena oppimassa)
Opas vapaaehtoistyöprojektin toteuttamiseksi Valma-opinnoissa. Oppaasta löytyy ohjeet vapaaehtoisuusprojektin toteuttamisesta kohteen valinnasta aina arviointiin asti.

B. Henkilökohtaistaminen

Henkilöstön osaamisen kehittäminen: ohjeet ja työkalut

Henkilökohtaistamiseen on henkilöstön ohjaamisen kehittämiseksi kehitteillä erilaisia ohjeistuksia ja työkaluja. Lisäksi muutamassa hankkeessa on pyrkimyksenä luoda aivan uudenlaisia opettajuuden malleja kohti ohjaavaa opettajuutta. Lisäksi opettajien ja ohjaajien avuksi on kuvattu erilaisia ohjauksen polkuja ja avattu ohjauksen sisältöjä.

Henkilöstön osaamisen tueksi ollaan työstämässä mm. verkkokursseja monikulttuurisista ohjausvalmiuksista, työkaluja toimintakulttuurien muuttamiseen, sähköisiä työvälineitä opintojen seuraamiseen, valmennuskoulutuksen opinto-ohjaajille ja ryhmänohjaajille esimerkiksi uraohjauksesta, moninaisuudesta tai korkeakouluopintoihin siirtymisestä. Lisäksi henkilöstön osaamista opintopolkujen ohjaamiseen ja ymmärtämiseen ollaan lisäämässä esimerkiksi Yksilöllisyyttä opintopoluille -hankkeessa, tästä on syntynyt Sampon opintopolkua -käytäntö. Ohjauspolkuja pyritään myös kirjoittamaan auki ja näkyviin työkaluksi ohjaajille ja opettajille.

Poluttamo-hankkeessa on luotu muistilista oppimisanalytiikan käyttämiseksi oppilaitoksissa. Niiden pohjaksi on työstetty selvitys, jossa tarkastellaan oppilaiden henkilötietojen käsittelyyn ja hyödyntämiseen liittyviä lainalaisuuksia MyDatan näkökulmasta.

Yksi iso teema, johon on syntymässä erilaisia malleja, on uuden opettajuuden tukeminen. Opettajuudesta ohjaajuuteen -teemaisia käytäntöjä on syntynyt tai syntymässä ainakin Amisyrytyksessä oppiminen, Taitava ja Carry on -hankkeissa. Esimerkiksi Amisyrytyksessä oppiminen -hankkeessa opettajat toimivat ohjaustiiminä, jotka vastaavat kollektiivisesti opiskelijaryhmien opiskelun ohjaamisesta osaamisperusteisuuden mukaisesti. Yksilöllisyyttä opintopoluille -hankkeessa on kirjoitettu auki Sampon opintopolkua ja työstetty niitä visuaaliseen muotoon.

- **[Monikulttuurinen osaaminen ja ohjaus 5 op](#)** (Opin portaita Pohjois-Pohjanmaalla)
Opin portaita Pohjois-Pohjanmaalla – hankkeessa on kehitetty monikulttuurinen osaaminen ja ohjaamisen verkkokurssi monikulttuuristen opiskelijoiden ja työntekijöiden ohjaamisen ja perehdyttämisen tueksi. Taustalla ovat olleet kokemukset siitä, että maahanmuuttajataustaisen opiskelijan ohjaus vaatii erityisiä vaatimuksia ja valmiuksia opetustyöhön, ohjaukseen sekä oppilaitoksissa että työelämässä.
- **Tietosuoja-asetus tulee! Suositukset oppilaitoksille** (Poluttamo)
Kooste suosituksista ja käytännön toimenpiteistä, joita oppilaitosten Suomessa tulisi ottaa huomioon ennen uuden tietosuoja-asetuksen voimaantuloa
- **[Muistilista oppimisanalytiikan käyttämiseksi oppilaitoksissa](#)** (Poluttamo)
Poluttamo-hankkeessa on laadittu muistilista oppimisanalytiikan käyttämiseen.
- **[Oikeudellisia näkökulmia MyDataan oppilaitoksissa – ihmiskeskeinen oppimisanalytiikka](#)** (Poluttamo)
Poluttamo-hankkeessa tuotetussa Oikeudellisia näkökulmia MyDataan oppilaitoksissa -selvityksessä tarkastellaan oppilaiden henkilötietojen käsittelyyn ja hyödyntämiseen liittyviä lainalaisuuksia MyDatan näkökulmasta etenkin toisen asteen oppilaitoksissa, huomioiden lisäksi lasten henkilötietojen käsittelyyn liittyvät erityispiirteet.
- **[Oppimisanalytiikka tulee – oletko valmis?](#)** (Poluttamo)
Oppimisanalytiikka tulee – oletko valmis? -selvitys luo käytännönläheisen katsauksen oppimisanalytiikkaan ja sen avaamiin mahdollisuuksiin.
- **[Oppijan digitaalinen jalanjälki](#)** (Poluttamo)
Poluttamo-hankkeessa tuotetussa Oppijan digitaalinen jalanjälki -selvityksessä kuvataan niitä seikkoja ja toimenpiteitä, jotka oppilaitosten tulee huomioida ja toteuttaa, jotta oppimistietoa ja siihen pohjautuvaa oppimisanalytiikkaa voitaisiin hyödyntää.
- **Työkalut ja toimintamallit** (Osaamispolkuja tulevaisuuteen, OSATA)
Opettajille ja ohjaajille: testatut ja arvioidut työkalut ja toimintamallit kansalliseen käyttöön sekä koulutusta toimintakulttuurin muuttamiseen
- **OPOAPU** (Poluttamo)
OPOAPU on opintojen ohjaajille suunnattu työväline ja työskentelymalli oppilaitokselle kertyvän moodle-datan hyödyntämiseksi opintojen edistämiseksi. OPOAVULLA tuodaan mahdollisimman aikaisin näkyviin opintojen viivästymistä ennakoiva opintoaktiivisuuden lasku. Tavoitteena on löytää sopivat tukitoimet opiskelijalle
- **Henkilöstön ohjausosaamisen kehittäminen** (Omalle polulle korkeakouluun)
Opovalmennus, ryhmäohjaajien koulutus, aineryhmät
- **Uraohjauksen valmennusohjelma opettajille** (Nopsa)
Kehitetään nuorten uraohjausta ja jatko-opintoihin siirtymistä visuaalisilla, aktiivisilla, luovilla ja ratkaisukeskeisillä menetelmillä. Tuetaan opettajien kehittymistä opinto- ja uraohjaajina sekä digitaalisten työkalujen tehokkaana käyttäjänä. Hankkeessa kehitetään ja toteutetaan opettajille suunnattu uraohjauksen valmennusohjelma, jossa osaamisensa osoittaneet saavat digitaalisen osaamismerkkin.
- **[Sampon opintopolkuja](#)** (Yksilöllisyyttä opintopoluille)
Vaihtoehtoisten, yksilöllisten ja joustavien sekä työelämälähtöisten opiskeluvalintojen visualisointia on toteutettu kuvaamalla oppimisympäristöjä, opiskelutilanteita sekä tuottamalla alan keskeisiä työtehtäviä esitteleviä videoita.
- **Ohjauspolku Kymenlaakson ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammattikorkeakoulussa** (Carry on)
Kuvataan ohjauspolku Kymenlaakson ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammattikorkeakoulussa. Kuvaus sisältää toimintatavan sujuvasta siirtymisestä alueen oppilaitoksesta toiseen ja edelleen työelämään.
- **Opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön valmiuksien tukeminen moninaisuuden kohtaamisessa** (Ennaltaehkäisevä monitoimijuus, EMOK)
Hanke edistää kouluissa oppilaskeskeisen, perheet osallistavan, erilaisuutta arvostavan ja ennaltaehkäisevän monitoimijuuskulttuurin juurtumista sekä tukee opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön valmiuksia kohdata moninaisia ja erilaisia tarpeita omaavia perheitä, lapsia ja nuoria
- **Monitoimijuus ja moniammatillisuus –opintojakso** (Ennaltaehkäisevä monitoimijuus, EMOK)
Hanke lisää työmenetelmällistä osaamista opettajankoulutuksen ja sosiaalityön koulutuksen yhteistyön ja uudistuvien sisältöjen kautta ja vahvistaa alan opiskelijoiden moniammatillista osaamista yhteisellä Monitoimijuus ja moniammatillisuus –opintojaksolla
- **Opettajan/kouluttajan uusi rooli ohjaajana/valmentajana** (Carry on)

Opettajan/kouluttajan uusi rooli ohjaajana/valmentajana kuvataan oppilaitosten toimintajärjestelmiin. Pienryhmäohjaus otetaan käyttöön verkosto-oppilaitoksissa.

- **Ohjauksellisen opettajuuden työote** (Taitava- Tulevaisuuden osaajat)
Ohjauksellisen opettajuuden työote ja tiivis yhteistyö nuoren kanssa toimivien ohjaustahojen kanssa, kuten opinto-ohjaajien ja ohjaamotyöntekijöiden kanssa.
- **[Opettajasta ohjaajaksi YritysAmis-mallissa](#)** (Amisyrietyksessä oppiminen)
KAO:n YritysAmiksessa on toteutettu osaamisperusteisia opetussuunnitelmia yrittämällä oppimisen pedagogiikalla. Oppilaitosympäristöt on muokattu työpaikkaympäristöiksi. Opiskelijoita ei jaotella ryhmiin, vaan kaikki tietyn osaamisalan opiskelijat kuuluvat samaan Amisyrietykseen. Opettajatiimit ohjaavat oppimista, jota hankitaan tekemällä töitä työelämän tapaan oikeille asiakkaille. Opettajan rooli muuttuu työnjohtajaksi ja ohjaajaksi.
- **[Valmentava opettajuus](#)** (Löydä sun juttu)
Tampereen ammattikorkeakoulussa on kehitetty yhdessä Ahlmanin ammatti- ja aikuisopiston kanssa opetus- ja ohjaushenkilöstön prosessinomainen täydennyskoulutusmalli ohjausosaamisen ja tiimiopettajuuden kehittämiseksi.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Osaamisen sanoittamiseksi ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen tueksi on työn alla käytäntöjä henkilökohtaistamisprosessin tukemiseen, osaamisen sanoittamiseen ja esille tuomiseen ja opiskelijoiden oman osaamisen pohtimiseen. Tähän on nostettu selkeämpiä esimerkkejä, mutta useassa muussakin hankkeessa työstetään osaamisen sanoittamiseen liittyvien menetelmiä.

Henkilökohtaistamisprosessin toimimallia kehitetään esimerkiksi NISU-hankkeessa, jossa malli toteutetaan sähköisenä oppaana ja lomakkeena osana Wilma-järjestelmää. Wilmasta löytyy ohjeistus henkilökohtaistamiseen ja lomakkeen avulla on mahdollista siirtää esimerkiksi peruskoulusta huoltajan suostumuksella olennaiset tiedot jo valmiiksi. Tämä helpottaa ryhmänohjaajan osalta HOPS-prosessia. Sisuhankkeen sisäisen siirtymän hallinnollisessa toimintamallissa opiskelijahallintojärjestelmään tallennetut tiedot siirtyvät suoraan uuteen opiskelupaikkaan, joka helpottaa osaamisen tunnistamista.

Osaamisen sanoittamiseksi Opit työssä -hankkeessa taas on auki kirjoitettu tutkinnonosia osaamiskartoiksi, joiden avulla opiskelija ja työvalmentaja työpajalla voivat kirjoittaa auki työpajalla kertynyttä osaamista. Tämän avulla ammatillisiin opintoihin siirryttäessä opinto-ohjaajan tai ammatillisten aineiden opettajan on helppo tunnistaa kertynyt osaamiseksi osaksi tutkinnonosaa.

Lisäksi työn alla on käytäntöjä opiskelijan osaamisidentiteetin muodostumiseen, opiskelijan itseohjaavuuteen sekä oman osaamisen auki kirjoittamiseen esimerkiksi sähköisen portfolion muodossa.

- **Henkilökohtaistamisprosessin toimintamalli/sähköinen opas** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)
Tuloksena syntyy henkilökohtaistamisen malli, joka löytyy konkreettisena sähköisenä oppaana. Opas on selkeä eikä mallin tueksi luotu uutta järjestelmää, vaan koko malli toimii Wilma-järjestelmässä. Kun opiskelija on ottanut opiskelupaikan vastaan (malli synkronoi opintopolun kanssa), lähetetään Wilmaan tunnukset ja opiskelija täyttää henkilökohtaistamisprosessin lomakkeen Wilmassa huoltajan kanssa. Kun huoltajalta on lupa, peruskoulusta voidaan siirtää suoraan lomakkeelle tiedot. Kun huoltajat ovat mukana kirjoittamassa, lukujärjestyksen tekijät ja opot näkevät heti, kuka tarvitsee esimerkiksi erityistä tukea (tarvitsetko tukea esim. englannissa). Kun opiskelijat aloittaa opinnot, oppilaitoksella on mallin avulla jo tarvittavat tiedot.
- **[Opiskelijan alkukartoituslomake](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Alkukartoituskysely on tarkoitettu ryhmänohjaajien työkaluksi opiskelijoiden henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen, varhaisen puuttumisen ja opiskelijatuntemuksen tueksi.
- **[Eroavasta opiskelijasta siirtyvään opiskelijaan -toimintamalli](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)

Aiemmin opiskelijan vaihtaessa alaa tai koulutusmuotoa käytettiin ammattiopiston erolomaketta, jolloin opiskelija erosi aiemmasta koulutuksesta ja aloitti uutena opiskelijana uudessa koulutuksessa/tutkinossa/yksikössä. Toimintamallin käyttöön oton yhteydessä ammattiopistoon otettiin käyttöön uusi sisäisen siirron lomake. Lomake täytetään pääsääntöisesti lähtevässä yksikössä.

- **[Osaamiskartat pajaoppimiseen](#)** (Opit työssä)
Opit työssä -hankkeessa laadittiin osaamisen tunnistamista varten ammatillisten opettajien ja työpajojen/säätiöiden yhteistyönä osaamiskarttoja. Osaamiskarttojen tarkoituksena on sanoittaa opiskelijalle ja työvalmentajille työpajalla, työpaikalla, säätiöllä tai työssäoppimisessa kertyvää osaamista suhteessa ammatillisten tutkintojen tutkinnon perusteisiin.
- **Toimintamalli osaamisidentiteetin kehittämisen tukemiseen** (Osaamispolkuja tulevaisuuteen, OSATA)
Oppilaitoksille: toimintamallit, joilla a) osaamisidentiteetin kehittämistä tuetaan opintojen alkuvaiheesta lähtien, jatkokoulutusvalintaan ja työelämään siirtymiseen saakka sekä b) koulutusasteiden välistä yhteistyötä ja siirtymiä voidaan kehittää ja syventää
- **Opiskelijan aktiivisuutta tukevat työkalut ja valmennus itseohjautuvuuteen** (Osaamispolkuja tulevaisuuteen, OSATA)
Opiskelijan omaa aktiivisuutta tukevia työkaluja ja valmennusta itseohjautuvaan opinto- ja urapolkujen luomiseen ja osaamisidentiteetin rakentamiseen
- **ePortfolio** (See me - Maahanmuuttajataustaisten nuorten osaamisen tunnistamishanke)
Hankkeessa on luotu ePortfolio-toimintamalli ja tehty 28 ePortfoliota.

Henkilökohtaistamista tukevat järjestelmät, prosessit ja rakenteet

Henkilökohtaistamista tukevia järjestelmiä ja prosesseja varten on luotu esimerkiksi aiemmin esitelty NISU-hankkeen henkilökohtaistamisprosessin toimintamalli. Tämän kehittäminen on mallintaa ohjauspolkuja siirtymien tueksi, kuten esimerkiksi Carry on -hankkeessa. Erilaiset ohjausta ja prosesseja kehittävät tai näkyväksi tekevät käytännöt auttavat hahmottamaan henkilökohtaistamista ja juurruttamaan sitä osaksi arkea. Yksi hyvä esimerkki henkilökohtaistamista tukevasta rakenteiden muutoksesta on YritysAmis-malli, jossa valittujen tutkintoalojen opintoja on muutettu kerralla työelämälähtöisiksi ja yrittäjyyteen perustuviksi osaamisperusteisuutta tukeviksi ympäristöiksi. Tämä käytäntö pohjaa ajatukseen, että osaamisperusteisuutta ja henkilökohtaistamista ei ole mahdollisuutta toteuttaa ilman opettajuuden ja oppimisympäristöjen rakenteellista muutosta. Siellä opettajuus perustuu tiimiohjaavuuteen, ja opetus tapahtuu projektiluonteisesti yritysmäisissä oppimisympäristöissä. Keskiössä on osaaminen.

Poluttamo-hankkeessa on kehitetty ohjeistuksia ihmiskeskeiseen oppimisanalytiikkaan ja oppimisanalytiikan hyödyntämiseen. Lisäksi hankkeessa on työstetty ohjeistuksia tilanteisiin, joissa käsitellään lasten ja nuorten henkilötietoja.

- **Ohjauspolku Kymenlaakson ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammattikorkeakoulussa** (Carry on)
Kuvaus sisältää toimintatavan sujuvasta siirtymisestä alueen oppilaitoksesta toiseen ja edelleen työelämään.
- **[Siirtyjän opintopolun kuvaus](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Mallinnuksessa on kuvattu tuettua, yksilöllisen ohjauksen mallia opiskelijan siirtymätilanteessa. Siirtymävaiheen ohjauksen kohteena ovat olleet yksilöllistä tukea tarvitsevat opiskelijat, jotka ovat olleet keskeyttämisvaarassa. SISU-hankkeen henkilöstö on tarjonnut lisätukea ja ohjausta oppilaitoksessa toimivien opiskeluhuollon toimijoiden rinnalla, joka on mahdollistanut yksilöllisemmän ja tuetumman polun suunnittelun koulutussiirtymässä.
- **Henkilökohtaistamisprosessin toimintamalli/sähköinen opas** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)
Tuloksena syntyy henkilökohtaistamisen malli, joka löytyy konkreettisenä sähköisenä oppaana. Opas on selkeä eikä mallin tueksi luotu uutta järjestelmää, vaan koko malli toimii Wilma-järjestelmässä. Kun opiskelija on ottanut opiskelupaikan vastaan (malli synkronoi opintopolun kanssa), lähetetään Wilmaan tunnukset ja opiskelija täyttää henkilökohtaistamisprosessin lomakkeen Wilmassa huoltajan kanssa. Kun huoltajalta on lupa, peruskoulusta voidaan siirtää suoraan lomakkeelle tiedot. Kun huoltajat ovat mukana kirjoittamassa,

lukujärjestyksen tekijät ja opot näkevät heti, kuka tarvitsee esimerkiksi erityistä tukea (tarvitsetko tukea esim. englannissa). Kun opiskelijat aloittaa opinnot, oppilaitoksella on mallin avulla jo tarvittavat tiedot.

- **[YritysAmis-malli](#)** (Amisyrytyksessä oppiminen)
Kainuun ammattiopiston YritysAmis-mallissa kaikki osaamisalan opiskelijatyöntekijät kuuluvat alansa AmisYritykseen. Luokkahuoneet ja työpajat on muutettu yritysmäisiksi ja oppijoille on annettu työpaikkarooleja. Alan opettajien tiimi ohjaa toimintaa. Mallissa työskennellään projekteissa, joissa tehdään töitä oikeille asiakkaille.
- **[Oikeudellisia näkökulmia MyDataan oppilaitoksissa – ihmiskeskeinen oppimisanalytiikka](#)** (Poluttamo)
Poluttamo-hankkeessa tuotetussa Oikeudellisia näkökulmia MyDataan oppilaitoksissa -selvityksessä tarkastellaan oppilaiden henkilötietojen käsittelyyn ja hyödyntämiseen liittyviä lainalaisuuksia MyDataan näkökulmasta etenkin toisen asteen oppilaitoksissa, huomioiden lisäksi lasten henkilötietojen käsittelyyn liittyvät erityispiirteet.
- **[Oppimisanalytiikka tulee – oletko valmis?](#)** (Poluttamo)
Oppimisanalytiikka tulee – oletko valmis? -selvitys luo käytännönläheisen katsauksen oppimisanalytiikkaan ja sen avaamiin mahdollisuuksiin.
- **[Oppijan digitaalinen jalanjälki](#)** (Poluttamo)
Poluttamo-hankkeessa tuotetussa Oppijan digitaalinen jalanjälki -selvityksessä kuvataan niitä seikkoja ja toimenpiteitä, jotka oppilaitosten tulee huomioida ja toteuttaa, jotta oppimistietoa ja siihen pohjautuvaa oppimisanalytiikkaa voitaisiin hyödyntää.
- **[Muistilista oppimisanalytiikan käyttämiseksi oppilaitoksissa](#)** (Poluttamo)
Poluttamo-hankkeessa on laadittu muistilista oppimisanalytiikan käyttämiseen.

Ohjaaminen

Henkilökohtaistamiseen liittyen on tietenkin työn alla myös ohjaamista tukevia käytäntöjä. Osittain näissä on samoja kuin henkilökunnan osaamista käsitellessä kappaleessa. Luonnollisesti ohjaajuutta tukee aiemmassa kappaleessa esitellyt opettajuuden ja ohjaajuuden uudet mallit, jotka tähänkin on kerätty ensimmäiseksi. Näiden lisäksi erilaisia ohjauksen tapoja on kehitetty ohjauksen ja pedagogisten ratkaisujen tukemiseen nivelvaihesiirtymissä, yksilölliseen ohjaukseen ja opinto-ohjauksen kehittämiseen.

Sisu-hankkeessa SISU-ryhmä tarjosi keskeyttämisvaarassa oleville Valma-koulutuksen opiskelijoille yksilöllistä ohjausta siirtymävaiheeseen. OSATA-hankkeessa taas kehitetään työkaluja ja valmennusta opiskelijan itseohjaavuuteen. Oma reitti -hankkeessa kehitettiin Oma reitti -ohjaaja ja Oma reitti -valmentaja mallit, joissa ohjaaja kulkee joko opiskelijan rinnalla tilanteissa, joissa opinnot eivät etene tai antaa opiskelijalle ohjausapua pulmatilanteissa. Suunnitelma B -hankkeessa kehitetään siirtymätilanteisiin liittyvää opinto-ohjausta. VAAO- navi -hankkeessa on kehitteillä sisäisen etsivän malli, jossa ohjaaja jalkautuu nuorisotyöntekijän otteella oppilaitoksen arkeen. Nuorisotakuusta toimeen -hankkeessa taas on kehitetty yhden aikuisen tuen malli. Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla taas ohjauksen tueksi on kehitetty mentorointimalli.

Henkilökohtaistamisen tueksi on myös esimerkiksi Poluttamo-hankkeessa kehitteillä visuaalinen HOPS -nettityökalu, joka auttaa opiskelijaa ja ohjaamaan hahmottamaan opiskelija opiskelupolun.

- **Opettajan/kouluttajan uusi rooli ohjaajana/valmentajana** (Carry on)
Opettajan/kouluttajan uusi rooli ohjaajana/valmentajana kuvataan oppilaitosten toimintajärjestelmiin. Pienryhmäohjaus otetaan käyttöön verkosto-oppilaitoksissa.
- **[YritysAmis-malli](#)** (Amisyrytyksessä oppiminen)
Kainuun ammattiopiston YritysAmis-mallissa kaikki osaamisalan opiskelijatyöntekijät kuuluvat alansa AmisYritykseen. Luokkahuoneet ja työpajat on muutettu yritysmäisiksi ja oppijoille on annettu työpaikkarooleja. Alan opettajien tiimi ohjaa toimintaa. Mallissa työskennellään projekteissa, joissa tehdään töitä oikeille asiakkaille. Yritysamis perustuu viiteen perusajatuksen
- **[Opettajasta ohjaajaksi YritysAmis-mallissa](#)** (Amisyrytyksessä oppiminen)

KAO:n YritysAmiksessa on toteutettu osaamisperusteisia opetussuunnitelmia yrittämällä oppimisen pedagogiikalla. Oppilaitosympäristöt on muokattu työpaikkaympäristöiksi. Opiskelijoita ei jaotella ryhmiin, vaan kaikki tietyn osaamisalan opiskelijat kuuluvat samaan Amisyrytykseen. Opettajatiimit ohjaavat oppimista, jota hankitaan tekemällä töitä työelämän tapaan oikeille asiakkaille. Opettajan rooli muuttuu työnjohtajaksi ja ohjaajaksi.

- **[Valmentava opettajuus](#)** (Löydä sun juttu)
Tampereen ammattikorkeakoulussa on kehitetty yhdessä Ahlmanin ammatti- ja aikuisopiston kanssa opetus- ja ohjaushenkilöstön prosessinomainen täydennyskoulutusmalli ohjausosaamisen ja tiimiopettajuuden kehittämiseksi.
- **[Toimenkuvien ja työnjaon mallintaminen siirtymätilanteessa](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Mallinnuksessa on kuvattu siirtymävalmentajan työkuva, joka liittyy sisäisesti siirtyvän opiskelijan ohjaamiseen. Mallinnuksen avulla jatketaan ohjausta tekevien henkilöiden työkuviin selkeyttämistä ja siirtymätilanteeseen liittyvän opiskelijan ohjauksen mallintamista.
- **[Siirtyjän opintopolun kuvaus](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Mallinnuksessa on kuvattu tuettua, yksilöllisen ohjauksen mallia opiskelijan siirtymätilanteessa. Siirtymävaiheen ohjauksen kohteena ovat olleet yksilöllistä tukea tarvitsevat opiskelijat, jotka ovat olleet keskeyttämisaarassa. SISU-hankkeen henkilöstö on tarjonnut lisätukea ja ohjausta oppilaitoksessa toimivien opiskeluhuollon toimijoiden rinnalla, joka on mahdollistanut yksilöllisemmän ja tuetumman polun suunnittelun koulutussiirtymässä.
- **[SISU-ohjausmalli ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Toimintamallissa on pilotoitu tuettua, yksilöllisen ohjauksen mallia. SISU-ryhmä tarjosi ohjausta Valma-koulutuksen (Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutus) opiskelijoille lukuvuonna 2015-2016. Toimintamallin kohteena ovat olleet vahvaa yksilöllistä tukea tarvitsevat Valma-koulutuksen opiskelijat, jotka olivat merkittävässä keskeyttämisaarassa.
- **[SISULA-toimintamalli ammatilliseen peruskoulutukseen](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
WinNovassa on kehitteillä tuetun, yksilöllisen oppimisen ja ohjauksen toimintamalli. SISULA-toiminta tarjoaa lukuvuonna 2016–2017 yksilöllistä ohjausta ja tuettua, yksilöllistä oppimista ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoille, jotka ovat merkittävässä keskeyttämisaarassa.
- **Opinto-ohjauksen kehittäminen** (Suunnitelma B)
- **Opiskelijan aktiivisuutta tukevat työkalut ja valmennus itseohjautuvaan opinto- ja urapolkujen tulevaisuuteen, OSATA**
Opiskelijan omaa aktiivisuutta tukevia työkaluja ja valmennusta itseohjautuvaan opinto- ja urapolkujen luomiseen ja osaamisidentiteetin rakentamiseen
- **[Oma Reitti-OHJAAJA](#)** (Oma reitti)
Oma Reitti-ohjaaja toimii opiskelijan rinnalla kulkijana tilanteissa, kun opiskelijan opinnot eivät etene suunnitelman mukaan. Ohjaaja tavoittelee opiskelijan ja seuraa opiskelijan osallistumista sovituihin toimenpiteisiin ja opintojen suorittamiseen. Ohjaaja antaa tukea opiskelijalle opintojen suorittamisessa sekä antaa lisätukea työssäoppimisjaksojen toteutumiseen.
- **[Oma Reitti-SUUNNITTELIJA](#)** (Oma reitti)
Oma Reitti-suunnittelija toimii yhteistyössä opetus- ja opiskeluhuollon henkilökunnan kanssa oppilaitoksessa. Suunnittelija antaa opiskelijalle yksilöllisempää ja tiiviimpää tukea sovitulle ajanjaksolle. Suunnittelija tavoittaa opiskelijan tilanteissa, kun huoli opintojen etenemisestä on opettajalla, opiskelijalla itsellään tai opiskelijahuollon edustajalla. Oma Reitti suunnittelija käy ohjauskeskusteluja opiskelijan kanssa sekä antaa lisäohjausta pulmatilanteissa.
- **[Yhden aikuisen tuen malli](#)** (Nuorisotakuusta toimeen)
Yhden aikuisen tuen mallissa tukea tarvitsevat nuoret saavat rinnalleen yhden aikuisen, joka auttaa ja tukee nuorta eri tilanteissa, eikä nuori joudu enää toimimaan yksin monien eri organisaatioiden ja viranomaisten kanssa. Mallin tavoitteena on selkiyttää ja johdonmukaistaa nuoren tuen polkua.
- **[Näkökulmia VOPS:iin 2017](#)** (Poluttamo)
Katsaus on eräänlainen kooste työpäiväkirjasta ja ensimmäisen vuoden yhteenveto Poluttamo-oppilaitosten VOPS-suunnittelusta ja kokeiluista: mitä on pohdittu ja kehitelty tähän mennessä, mistä on haettu inspiraatiota suunnitteluun, millaisia havaintoja on tehty ja mitä on opittu sekä millaisia suunnitelmia on lähdetty toteuttamaan ja pilotoimaan vuonna 2017 opiskelijoiden ja ohjaajien kanssa.
- **Sisäisen etsivän malli** (VAAO-Navi)

Ohjaaja joka nuorisotyön työotteella jalkautuu opiskelijoiden pariin tavoitteena ennakoida, etsiä ja estää mahdollisia opintojen keskeytyksiä.

- **Mentoritoiminta** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla)
Mentoritoiminnassa suomen kieliset mentorit toimivat mentoroitavien tukena. Molemmat, sekä mentorit että mentoroitavat, ovat opiskelijoita.

C. Yksilöllisyyden toteutuminen

Joustavuus ja yksilöllisyys

Yksilöllisyyden toteutumiseksi hankkeissa on kehitteillä käytäntöjä joustavuuden ja yksilöllisyyden toteutumiseksi. Tähän on nostettu myös käytäntöjä, joiden avulla joustavuus on mahdollisuutta kytkeä myös osaksi rakenteita. Lisäksi esiin on nostettu käytäntöjä, jotka toimivat konkreettisina työkaluina joustavuuden ja yksilöllisyyden edistämiseen.

Vaihtoehtoisia ja joustavia opintopolkuja kuvataan ja visualisoidaan esimerkiksi Yksilöllisyyttä opintopoluille -hankkeessa, esimerkkinä Sampon opintopolkuja -käytäntö. Smidiga övergångar i Svenskfinland -hankkeessa taas on työn alla tutkintorajat ja koulutusasteen ylittävien yksilöllisten opintopolkujen kuvaaminen ruotsinkielisillä alueilla.

Sisu-hankkeessa taas on työstetty malli toimenkuvista ja työnjaosta siirtymätilanteessa, jossa keskiössä on siirtymävalmentajan toimenkuva. Lisäksi hankkeessa on kuvattu siirtymistä estävät tekijät sekä siirtyjän opintopolku. Myös EMOK-hankkeessa on kehitteillä siirtymävaiheita sujuvoittavia malleja, joilla vahvistetaan nuorten toimijuutta ja osallisuutta. Nojat-hankkeessa on kehitteillä joustava toimintamalli opintoihin sitoutumisen tueksi.

Sisu-hankkeessa on joustavuuteen liittyen kehitetty sisäisen siirtymän hallinnollinen toimintamalli, jossa eroamisen sijasta alaa vaihtava opiskelija muuttuu siirtyväksi opiskelijaksi. Mallissa koulutuksen järjestäjän hallinnolliset käytännöt mahdollistavat sen, että alaa vaihdettaessa opiskelijan ei tarvitse erota tai keskeyttää opintoja, mikä myös estää erotilastojen vääristymisen.

Joustavuuteen liittyen on kehitetty myös työvaltaisia opinnollistamisen malleja, joita tarkemmin esitellään myöhemmin. Opit työssä -hankkeessa on työstetty työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli ja prosessikuvaus ja Vastuuta 2020 on syntymässä vastaavanlainen opinnollistamisen malli, joka edesauttaa nuorten mahdollisuuksia saada eri tavoin oppiville osaamistodistuksia osaamista tunnistamalla esim. työpajoilla. Lisäksi hankkeessa on syntynyt sopimusmalli kunnalle oppilaitoksen ja työpajojen joustavan yhteistyön tueksi.

Lisäksi keskeyttämisvaarassa oleville opiskelijoille on kehitetty avoimen ammattiopiston ja opiskelun malleja, kuten Oma reitti ja Huoltamo -hankkeen käytännöt osoittavat.

- **Sampon opintopolkuja** (Yksilöllisyyttä opintopoluille)
Vaihtoehtoisten, yksilöllisten ja joustavien sekä työelämälähtöisten opiskeluvalintojen visualisointia on toteutettu kuvaamalla oppimisympäristöjä, opiskelutilanteita sekä tuottamalla alan keskeisiä työtehtäviä esitteleviä videoita.
- **Malli tutkintorajat ja koulutusasteet ylittävälle opintopoluille** (Smidiga övergångar i Svenskfinland)
Kuvataan, rakennetaan ja pilotoidaan yksilöllisiä opintopolkuja.
- **Toimenkuvien ja työnjaon mallintaminen siirtymätilanteessa** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Mallinnuksessa on kuvattu siirtymävalmentajan työkuva, joka liittyy sisäisesti siirtyvän opiskelijan ohjaamiseen. Mallinnuksen avulla jatketaan ohjausta tekevien henkilöiden työkuviin selkeyttämistä ja siirtymätilanteeseen liittyvän opiskelijan ohjauksen mallintamista.
- **Siirtyjän opintopolun kuvaus** (Siirtymät sujuviksi SISU)

Mallinnuksessa on kuvattu tuettua, yksilöllisen ohjauksen mallia opiskelijan siirtymätilanteessa. Siirtymävaiheen ohjauksen kohteena ovat olleet yksilöllistä tukea tarvitsevat opiskelijat, jotka ovat olleet keskeyttämisaarassa. SISU-hankkeen henkilöstö on tarjonnut lisätukea ja ohjausta oppilaitoksessa toimivien opiskeluhuollon toimijoiden rinnalla, joka on mahdollistanut yksilöllisemmän ja tuetumman polun suunnittelun koulutussiirtymässä.

- **[Siirtymiä estäviä/hidastavia tekijöitä](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Hanke on koonnut hankeverkostossa yhteisen mallinnuksen siirtymiä estävistä tekijöistä. Mallinnuksen avulla hankkeen henkilöstö tuo esille siirtymiä hankaloittavia tekijöitä ja pyrkii hankkeen toimintojen avulla miettimään ratkaisuja esitettyihin haasteisiin.
- **[SISULA-toimintamalli ammatilliseen peruskoulutukseen](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
WinNovassa on kehitteillä tuetun, yksilöllisen oppimisen ja ohjauksen toimintamalli. SISULA-toiminta tarjoaa lukuvuonna 2016–2017 yksilöllistä ohjausta ja tuettua, yksilöllistä oppimista ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoille, jotka ovat merkittävässä keskeyttämisaarassa.
- **Siirtymävaiheita sujuvoittavia malleja ja toimintatapoja** (Ennaltaehkäisevä monitoimijuus, EMOK)
Hanke tukee siirtymävaiheissa olevien lasten ja nuorten perheitä ennaltaehkäisevästi ja vahvistaa lasten ja nuorten tietoa, toimijuutta ja osallisuutta prosesseissa ja kohtaamisissa. Hankkeen aikana sovelletaan ja kehitetään siirtymävaiheita sujuvoittavia malleja ja toimintatapoja
- **Joustava toimintamalli ja palvelut opintoihin sitoutumisen tueksi** (Nojat - Nuorten ohjaaminen ja auttaminen tulevaisuuteen)
- **[Elämäntaidot -toiminta](#)** (Nojat)
Elämäntaidot –toiminnan tavoitteena on tukea nuorten itsetuntemusta, hyvää mielen terveyttä ja toimijuutta. Voimavarakeskeisiä menetelmiä soveltava psykoedukaatiivinen kokonaisuus tukee nuoruuteen liittyvien kehitystehtävien, kuten itsetuntemus ja tulevaisuuteen suuntautuneisuus, toteutumista.
- **[Eroavasta opiskelijasta siirtyvään opiskelijaan](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Uuden sisäisen siirron toimintamallin avulla opiskelijahallintojärjestelmään tallennetut tiedot (opintojen suoritukset/oppimisen/osaamisen arviointitiedot/HOPS-, HOJKS-tiedot) siirtyvät seuraavaan opiskelupaikkaan. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen jouhevoituu, kun aiemmassa opiskelupaikassa suoritetuista opinnoista opiskelijan ei tarvitse esittää erillisiä dokumentteja.
- **[Työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli](#)** (Opit työssä)
Työvaltaisen oppimisen yhteisistä käsitteistä ja työvälineistä sovittiin Opit työssä -hankkeen järjestämissä valmennuspajoissa. Aluksi määriteltiin yhdessä käsitteet: opinnollistaminen, oppimisympäristön tunnistamisraportti, osaamistodistus. Tämän lisäksi perehdyttiin prosessiin liittyviin työvälineisiin: oppimisympäristöjen tunnistamisraporttipohja, osaamiskartta, osaamistodistusmalli. Ammatilliset opettajat ja työvalmentajat ovat yhdessä tunnistaneet työpajojen (Rannikkopajojen, Parikin ja Sotekin) oppimisympäristöjä ja avanneet työtehtäviä osaamiskarttaan.
- **[Opinnollistamisen prosessi](#)** (Vastuuta 2020)
Opinnollistaminen –palvelutuote tehdään monipuolistamaan nuorten mahdollisuuksia saada eri tavoin oppiville osaamistodistuksia osaamista tunnistamalla esim. työpajoilla. Syntyy joustavia opintopolkua, jotka tukevat nuoren kiinnittymistä koulutukseen. Opinnollistaminen laajennetaan koskemaan Länsi-Uudenmaan alueen kuntien työpajoja sekä muita kolmannen sektorin toimijoita, joilla on valmiuksia lähteä kehittämään toimintaa osaamisen tunnistamisessa.
- **Opinnollistamisen sopimukset** (Vastuuta 2020)
Hankkeessa on työstetty malli sopimuksesta työpajojen ja koulutuksen järjestäjien välille.
- **[Näkökulmia VOPS:iin 2017](#)** (Poluttamo)
Katsaus on eräänlainen kooste työpäiväkirjasta ja ensimmäisen vuoden yhteenveto Poluttamo-oppilaitosten VOPS-suunnittelusta ja kokeiluista: mitä on pohdittu ja kehitelty tähän mennessä, mistä on haettu inspiraatiota suunnitteluun, millaisia havaintoja on tehty ja mitä on opittu sekä millaisia suunnitelmia on lähdetty toteuttamaan ja pilotoimaan vuonna 2017 opiskelijoiden ja ohjaajien kanssa.
- **NOPSA-tiimit** (NOPSA)
Luodaan alueellisesti tekniikan ja liikenteen aloille ammattiopistojen ja ammattikorkeakoulujen muodostamia kehittämiskumppanuuksia (NOPSA-tiimit), joissa yhdessä etsitään ja tuotetaan alueellisia ratkaisuja siirtymien sujuvoittamiseksi ja opintopolkujen nopeuttamiseksi.
- **[Avoin ammattiopisto](#)** (Oma reitti)
Avoin ammattiopisto sivusto. Avoin ammattiopisto tarjoaa mahdollisuuden suorittaa ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Avoin ammattiopisto on tarkoitettu erityisesti niille

ammattiopiston opiskelijoille, jotka ovat vaarassa keskeyttää esim. väärän alavalinnan takia sekä niille nuorille, jotka eivät tiedä mille alalle heidän kannattaisi hakeutua.

- **[Avoimen oppimisen JEES-tukipiste](#)** (Huoltamo-hanke)
Avoimen oppimisen JEES-tukipisteen toiminta pilottioppilaitos Esedulla. JEES-tukipisteelle voi hakeutua lähes millaisen opiskeluun liittyvän kysymyksen tai haasteen kanssa tahansa. Tukipisteellä toimii ohjaajana opiskelijavalmentaja.
- **Opinto-ohjauksen kehittäminen** (Suunnitelma B)
Opinto-ohjaus painottaa jatkossa myös vaihtoehtoisia opintopolkuja

Työvaltaisuus

Työvaltaisuutta edistetään esimerkiksi erilaisissa yrittäjyyttä tukevista oppimisympäristöissä. Innostamo-hankkeessa on työn alla työelämäprojekteja, NY-yrittäjyyttä tukevia käytäntöjä sekä mentorointia yrittäjyyspedagogisen osaamisen kehittämiseksi. Amisyrytyksessä oppiminen -hankkeen YritysAmis-malli taas perustuu oppimisympäristöjen ja ohjauksen muutokseen, jossa siirrytään yrittäjämäiseen tiimijatteluun ja oppimisympäristöjen muuttamiseen työvaltaisuutta tukevaksi. Näillä käytännöillä on tarkoituksena tukea nuorten työelämävalmiuksia.

Lisäksi työvaltaista opiskelua mahdollistetaan esimerkiksi Opit työssä, Vastuuta 2020 ja Huoltamo -hankkeissa. Opit työssä -hankkeessa syntyy työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli, jossa sanoitetaan ja tunnustetaan oppimista, jota syntyy työvaltaisissa ympäristöissä kuten työpajoilla ja työpaikoilla. Hankkeessa kirjoitetaan yhdessä ammatillisten opettajien ja työvalmentajien kanssa auki työpaikoilla syntyvää osaamista osaamiskartoiksi, jotka tukevat tutkinnon osia. Näillä on mahdollista sanoittaa opiskelijan osaamista auki osaksi tutkinnon osaa siirryttäessä esimerkiksi ammatillisiin opintoihin työpajalta. Vastuuta 2020 -hankkeessa on luotu hieman vastaavanlainen opinnollistamisen prosessin malli ja Huoltamo-hankkeessa taas on luotu työvaltaisia opiskelulinjoja mm. lähihoitajille.

- **INNOSTAMO-yrittäjyyden oppimisympäristöt** (Innostamo)
Uusia, poikkialaisia INNOSTAMO -yrittäjyyden oppimisympäristöjä: työelämäprojektit, poikkialaiset ja oppilaitosten rajat ylittävät NY leirit, pop up kokeilut, uusia NY-Vuosi yrittäjänä yrityksiä uusilla aloilla
- **INNOSTAMO-mentori** (Innostamo)
INNOSTAMO MENTORI -toimintamalli opettajien yrittäjyyspedagogisen osaamisen kehittämiseksi sekä työelämäyhteistyön edistämiseksi sekä opiskelijan yrittäjämäisen osaamisen kehittämiseksi verkostoyhteistyöllä
- **[YritysAmis-malli](#)** (Amisyrytyksessä oppiminen)
Kainuun ammattiopiston YritysAmis-mallissa kaikki osaamisalan opiskelijatyöntekijät kuuluvat alansa Amisyrytykseen. Luokkahuoneet ja työpajat on muutettu yritysmäisiksi ja oppijoille on annettu työpaikkarooleja. Alan opettajien tiimi ohjaa toimintaa. Mallissa työskennellään projekteissa, joissa tehdään töitä oikeille asiakkaille. YritysAmiksessa kyse on pedagogiikasta, uudenlaisesta tavasta järjestää tutkinnon perusteiden mukaista opetusta. Toimintamallilla kehitetään työelämävalmiuksia.
- **[Työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli](#)** (Opit työssä)
Työvaltaisen oppimisen yhteisistä käsitteistä ja työvälineistä sovittiin Opit työssä -hankkeen järjestämissä valmennuspajoissa. Aluksi määriteltiin yhdessä käsitteet: opinnollistaminen, oppimisympäristön tunnistamisraportti, osaamistodistus. Tämän lisäksi perehdyttiin prosessiin liittyviin työvälineisiin: oppimisympäristöjen tunnistamisraporttipohja, osaamiskartta, osaamistodistusmalli. Ammatilliset opettajat ja työvalmentajat ovat yhdessä tunnustaneet työpajojen (Rannikkopajojen, Parikin ja Sotekin) oppimisympäristöjä ja avanneet työtehtäviä osaamiskarttaan.
- **[Valmennusohjelma työvalmentajille ja opettajille](#)** (Opit työssä)
Työvaltaisen oppimisen käyttöön oton tueksi ja toimintamallien juurruttamiseksi osaksi organisaatioiden toimintaprosesseja ja -tapoja toteutettiin Opit työssä -hankkeessa työvalmentajille, opettajille ja johdolle valmennusohjelma.
- **[Työvaltainen oppiminen työpajojen ja säätiöiden oppimisympäristöissä](#)** (Opit työssä)

Opit työssä -hankkeen aikana kehitettiin työpajojen/säätiöiden ja ammatillisten koulutuksen kanssa yhteistyössä työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli. Työvaltainen polku voi toteutua joko pajalta/säätiöltä ammatillisiin opintoihin tai oppilaitoksesta pajalle/säätiölle. Työvaltaiselle polulle ohjattiin nuoria yhteistyötyöpajoilta ja -säätiöistä, TE-toimistolta, oppilaitoksesta ja muilta yhteistyötahoilta. Oppilaitosten osalta pajaopintojen työvaltaiselle polulle ohjattiin keskeyttäviä tai alaa vaihtavia opiskelijoita.

- **Opinnollistamisen prosessi** (Vastuuta 2020)
Opinnollistaminen –palvelutuote tehdään monipuolistamaan nuorten mahdollisuuksia saada eri tavoin oppiville osaamistodistuksia osaamista tunnistamalla esim. työpajoilla. Syntyy joustavia opintopolkuja, jotka tukevat nuoren kiinnittymistä koulutukseen. Opinnollistaminen laajennetaan koskemaan Länsi-Uudenmaan alueen kuntien työpajoja sekä muita kolmannen sektorin toimijoita, joilla on valmiuksia lähteä kehittämään toimintaa osaamisen tunnistamisessa.
- **Opinnollistamisen sopimukset** (Vastuuta 2020)
Hankkeessa on työstetty malli sopimuksesta työpajojen ja koulutuksen järjestäjien välille.
- **Työelämälähtöiset opiskelulinjat** (Huoltamo)
Työelämälähtöisissä opinnoissa torstaiaamupäivisin opiskelijat jalkautuivat työelämään, autenttiseen oppimisympäristöön oppimaan asioita, joita tähän saakka on opiskeltu oppilaitoksessa teorianunneilla ja erilaisin harjoituksin.
- **Hackathon-kilpailu** (Huoltamo)
Hackathon määritellään tapahtumana, missä joukko ihmisiä kokoontuu ennalta määräytyksi ajaksi työstämään ratkaisuja annettuihin haasteisiin. Yhdistävää näille tapahtumille on osaaottavien asenne, kyky hypätä liikkuvan helikopterin kyytiin ja halu päästä tekemään jotain uutta ja mielenkiintoista.
- **Työpajojen oppimisympäristöt** (Huoltamo)
Prosessin tuloksena avattuja oppimisympäristöjä ovat työpajan auto- ja metallipajat sekä myymälä. Oppimisympäristöjen avaamisen myötä työpajalla on mahdollisuus suorittaa soveltuvin osin 17 auto-, kone- ja metallialan sekä liiketalouden perustutkintojen tutkinnon osaa.

Oppimisympäristöjen kehittäminen

Hankkeissa syntyy myös uusia oppimisympäristöjä, jotka tukevat osaamisperusteisuutta ja yksilöllisiä polkuja. Uudenlaisia oppimisympäristöjä syntyy varsinkin aiemmin esitellyissä yrittäjyyskasvatukseen perustuvissa käytännöissä (kuten Innostamo ja Amisyrytyksessä oppiminen -hankkeissa). YritysAmis-mallissa oppimisympäristöjä on muutettu konkreettisesti perinteisistä luokkatiloista ja lukujärjestyksistä projektimaisiin työvaltaisuutta ja yrittäjyyttä tukeviin työsaleihin ja luoviin ratkaisuihin.

Näiden lisäksi esimerkiksi Opit työssä -hankkeen työvaltainen opiskelu työpajoilla on hyvä esimerkki vaihtoehtoisesta oppimisympäristöstä. Keskeyttämisvaarassa tai alaa vaihtava opiskelija opiskeli mallissa työpajalla, josta kertyvä osaaminen tunnistettiin osaamiskarttojen avulla opiskelijan siirtyessä tutkintoalan varsinaiseksi opiskelijaksi.

Tämän lisäksi hankkeissa on työn alla erilaisia verkkokursseja ja sähköisiä ympäristöjä. Sujuvat työnhakumarkkinat -hankkeessa työstetään esimerkiksi verkkokurssia työnhaun tueksi. Poluttamo- ja #ICTknowhow on kehitetty verkko-oppimateriaalia verkossa toimimisen ja sähköisten työkalujen hyödyntämisen tueksi ja ohjeistukseksi.

- **INNOSTAMO-yrittäjyyden oppimisympäristöt** (Innostamo)
Uusia, poikkialaisia INNOSTAMO -yrittäjyyden oppimisympäristöjä: työelämäprojektit, poikkialaiset ja oppilaitosten rajat ylittävät NY leirit, pop up kokeilut, uusia NY-Vuosi yrittäjänä yrityksiä uusilla aloilla
- **INNOSTAMO-mentori** (Innostamo)
INNOSTAMO MENTORI -toimintamalli opettajien yrittäjyyspedagogisen osaamisen kehittymiseksi sekä työelämäyhteistyön edistämiseksi sekä opiskelijan yrittäjämäisen osaamisen kehittymiseksi verkostoyhteistyöllä
- **Osaamisperusteisuutta tukevat oppimisympäristöt ja oppimisprojektit** (Amisyrytyksessä oppiminen)

YritysAmiksessa kyse on pedagogiikasta, uudelta tavasta järjestää tutkinnon perusteiden mukaista opetusta. Toiminta mallilla kehitetään työelämävalmiuksia. YritysAmiksessa on päästy ja päästetty irti kaavamaisista luokkahuoneista, lukujärjestyksistä ja opettajajohtoisesta luokan edestä opettamisesta. Tilalle ovat tulleet luovuuteen innostavat tilat, projektioppiminen yritysmaailmaa mukaillen sekä opiskelijan ja ohjaajan rinnakkain kulkeminen kohti osaamista.

- **[Työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli](#)** (Opit työssä)
Työvaltaisen oppimisen yhteisistä käsitteistä ja työvälineistä sovittiin Opit työssä -hankkeen järjestämissä valmennuspajoissa. Aluksi määriteltiin yhdessä käsitteet: opinnollistaminen, oppimisympäristön tunnistamisraportti, osaamistodistus. Tämän lisäksi perehdyttiin prosessiin liittyviin työvälineisiin: oppimisympäristöjen tunnistamisraporttipohja, osaamiskartta, osaamistodistusmalli. Ammatilliset opettajat ja työvalmentajat ovat yhdessä tunnistaneet työpajojen (Rannikkopajojen, Parikin ja Sotekin) oppimisympäristöjä ja avanneet työtehtäviä osaamiskarttaan.
- **[Valmennusohjelma työvalmentajille ja opettajille](#)** (Opit työssä)
Työvaltaisen oppimisen käyttöön oton tueksi ja toimintamallien juurruttamiseksi osaksi organisaatioiden toimintaprosesseja ja -tapoja toteutettiin Opit työssä -hankkeessa työvalmentajille, opettajille ja johdolle valmennusohjelma.
- **[Työvaltainen oppiminen työpajojen ja säätiöiden oppimisympäristöissä](#)** (Opit työssä)
Opit työssä -hankkeen aikana kehitettiin työpajojen/säätiöiden ja ammatillisten koulutuksen kanssa yhteistyössä työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli. Työvaltainen polku voi toteutua joko pajalta/säätiöltä ammatillisiin opintoihin tai oppilaitoksesta pajalle/säätiölle. Työvaltaiselle polulle ohjattiin nuoria yhteistyötyöpajoilta ja -säätiöistä, TE-toimistolta, oppilaitoksesta ja muilta yhteistyötahoilta. Oppilaitosten osalta pajaopintojen työvaltaiselle polulle ohjattiin keskeyttäviä tai alaa vaihtavia opiskelijoita.
- **[Elämäntaidot -toiminta](#)** (Nojat)
Elämäntaidot –toiminnan tavoitteena on tukea nuorten itsetuntemusta, hyvää mielen terveyttä ja toimijuutta. Voimavarakeskeisiä menetelmiä soveltava psykoedukaatiivinen kokonaisuus tukee nuoruuteen liittyvien kehitystehtävien, kuten itsetuntemus ja tulevaisuuteen suuntautuneisuus, toteutumista.
- **[Työnhaku ja oma osaaminen -verkkokurssi](#)** (Sujuvat työnhakumarkkinat)
Työnhaku ja oma osaaminen -verkkokurssi opiskelijoiden käyttöön.
- **[Vertaisvalmennus toisen asteen oppilaitoksissa](#)** (Poluttamo)
Vertaisvalmennus toimintamallina (mukaanlukien vertaisryhmätoiminta sekä sitä tukevat rakenteet). Vertaismentoroinnin koulutus toisen asteen oppilaitoksille.
- **[#ICTmittari](#)** (#ICTknowhow)
ICT-osaamisen lähtötason selvittämiseen tehty testi
- **[#ICTpolku](#)** (#ICTknowhow)
Osaamisen kehittämiseen soveltuva verkko-oppimateriaali.
- **[Action - vapaaehtoisena oppimassa menetelmäopas](#)** (Vapaaehtoisena oppimassa)
Opas vapaaehtoistyöprojektin toteuttamiseksi Valma-opinnoissa. Oppaasta löytyy ohjeet vapaaehtoisuusprojektin toteuttamisesta kohteen valinnasta aina arviointiin asti.
- **[Avoimen oppimisen JEES-tukipiste](#)** (Huoltamo)
Avoimen oppimisen JEES-tukipiste toimi Esedulla autopuolen yläkerrassa ja oli avoinna viikoittain. JEES-tukipisteelle voi hakeutua lähes millaisen opiskeluun liittyvän kysymyksen tai haasteen kanssa tahansa, kuten saadakseen tukea tiedonhankintaan, kokeisiin lukemiseen, rästikurssien ja kirjallisten tehtävien suorittamiseen.
- **[Työpajojen oppimisympäristöt](#)** (Huoltamo)
Prosessin tuloksena avattuja oppimisympäristöjä ovat työpajan auto- ja metallipajat sekä myymälä. Oppimisympäristöjen avaamisen myötä työpajalla on mahdollisuus suorittaa soveltuvin osin 17 auto-, kone- ja metallialan sekä liiketalouden perustutkintojen tutkinnon osaa.
- **[SISULA-toimintamalli ammatilliseen peruskoulutukseen](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
WinNovassa on kehitteillä tuetun, yksilöllisen oppimisen ja ohjauksen toimintamalli. SISULA-toiminta tarjoaa lukuvuonna 2016–2017 yksilöllistä ohjausta ja tuettua, yksilöllistä oppimista ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoille, jotka ovat merkittävässä keskeyttämisvaarassa.

Asteittaiset siirtymät

Asteittaista siirtymistä tukevista käytännöistä hyvä esimerkki on Taitava-hankkeessa syntyvät verkostomaiset ja avoimet opintojen järjestämistavat. Sen avulla opiskelijan on paikasta ja ajasta riippumatta suorittaa opintoja ja hyödyntää koulutuspalveluita. Samalla se mahdollistaa opiskelijan hallitun ja joustavan siirtymisen myös koulutuksen järjestäjältä tai tutkintoalalta toiselle. Aava-hankkeessa taas on työn alla avoimen koulutustarjottimen malli, joka mahdollistaa myös opintojen suorittamisen ja toteuttamisen paikasta ja ajasta riippumatta.

Sisu-hankkeessa taas on mallinnettu siirtyjän opintopolun kuvausta, jossa erityisesti ohjaus on tuotu näkyväksi. Siirtymisiä kuvaamaan on myös nostettu toisessa käytännössä esille siirtymiä estäviä tai hidastavia tekijöitä. Näiden avulla on mahdollista hahmottaa siirtymisen polku, mahdollistaa joustavat siirtymät sekä kohdentaa ohjausta sinne ja silloin, milloin sitä tarvitaan.

Omalta osaltaan asteittaista siirtymistä ja koulutuksen toteutusta tukevat myös aiemmin esiteltyt työvaltaiset opiskelun mallit.

- **Verkostomainen koulutuksen järjestämismuoto** (Taitava- Tulevaisuuden osaajat)
Verkostomainen koulutuksen järjestämismuoto ja yhteiset rakenteet pystyä poluttamaan opiskelijoita oikeiden ja heille soveltuvien koulutuspalvelujen piiriin sekä pystyä rakentamaan koulutuspalveluita paikasta riippumatta kohderyhmälle soveltuvaksi.
- **Uudenlainen tapa järjestää ammatillisia opintoja** (Taitava- Tulevaisuuden osaajat)
Uudenlainen tapa järjestää ammatillisia opintoja vastaamaan opintonsa keskeyttäneiden, ilman koulutuspaikkaa olevien tai osaamistaan syventävien nuorten tarpeisiin. Opintoja järjestetään uudella tavalla niin, että nuoret voivat tutustua ammattialoihin, aloittaa joustavasti ja hallitusti ammatilliset opinnot sekä siirtyä tutkinnosta, tutkinnonosasta tai koulutuksenjärjestäjältä toiselle myös valtakunnallisesti.
- **Avoimen koulutustarjottimen ja -tarjonnan ohjausmalli** (AAVA - Avoin väylä ammattiin)
Avointen verkko-opintojen koulutustarjotinmalli, koulutukset kokoavan verkkosivun julkaiseminen (www.avoimetammattillisetopinnot.fi) ja koulutuksia tarjoavien koulutuksen järjestäjien rahoitus- ja yhteistyösopimusmalli.
- **Siirtyjän opintopolun kuvaus** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Mallinnuksessa on kuvattu tuettua, yksilöllisen ohjauksen mallia opiskelijan siirtymätilanteessa. Siirtymävaiheen ohjauksen kohteena ovat olleet yksilöllistä tukea tarvitsevat opiskelijat, jotka ovat olleet keskeyttämisaarassa. SISU-hankkeen henkilöstö on tarjonnut lisätukea ja ohjausta oppilaitoksessa toimivien opiskeluhuollon toimijoiden rinnalla, joka on mahdollistanut yksilöllisemmän ja tuetumman polun suunnittelun koulutussiirtymässä.
- **Siirtymiä estäviä / hidastavia tekijöitä** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Hanke on koontanut hankeverkostossa yhteisen mallinnuksen siirtymiä estävistä tekijöistä. Mallinnuksen avulla hankkeen henkilöstö tuo esille siirtymiä hankaloittavia tekijöitä ja pyrkii hankkeen toimintojen avulla miettimään ratkaisuja esitettyihin haasteisiin.
- **Koulutustutustumisen ja tutkinnon osan suorittamisen -toimintamalli** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Toimintamallissa on kuvattu koulutustutustumisen ja tutkinnon osan suorittamisen vaiheet opiskelijan siirtymätilanteessa. Toimintamalli perustuu henkilökohtaistamisen periaatteelle, lähtee opiskelijan tarpeesta ja pyrkii ratkaisemaan yksilön ammatinvalintaan liittyvän solmun. Tällä hetkellä toimintamallia on käytetty siirtymätilanteissa olevien opiskelijoiden kanssa, mutta malli soveltuu myös opiskelijan työllistymisen edistämiseen ja tutkinnon laajentamiseen
- **Opinnollistamisen prosessi** (Vastuuta 2020)
Opinnollistaminen –palvelutuote tehdään monipuolistamaan nuorten mahdollisuuksia saada eri tavoin oppiville osaamistodistuksia osaamista tunnistamalla esim. työpajoilla. Syntyy joustavia opintopolkuja, jotka tukevat nuoren kiinnittymistä koulutukseen. Opinnollistaminen laajennetaan koskemaan Länsi-Uudenmaan alueen kuntien työpajoja sekä muita kolmannen sektorin toimijoita, joilla on valmiuksia lähteä kehittämään toimintaa osaamisen tunnistamisessa.
- **Opinnollistamisen sopimukset** (Vastuuta 2020)
Hankkeessa on työstetty malli sopimuksesta työpajojen ja koulutuksen järjestäjien välille.
- **Työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli** (Opit työssä)

Työvaltaisen oppimisen yhteisistä käsitteistä ja työvälineistä sovittiin Opit työssä -hankkeen järjestämissä valmennuspajoissa. Aluksi määriteltiin yhdessä käsitteet: opinnollistaminen, oppimisympäristön tunnistamisraportti, osaamistodistus. Tämän lisäksi perehdyttiin prosessiin liittyviin työvälineisiin: oppimisympäristöjen tunnistamisraporttipohja, osaamiskartta, osaamistodistusmalli. Ammatilliset opettajat ja työvalmentajat ovat yhdessä tunnistaneeet työpajojen (Rannikkopajojen, Parikin ja Sotekin) oppimisympäristöjä ja avanneet työtehtäviä osaamiskarttaan.

Ohjaus ja tuki

Yksilöllisyyttä vahvistavaa ohjausta ja tukea varten on luotu eri tyyppisiä käytäntöjä. EMOK-hankkeessa on työn alla siirtymävaiheita sujuvoittavat mallit, joilla vahvistetaan myös opettajien ohjausosaamista. Smidiga övergångar i Svenskfinland -hankkeessa kehitetään ohjauksen mallia erilaisiin siirtymätilanteisiin. Lisäksi hankkeissa koulutetaan opettajia ja ohjaajia, esimerkiksi Opit työssä -hankkeessa työvalmentajia on koulutettu työvaltaiseen malliin. Lisäksi Nopsa-hankkeessa on työn alla NOPSA-tiimit, joissa alueellinen tekniikan ja liikenteen alojen ammattipistojen ja ammattikorkeakoulujen tiimi pohtii ratkaisuja siirtymien sujuvoittamiseksi.

Konkreettisina työkaluina voisi nostaa esille Sisuhankkeen oppikorjaamon, joka on ohjauspalvelu, jonne hakeutuessaan nuoria saa tietoa liittyen koulutustarjontaan ja alavalintaan sekä saa esimerkiksi konkreettista tukea koulutushakuun. Suunnitelma B -hankkeessa työestetään konkreettisia varasuunnitelmia opiskelijoille siirtymiin. Vauhtia Väylälle -hankkeessa taas on kehitetty AHOT-työn edistämiseksi lomakkeisto ja opas. Lisäksi eri hankkeissa on työn alla sähköisiä työkaluja nuorten uraohjauksen, opintopolkujen ja osaamisen tunnistamisen tueksi.

- **Siirtymävaiheita sujuvoittavia malleja ja toimintatapoja** (Ennaltaehkäisevä monitoimijuus, EMOK)
Hanke tukee siirtymävaiheissa olevien lasten ja nuorten perheitä ennaltaehkäisevästi ja vahvistaa lasten ja nuorten tietoa, toimijuutta ja osallisuutta prosesseissa ja kohtaamisissa. Hankkeen aikana sovelletaan ja kehitetään siirtymävaiheita sujuvoittavia malleja ja toimintatapoja
- **Mångprofessionell handledningsmodell** (Smidiga övergångar i Svenskfinland)
En ny mångprofessionell handledningsmodell som stöder livslångt lärande samt smidiga och effektiva övergångar mellan olika stadier i och med att personalens och examinandernas mångprofessionella kompetens ökar.
- **Työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli** (Opit työssä)
Työvaltaisen oppimisen yhteisistä käsitteistä ja työvälineistä sovittiin Opit työssä -hankkeen järjestämissä valmennuspajoissa. Aluksi määriteltiin yhdessä käsitteet: opinnollistaminen, oppimisympäristön tunnistamisraportti, osaamistodistus. Tämän lisäksi perehdyttiin prosessiin liittyviin työvälineisiin: oppimisympäristöjen tunnistamisraporttipohja, osaamiskartta, osaamistodistusmalli. Ammatilliset opettajat ja työvalmentajat ovat yhdessä tunnistaneeet työpajojen (Rannikkopajojen, Parikin ja Sotekin) oppimisympäristöjä ja avanneet työtehtäviä osaamiskarttaan.
- **Opettajille suunnattu uraohjauksen valmennusohjelma** (NOPSA)
Tuetaan opettajien kehittymistä opinto- ja uraohjaajina sekä digitaalisten työkalujen tehokkaana käyttäjänä. Hankkeessa kehitetään ja toteutetaan opettajille suunnattu uraohjauksen valmennusohjelma, jossa osaamisensa osoittaneet saavat digitaalisen osaamismerkkin.
- **NOPSA-tiimit** (NOPSA)
Luodaan alueellisesti tekniikan ja liikenteen aloille ammattipistojen ja ammattikorkeakoulujen muodostamia kehittämiskumppanuuksia (NOPSA-tiimit), joissa yhdessä etsitään ja tuotetaan alueellisia ratkaisuja siirtymien sujuvoittamiseksi ja opintopolkujen nopeuttamiseksi.
- **Oppikorjaamolta matalan kynnyksen ohjausta nuorille ja aikuisille** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Oppikorjaamolle tullaan kysymään maakunnan koulutustarjonnasta, pohtimaan alavalintaa tai tekemään hakuja koulutuksiin. Oppikorjaamolla tehdään sujuvaa yhteistyötä aikuiskoulutuksen ja nuorten koulutuksen välillä. Asiakkaan kanssa voidaan heti aloitusvaiheessa pohtia hänelle sopiva koulutusmuoto.
- **SISULA-toimintamalli ammatilliseen peruskoulutukseen** (Siirtymät sujuviksi SISU)

WinNovassa on kehitteillä tuetun, yksilöllisen oppimisen ja ohjauksen toimintamalli. SISULA-toiminta tarjoaa lukuvuonna 2016–2017 yksilöllistä ohjausta ja tuettua, yksilöllistä oppimista ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoille, jotka ovat merkittävässä keskeyttämisvaarassa.

- **[Itsearviointin tukimateriaali ja AHOT-opas](#)** (Vauhtia väylälle)
Vauhtia väylälle -hankkeessa tuotettiin tukimateriaalia itsearviointista, joka on keskeinen ammattikorkeakoulussa kehittyvä ja käytettävä arvioinnin muoto. Hankkeessa laadittiin myös AHOT-opas toiselle asteelle, jossa kerrotaan peruseriaatteita AHOToinnista.
- **Konkreettiset varasuunnitelmat opiskelijoille** (Suunnitelma B)
- **Visuaaliset menetelmät uraohjaukseen** (NOPSA)
Kehitetään nuorten uraohjausta ja jatko-opintoihin siirtymistä visuaalisilla, aktiivisilla, luovilla ja ratkaisukeskeisillä menetelmillä.
- **[Näkökulmia VOPS:iin 2017](#)** (Poluttamo)
Katsaus on eräänlainen kooste työpäiväkirjasta ja ensimmäisen vuoden yhteenveto Poluttamo-oppilaitosten VOPS-suunnittelusta ja kokeiluista: mitä on pohdittu ja kehitelty tähän mennessä, mistä on haettu inspiraatiota suunnitteluun, millaisia havaintoja on tehty ja mitä on opittu sekä millaisia suunnitelmia on lähdetty toteuttamaan ja pilotoimaan vuonna 2017 opiskelijoiden ja ohjaajien kanssa.
- **MUePO** (Poluttamo)
MUePO on prototyyppi ja toimintamalli osaamisen osoittamiselle ja multimodaalisen portfolion rakentamiselle.

D. Keskeyttäminen – Koulutuksen/tutkinnon suorittamisen aikana tapahtuvat siirtymät

Tekniset työkalut

Teknisiä työkaluja koulutuksen aikaisiin siirtymiin on useita työn alla koordinoitavissa hankkeissa. Sisuhankkeen Eroavasta opiskelijasta siirtyvään opiskelijaan -toimintamallin avulla hallinnolliset järjestelmät taipuvat alaa vaihtavan opiskelijan tietojen siirtämiseen sen sijaan, että opiskelijan pitäisi välissä erota koulutuksen järjestäjän kirjoilta. NISU-hankkeen henkilökohtaistamisprosessin sähköinen lomake toimii apuna myös varhaisessa puuttumisessa, kun opiskelijaa koskevat tiedot saadaan jo opintojen alussa dokumentoitua. Opettajille on kehitteillä verkkokursseja ja valmennusohjelmia, NOPSA-hankkeessa opettajia valmennetaan digitaalisten uraohjauksen työvälineiden käyttöön. Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla -hankkeessa tarjotaan verkkokurssia opettajille ja ohjaajille maahanmuuttaja- ja romaniopiskelijoihin kohdentuvista ohjausvalmiuksista.

Hieman erilaista sähköistä työkalua kehitetään eBoss-hankkeessa, jossa työkalu toimii enemmän opiskelijan hyvinvoinnin edistäjänä ja varhaisen puuttumisen välineenä. eBoss -hyvinvointivalmennus toteutuu digivalmennuksena ja sen tavoitteena on opettaa opiskelijoille käyttäytymismalleja hyvinvoinnin ylläpitämiseen.

- **[Eroavasta opiskelijasta siirtyvään opiskelijaan -toimintamalli](#)** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Aiemmin opiskelijan vaihtaessa alaa tai koulutusmuotoa käytettiin ammattiopiston erolomaketta, jolloin opiskelija erosi aiemmasta koulutuksesta ja aloitti uutena opiskelijana uudessa koulutuksessa/tutkinnossa/yksikössä. Toimintamallin käyttöön oton yhteydessä ammattiopistoon otettiin käyttöön uusi sisäisen siirron lomake. Lomake täytetään pääsääntöisesti lähtevässä yksikössä.
- **[Henkilökohtainen opiskelu- ja työllistymissuunnitelma](#)** (Pipo 2)
Työllistymissuunnitelma HOPS:n yhteydessä on ohjauksen väline, jonka ansiosta työllistymisnäkökulma integroidaan entistä paremmin ammatilliseen koulutukseen. Tähän asti työllistyminen ja opiskelu on monin paikoin nähty toisistaan irrallisina asioina ammatillisessa koulutuksessa ja työllistymisnäkökulma on ollut vähäistä. Opiskelijalla tulee olla selkeä käsitys mahdollisista työnantajista jo hyvissä ajoin ennen valmistumistaan. Työllistymisen kaari alkaa nuoren aloittaessa opintonsa OSAO:ssa jatkuen aina valmistumisen jälkeiseen tai opintojen aikaiseen työllistymiseen.

- Henkilökohtaistamisprosessin toimintamalli/sähköinen opas** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)

Tuloksena syntyy henkilökohtaistamisen malli, joka löytyy konkreettisenä sähköisenä oppaana. Opas on selkeä eikä mallin tueksi luotu uutta järjestelmää, vaan koko malli toimii Wilma-järjestelmässä. Kun opiskelija on ottanut opiskelupaikan vastaan (malli synkronoi opintopolun kanssa), lähetetään Wilmaan tunnukset ja opiskelija täyttää henkilökohtaistamisprosessin lomakkeen Wilmassa huoltajan kanssa. Kun huoltajalta on lupa, peruskoulusta voidaan siirtää suoraan lomakkeelle tiedot. Kun huoltajat ovat mukana kirjoittamassa, lukujärjestyksen tekijät ja opot näkevät heti, kuka tarvitsee esimerkiksi erityistä tukea (tarvitsetko tukea esim. englannissa). Kun opiskelijat aloittaa opinnot, oppilaitoksella on mallin avulla jo tarvittavat tiedot.
- CV-pohja Wilma-järjestelmään** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)

NISU - Nivelvaiheiden sujuvoittaminen -hankkeessa (ESR) kaikille opiskelijoille saadaan pelkistetty CV, johon tulee suoraan Wilma-järjestelmästä mm. yhteystiedot, aiemmat tutkinnot, työssäoppimiset (ajat ja paikat), valmiit tutkinnon osat ja korttikoulutukset.
- Opettajille suunnattu uraohjauksen valmennusohjelma** (NOPSA)

Tuetaan opettajien kehittymistä opinto- ja uraohjaajina sekä digitaalisten työkalujen tehokkaana käyttäjänä. Hankkeessa kehitetään ja toteutetaan opettajille suunnattu uraohjauksen valmennusohjelma, jossa osaamisensa osoittaneet saavat digitaalisen osaamismerkin.
- Monikulttuurinen osaaminen ja ohjaus 5 op** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla)

Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla – hankkeessa on kehitetty monikulttuurinen osaaminen ja ohjaamisen verkkokurssi monikulttuuristen opiskelijoiden ja työntekijöiden ohjaamisen ja perehdyttämisen tueksi. Taustalla ovat olleet kokemukset siitä, että maahanmuuttajataustaisen opiskelijan ohjaus vaatii erityisiä vaatimuksia ja valmiuksia opetustyöhön, ohjaukseen sekä oppilaitoksissa että työelämässä.
- Tukitoiminta (OSAO)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla)

Monikulttuuristen opiskelijoiden tukitoiminta Oulun seudun ammattiopistolla.
- Opintopiiri (SDO)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla)

Suomen Diakoniaopistolla maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille 2015-2016 suunnattua opintopiirituimintaa on dokumentoitu.
- eBoss -hyvinvointivalmennuksen malli** (eBoss)

eBoss -hyvinvointivalmennus toteutuu digi- ja kontaktivalmennuksena. Digivalmennus toteutetaan 100 % verkkopohjaisena valmennuksena, jossa hyödynnetään erilaisia virtuaaliympäristöjä ja mobiiliapplikaatioita. Myös kontaktivalmennuksessa hyödynnetään mobiiliapplikaatioita, joissa testataan elämäntapoja edistäviä ja minäpystyvyyttä vahvistavia älypuhelimien soveltuvia, ilmaisia ja edullisia applikaatioita. eBoss-valmennusten perustana on yksilöllisten tarpeiden kartoittaminen ja henkilökohtaisten tavoitteiden määrittäminen. Valmennuksen pilottivaiheessa osallistujilla on käytössään hyvinvointirannekkeet, joiden avulla he seuraavat omaa aktiivisuutta ja unen määrää.

Prosessit ja vastuut

Koulutuksen sisäisiin siirtymisiin liittyviä prosesseja on työn alla erityisesti keskeyttämisen ehkäisyn näkökulmasta.

Varhaiseen puuttumiseen liittyen Nojat-hankkeessa on työn alla yllähallinnollinen nuorten hyvinvointia lisäävä toimintamalli. Samaan prosessiin liittyen Carry on -hankkeessa syntyy Kymenlaakson alueelle yhteiset opintojen keskeyttämiseen liittyvät käsitteet. Sisu-hankkeessa on laadittu siirtymisprosessiin liittyvä henkilöstön työnjako erityisesti siirtymävalmentajan työnkuvan näkökulmasta. Muutkin Sisu-hankkeen siirtymäprosessiin tukevat käytännöt tukevat tätä alateemaa: hankkeessa on kirjattu prosessin tueksi siirtymiä estäviä ja hidastavia tekijöitä, luotu hallinnollinen malli opiskelijaksi siirtymisen sujuvoittamiseksi ja osaamisen siirtämisen tueksi sekä kuvattu siirtyjän opintopolut. Varhaiseen puuttumiseen liittyen myös Nojat-hankkeessa on työn alla joustava toimintamalli ja palvelut opintoihin sitoutumisen tueksi.

Yhdessä takuuseen -hankkeessa on syntynyt ohjauskirja moniammatillisen työn toteuttamisen ja nivelvaihesiirtymien sujuvoittamiseksi Uudellamaalla.

- **Ylihallinnollinen, nuorten hyvinvointia lisäävää ja syrjäytymistä ehkäisevä toimintamalli** (Nojat - Nuorten ohjaaminen ja auttaminen tulevaisuuteen)
- **Yhteiset opintojen keskeyttämiseen liittyvät käsitteet** (Carry on)
Määritellään yhteiset opintojen keskeyttämiseen liittyvät käsitteet ja käytänteet Kymenlaakson oppilaitoksissa. On tunnustettu keskeyttämistä indikoivia tekijöitä ja kehitetty keskeyttämistä ennakoivia mittareita.
- **Toimenkuvien ja työnjaon mallintaminen siirtymätilanteessa** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Mallinnuksessa on kuvattu siirtymävalmentajan työkuva, joka liittyy sisäisesti siirtyvän opiskelijan ohjaamiseen. Mallinnuksen avulla jatketaan ohjausta tekevien henkilöiden työkuviin selkeyttämistä ja siirtymätilanteeseen liittyvän opiskelijan ohjauksen mallintamista.
- **Siirtymiä estäviä/hidastavia tekijöitä** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Hanke on koonnut hankeverkostossa yhteisen mallinnuksen siirtymiä estävistä tekijöistä. Mallinnuksen avulla hankkeen henkilöstö tuo esille siirtymiä hankaloittavia tekijöitä ja pyrkii hankkeen toimintojen avulla miettimään ratkaisuja esitettyihin haasteisiin.
- **Eroavasta opiskelijasta siirtyvään opiskelijaan -toimintamalli** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Aiemmin opiskelijan vaihtaessa alaa tai koulutusmuotoa käytettiin ammattiopiston erolomaketta, jolloin opiskelija erosi aiemmasta koulutuksesta ja aloitti uutena opiskelijana uudessa koulutuksessa/tutkinnossa/yksikössä. Toimintamallin käyttöön oton yhteydessä ammattiopistoon otettiin käyttöön uusi sisäinen siirron lomake. Lomake täytetään pääsääntöisesti lähtevässä yksikössä.
- **Siirtyjän opintopolun kuvaus** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Mallinnuksessa on kuvattu tuettua, yksilöllisen ohjauksen mallia opiskelijan siirtymätilanteessa. Siirtymävaiheen ohjauksen kohteena ovat olleet yksilöllistä tukea tarvitsevat opiskelijat, jotka ovat olleet keskeyttämisaarassa. SISU-hankkeen henkilöstö on tarjonnut lisätukea ja ohjausta oppilaitoksessa toimivien opiskeluhuollon toimijoiden rinnalla, joka on mahdollistanut yksilöllisemmän ja tuetumman polun suunnittelun koulutussiirtymässä.
- **Valma-koulutuksen hakuprosessikuvaus ja haastattelumalli** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Uuteen ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaan koulutukseen (VALMA) tarvittiin selkeä ja strukturoitu malli monivaiheisen hakuprosessin sujumiseen. Toimintamallilla varmistetaan yhtenäinen toimintatapa ja sen saumaton kulku.
- **Varmistetun siirtymän malli** (Vastuuta 2020)
Varmistetun siirtymän mallissa selvitetään ja luodaan malli, jossa huomioidaan eri syinä ilmeneviä tarpeita vaihtaa koulutusala.
- **Parhaat ohjauspalvelut Uudellemaalle! -ohjauskirja** (Yhdessä koulutustakuuseen)
Oppaan tarkoituksena on jakaa ajantasaista tietoa, kokemuksia ja näkökulmia nuorten ohjauksen parissa työskenteleviltä ohjauksen parissa työskenteleville. Konkreettiset tapausesimerkit kuvaavat olemassa olevia hyviksi koettuja palveluita ja käytäntöjä siitä, miten tukea nuorta opintojen nivelvaiheessa, opintojen aikana ja työelämään siirryttäessä.

Varhainen puuttuminen

Varhaista puuttumista tuetaan käytännöllä, jotka tukevat henkilöstön valmiuksia, mahdollistavat erilaisia siirtymiä ja polkuja, antavat työvälineitä keskeyttämistilanteeseen sekä rakentavat ja edistävät opiskelijan hyvinvointia ja vaihtoehtoisia opintopolkuja oppilaitoksessa.

Keskeyttämiseen liittyen Carry on -hankkeessa pyritään kirjaamaan ylös Kymenlaakson alueelta keskeyttämiseen liittyvät käsitteet ja käytänteet. Sisu-hankkeessa Eroavasta opiskelijasta siirtyvään opiskelijaan -toimintamallissa sisäisen siirron toimintamallin avulla opiskelijan tiedot siirtyvät suoraan uuteen opiskelupaikkaan, joka ehkäisee turhaa oppilaitoksesta eroamista. Jo aiemmin kuvattu Sisu-hankkeen siirtyjän opintopolun kuvaus tuo näkyväksi ohjauksen, jolla tuetaan keskeyttämisaarassa olevaa opiskelijaa. Vastuuta 2020 -hankkeessa syntyy varmistetun siirtymän malli, jossa tuetaan siirtymistä vaihdettaessa koulutusala.

Varhaiseen puuttumiseen liittyen on kehitteillä myös ohjauksen malleja. Sisu-hankkeen tuloksena syntyy SISU-ohjausmalli Valma-koulutukseen ja Oma reitti -hankkeessa Oma reitti -suunnittelijalta saa yksilöllistä ohjausta ja tiiviimpää tukea opiskelun pulmatilanteissa tai huolen herätessä opiskelijasta. Nuorisotakuusta toimeen -

hankkeessa on kehitetty Yhden aikuisen tuen malli, jossa pyritään moniammatillista yhteistyötä hyödyntäen varmistamaan, että opiskelija saa tarvitsevansa tuen oikea-aikaisesti palvelusta riippumatta. Tarkoitus on selkeyttää nuoren tuen polkua. Huoltamo-hankkeen avoimen oppimisen JEEs-tukipisteessä keskeyttämisvaarassa olevat opiskelijat voivat suorittaa opintoja vaihtoehtoisella tavalla ja saavat yksilöityä ohjaustukea. VAAO-Navi-hankkeessa luotu Navi-piste toimii hieman samalla ajatuksella. Oma reitti -hankkeen avoin ammattiopisto on vaihtoehtoinen verkkoympäristö opintojen suorittamiseen. Opit työssä -hankkeen työvaltainen malli on hyvä esimerkki siitä, miten vaihtoehtoiset ja työvaltaiset koulutusmallit voivat toimia varhaisena puuttumisena (esim. ohjattaessa keskeyttämisvaarassa olevan opiskelijan pajaopintoihin).

Hyvinvoinnin edistämiseksi esimerkiksi EMOK-hankkeessa koulutetaan opettajia ja ohjaajia moninaisuuden kohtaamiseen. Huoltamo-hankkeessa syntyy hyvinvointiryhmän malli, jossa alueen hyvinvointia tukevat tahot toimivat yhteistyössä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvointia edistävinä työkaluina on K2K-hankkeessa kehitteillä kaverilta kaverille -toimintamalli, jossa vapaaehtoiset toimivat nuorten rinnalla ja ystävinä. eBoss-hyvinvointivalmennuksen tarkoitus taas on tukea kokonaisvaltaisesti nuorten hyvinvointia digitaalisella valmennuksella. NAKS-hankkeessa on luotu käsikirja, jossa nuoret voivat pohtia tulevaisuutta ja unelmiaan. Käsikirja auttaa sanoittamaan omaa osaamistaan ja asettamaan tavoitteita. Nojat-hankkeessa luodun ART®-toimintamallin avulla on tarkoitus kehittää nuoren sosiaalisia taitoja ja moraalista ajattelua. Saman hankkeen Elämäntaidot-mallin tarkoituksena on tukea nuorten itsetuntemusta, hyvää mielenterveyttä ja toimijuutta.

- **Yhteiset opintojen keskeyttämiseen liittyvät käsitteet** (Carry on)
Määritellään yhteiset opintojen keskeyttämiseen liittyvät käsitteet ja käytänteet Kymenlaakson oppilaitoksissa. On tunnistettu keskeyttämistä indikoivia tekijöitä ja kehitetty keskeyttämistä ennakoivia mittareita.
- **Eroavasta opiskelijasta siirtyvään opiskelijaan -toimintamalli** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Aiemmin opiskelijan vaihtaessa alaa tai koulutusmuotoa käytettiin ammattiopiston erolomaketta, jolloin opiskelija erosi aiemmasta koulutuksesta ja aloitti uutena opiskelijana uudessa koulutuksessa/tutkinnossa/yksikössä. Toimintamallin käyttöön oton yhteydessä ammattiopistoon otettiin käyttöön uusi sisäisen siirron lomake. Lomake täytetään pääsääntöisesti lähtevässä yksikössä.
- **Siirtyjän opintopolun kuvaus** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Mallinnuksessa on kuvattu tuettua, yksilöllisen ohjauksen mallia opiskelijan siirtymätilanteessa. Siirtymävaiheen ohjauksen kohteena ovat olleet yksilöllistä tukea tarvitsevat opiskelijat, jotka ovat olleet keskeyttämisvaarassa. SISU-hankkeen henkilöstö on tarjonnut lisätukea ja ohjausta oppilaitoksessa toimivien opiskeluhoitojen toimijoiden rinnalla, joka on mahdollistanut yksilöllisemmän ja tuetumman polun suunnittelun koulutussiirtymässä.
- **Varmistetun siirtymän malli** (Vastuuta 2020)
Varmistetun siirtymän mallissa selvitetään ja luodaan malli, jossa huomioidaan eri syinä ilmeneviä tarpeita vaihtaa koulutusala.
- **Siirtymiä estäviä/hidastavia tekijöitä** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Hanke on koonnut hankeverkostossa yhteisen mallinnuksen siirtymiä estävistä tekijöistä. Mallinnuksen avulla hankkeen henkilöstö tuo esille siirtymiä hankaloittavia tekijöitä ja pyrkii hankkeen toimintojen avulla miettimään ratkaisuja esitettyihin haasteisiin.
- **Kohti koulutusta** (Nojat - Nuorten ohjaaminen ja auttaminen tulevaisuuteen)
Kohti koulutusta -toiminnan tarkoituksena on tukea nuoria, joiden opinnot ovat keskeytyneet, jotka ovat sairaslomalla tai jotka ovat etsimässä uutta ammatillista suuntaa esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan kautta.
- **Elämäntaidot -toiminta** (Nojat - Nuorten ohjaaminen ja auttaminen tulevaisuuteen)
Elämäntaidot -toiminnan tavoitteena on tukea nuorten itsetuntemusta, hyvää mielenterveyttä ja toimijuutta. Voimavarakeskeisiä menetelmiä soveltava psykoedukatiivinen kokonaisuus tukee nuoruuteen liittyvien kehitystehtävien, kuten itsetuntemus ja tulevaisuuteen suuntautuneisuus, toteutumista.
- **SISU-ohjausmalli ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa** (Siirtymät sujuviksi SISU)

Toimintamallissa on pilotoitu tuettua, yksilöllisen ohjauksen mallia. SISU-ryhmä tarjosi ohjausta Valma-koulutuksen (Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutus) opiskelijoille lukuvuonna 2015-2016. Toimintamallin kohteena ovat olleet vahvaa yksilöllistä tukea tarvitsevat Valma-koulutuksen opiskelijat, jotka olivat merkittävässä keskeyttämisvaarassa.

- **[Oma Reitti-SUUNNITTELIJA](#)** (Oma reitti)
Oma Reitti-suunnittelija toimii yhteistyössä opetus- ja opiskeluhuollon henkilökunnan kanssa oppilaitoksessa. Suunnittelija antaa opiskelijalle yksilöllisempää ja tiiviimpää tukea sovitulle ajanjaksolle. Suunnittelija tavoittaa opiskelijan tilanteissa kun huoli opintojen etenemisestä on opettajalla, opiskelijalla itsellään tai opiskelijahuollon edustajalla. Oma Reitti suunnittelija käy ohjauskeskusteluja opiskelijan kanssa sekä antaa lisäohjausta pulmatilanteissa.
- **Sisäisen etsivän malli** (VAAO-Navi)
Ohjaaja joka nuorisotyön työotteella jalkautuu opiskelijoiden pariin tavoitteena ennakoida, etsiä ja estää mahdollisia opintojen keskeytyksiä.
- **[Yhden aikuisen tuen malli](#)** (Nuorisotakuusta toimeen)
Yhden aikuisen tuen mallissa tukea tarvitsevat nuoret saavat rinnalleen yhden aikuisen, joka auttaa ja tukee nuorta eri tilanteissa, eikä nuori joudu enää toimimaan yksin monien eri organisaatioiden ja viranomaisten kanssa. Mallin tavoitteena on selkiyttää ja johdonmukaistaa nuoren tuen polkua.
- **Navi-piste** (VAAO-Navi)
- **[Avoin ammattiopisto](#)** (Oma reitti)
Avoin ammattiopisto sivusto. Avoin ammattiopisto tarjoaa mahdollisuuden suorittaa ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Avoin ammattiopisto on tarkoitettu erityisesti niille ammattiopiston opiskelijoille, jotka ovat vaarassa keskeyttää esim. väärän alavalinnan takia sekä niille nuorille, jotka eivät tiedä mille alalle heidän kannattaisi hakeutua.
- **[Avoimen oppimisen JEES-tukipiste](#)** (Huoltamo-hanke)
Avoimen oppimisen JEES-tukipisteen toiminta pilottioppilaitos Esedulla. JEES-tukipisteelle voi hakeutua lähes millaisen opiskeluun liittyvän kysymyksen tai haasteen kanssa tahansa. Tukipisteellä toimii ohjaajana opiskelijavalmentaja.
- **[Työvaltainen oppiminen työpajojen ja säätiöiden oppimisympäristöissä](#)** (Opit työssä)
Opit työssä -hankkeen aikana kehitettiin työpajojen/säätiöiden ja ammatillisten koulutuksen kanssa yhteistyössä työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli. Työvaltainen polku voi toteutua joko pajalta/säätiöltä ammatillisiin opintoihin tai oppilaitoksesta pajalle/säätiölle. Työvaltaiselle polulle ohjattiin nuoria yhteistyötyöpajoilta ja -säätiöistä, TE-toimistolta, oppilaitoksesta ja muilta yhteistyötahoilta. Oppilaitosten osalta pajaopintojen työvaltaiselle polulle ohjattiin keskeyttäviä tai alaa vaihtavia opiskelijoita.
- **Opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön valmiuksien tukeminen moninaisuuden kohtaamisessa** (Ennaltaehkäisevä monitoimijuus, EMOK)
Hanke edistää kouluissa oppilaskeskeisen, perheet osallistavan, erilaisuutta arvostavan ja ennaltaehkäisevän monitoimijuuskulttuurin juurtumista sekä tukee opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön valmiuksia kohdata moninaisia ja erilaisia tarpeita omaavia perheitä, lapsia ja nuoria
- **[Hiekkiksen hyvinvointityö](#)** (Huoltamo)
Yhteiselle opiskeluholloille määritettiin yhteiset peruspilarit. Tämän lisäksi kuvattiin eri opiskeluhollojen toimijoiden vastuut ja roolit yhteisöllisessä opiskeluhollossa.
- **[K2K - Kaveri kaverille -toiminta](#)** (K2K)
Opiskelijalle K2K -toiminta on kiireetöntä yhdessäoloa ja vuorovaikutusta vapaaehtoisen vanhemman kaverin kanssa oppituntien ulkopuolella opiskelijan hankaliksi kokemissa asioissa. Opiskelija ja vapaaehtoinen tapaavat säännöllisesti. Alaikäisten kanssa tapaamiset järjestetään koulun tiloissa (huoltajan suostumuksella myös muualla julkisessa tilassa), täysi-ikäisten kanssa voidaan tavata muuallakin. Tapaamiset ovat luottamuksellisia.
- **[Mentoritoiminta](#)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla)
Mentoritoiminnassa suomen kieliset mentorit toimivat mentoroitavien tukena. Molemmat, sekä mentorit että mentoritavat, ovat opiskelijoita.
- **Ryhmäyttämisen ja osallistamisen toimintamalli** (Löydä sun juttu)
Koko lukuvuoden kestävä ryhmäyttämisen malli, joka toteutetaan yläkoulun, toisen asteen ja korkea-asteen yhteistyötä hyödyntämällä. Keskeistä osallisuuden ja ryhmäyttämisen lisääminen, vastuun ottaminen omista toiminnoista ja että jokainen löytäisi oman juttunsa.
- **eBoss -hyvinvointivalmennuksen malli** (eBoss)

eBoss -hyvinvointivalmennus toteutuu digi- ja kontaktivalmennuksena. Digivalmennus toteutetaan 100 % verkkopohjaisena valmennuksena, jossa hyödynnetään erilaisia virtuaaliympäristöjä ja mobiiliapplikaatioita. Myös kontaktivalmennuksessa hyödynnetään mobiiliapplikaatioita, joissa testataan elämäntapoja edistäviä ja minäpystyvyyttä vahvistavia älypuheliimiin soveltuvia, ilmaisia ja edullisia applikaatioita. eBoss-valmennusten perustana on yksilöllisten tarpeiden kartoittaminen ja henkilökohtaisten tavoitteiden määrittäminen. Valmennuksen pilottivaiheessa osallistujilla on käytössään hyvinvointirannekkeet, joiden avulla he seuraavat omaa aktiivisuutta ja unen määrää.

- **[Työkaluja ja tehtäviä oman unelmatulevaisuuden rakentamiseen](#)** (NAKS)
Kirja kirjoitettiin avuksi oman reitin suunnitteluun. Siitä löytyy työkaluja tulevaisuuden rakentamiseen: Tarkastelemme missä olet tällä hetkellä, mitä tarvitset jotta pääset tavoitteisiisi. Lisäksi se sisältää tarinoita ja videoita muista unelmoijista ja osajista sekä hauskoja tehtäviä jotka auttavat tulevaisuuden rakentamisessa.
- **[ART®-toimintamalli](#)** (NOJAT)
ART® perustuu ryhmässä tehtäviin toiminnallisiin harjoituksiin, joilla tähdätään rakentavan vuorovaikutuksen ja sosiaalisesti hyväksytyyn käyttäytymisen tukemiseen kolmen kanavan; ajattelun, toiminnan ja tunteiden kautta. Tavoitteena on vahvistaa nuoren sosiaalisia taitoja ja itsehillintää sekä kehittää nuoren moraalista ajattelua.
- **[Ennaltaehkäisevä perhetyö](#)** (Huoltamo)
Huoltamo-hankkeen ennaltaehkäisevän perhetyön pilotointi toi perhetyön opiskeluhoollon, nuorten työpajan ja TE-palveluiden rinnalle. Pieksämäen II-asteen ja ammattikorkeakoulun opiskelijoilla, sekä nivelvaihteyden näkökulmasta Hiekänpään yläkoulun oppilailla ja heidän perheillään oli mahdollisuus saada tukea arjen hankaluuksiin, elämäntilanteen tuomiin haasteisiin, opiskeluvaikeuksiin ja perheen vuorovaikutussuhteisiin.
- **[Sujuvien siirtymien toimintamalli](#)** (Taitava)
Uudenlainen tapa järjestää ammatillisia opintoja vastaamaan opintonsa keskeyttäneiden, ilman koulutuspaikkaa olevien tai osaamistaan syventävien nuorten tarpeisiin. Opintoja järjestetään uudella tavalla niin, että nuoret voivat tutustua ammattialoihin, aloittaa joustavasti ja hallitusti ammatilliset opinnot sekä siirtyä tutkinnosta, tutkinnonosasta tai koulutuksenjärjestäjältä toiselle myös valtakunnallisesti.

Vaihtoehtoiset polut

Vaihtoehtoisista suorittamistavoista ja poluista esimerkkinä toimii yrittäjyyspolut ja työvaltaiset opiskelupolut. Yrittäjyyskoulutuksen toimintamallia kehitetään esimerkiksi Innostamo-hankkeessa. Työelämälähtöisistä poluista hyvinä esimerkkeinä toimivat Huoltamo-hankkeen työelämälähtöiset opiskelulinjat sekä Opit työssä -hankkeen työvaltainen polku, joka toteutetaan työpajojen kanssa yhteistyössä. Korkeakouluopintoja on taas mahdollista suorittaa ammatillisten opintojen aikana esimerkiksi Vauhtia väylälle -hankkeen kautta. Opin portailla Satakunnassa -hankkeessa autetaan maahanmuuttajaopiskelijoita suorittamaan opintoja ja siirtymään jatko-opintoihin. Lisäksi koordinoitavien hankkeiden osalta vaihtoehtoisia polkuja tarjotaan avoimissa ammattiopiston malleissa, jotka toimivat vaihtoehtoisina oppimisympäristöinä. Tällaisia on syntynyt aiemmin jo esitellysti esimerkiksi Huoltamo- ja Oma reitti -hankkeissa. Myös Taitava- ja Aava-hankkeissa syntyvät vaihtoehtoiset avoimet koulutustarjottimet ja oppimisympäristöjen mallit tukevat tätä alateemaa.

- **[Yrittäjyyskoulutuspolku -toimintamalli](#)** (Innostamo)
Yrittäjyyskoulutuspolku -toimintamalli (www.yrittajyyspolku.com), kesäyrittäjyys, yksilölliset opintopolut, bisnesverkkokurssit lukion ja ammattiopiston kesken
- **[Työelämälähtöiset opiskelulinjat](#)** (Huoltamo)
Työelämälähtöisissä opinnoissa torstaiamupäivisin opiskelijat jalkautuvat työelämään, autenttiseen oppimisympäristöön oppimaan asioita, joita tähän saakka on opiskeltu oppilaitoksessa teorianneilla ja erilaisin harjoituksin.
- **[Hackathon-kilpailu](#)** (Huoltamo)
Hackathon määritellään tapahtumana, missä joukko ihmisiä kokoontuu ennalta määrättyksi ajaksi työstämään ratkaisuja annettuihin haasteisiin. Yhdistävää näille tapahtumille on osaaottavien asenne, kyky hypätä liikkuvan helikopterin kyytiin ja halu päästä tekemään jotain uutta ja mielenkiintoista.
- **[Työvaltainen oppiminen työpajojen ja säätiöiden oppimisympäristöissä](#)** (Opit työssä)

Opit työssä -hankkeen aikana kehitettiin työpajojen/säätiöiden ja ammatillisten koulutuksen kanssa yhteistyössä työvaltaisen oppimisen yhteistyömalli. Työvaltainen polku voi toteutua joko pajalta/säätiöltä ammatillisiin opintoihin tai oppilaitoksesta pajalle/säätiölle. Työvaltaiselle polulle ohjattiin nuoria yhteistyötyöpajoilta ja -säätiöistä, TE-toimistolta, oppilaitoksesta ja muilta yhteistyötahoilta. Oppilaitosten osalta pajaopintojen työvaltaiselle polulle ohjattiin keskeyttäviä tai alaa vaihtavia opiskelijoita.

- **Väyläopinnot toisen asteen opiskelijoille** (Vauhtia väylälle)
Vauhtia väylälle -hankkeen aikana on kehitetty joitakin ammattikorkeakoulun opintoja sellaisiksi, että myös toisen asteen opiskelijoiden on helpompi niitä suorittaa. Samoin on panostettu ohjaukseen sekä verkko-opintojen ja monimuotoisten toteutusten laadintaan, jotta opiskelijoilla on mahdollisuus asuinpaikasta riippumatta tutustua ammattikorkeakouluopintoihin.
- **Korkeakouluvalmiuksia vahvistava koulutuskokonaisuus** (Opin portailla Satakunnassa)
Koulutuskokonaisuuksia, jotka jäävät elämään hankkeen jälkeenkin, jotka tukevat maahanmuuttajien mahdollisuuksia hakeutua toisen asteen opinnoista korkeakouluopintoihin.
- **Suosituksien siirtymävaiheen opintojen ja palvelujen toteuttamiseen** (Jatkoväylä)
Valtakunnalliset suositukset ja käytännössä kokeillut toimintatavat siirtymävaiheen opintojen ja palveluiden toteuttamisesta siten, että ammatilliselta toiselta asteelta ammattikorkeakouluun siirtyvän opiskelijan kokonaisopiskelu-aika lyhenee puolesta vuodesta vuoteen. Suositukset kattavat mm. osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen väyläopinnoissa, jatko-opintojen ohjauksen ja ammattikorkeakoulujen hakukäytäntöjen uudistamisen. Väyläopintoihin liittyvät prosessit kehittyvät toteuttajaorganisaatioissa hankkeen aikana laadittavien suositusten mukaisiksi.
- **Ammatillisesta koulutuksesta sujuvasti ammattikorkeakouluun -tilannekartoitus** (Jatkoväylä)
Jatkoväylä – sujuvasti ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun -hankkeessa toteutettu selvitys kartoittaa, missä määrin ammatillisen toisen asteen koulutuksen järjestäjät ja ammattikorkeakoulut tarjoavat opintoja ja ohjauspalveluita näiden koulutusasteiden välisen siirtymävaiheen tukemiseksi.
- **Avoim ammattiopisto** (Oma reitti)
Avoin ammattiopisto sivusto. Avoin ammattiopisto tarjoaa mahdollisuuden suorittaa ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Avoin ammattiopisto on tarkoitettu erityisesti niille ammattiopiston opiskelijoille, jotka ovat vaarassa keskeyttää esim. väärän alavalinnan takia sekä niille nuorille, jotka eivät tiedä mille alalle heidän kannattaisi hakeutua.
- **Avoimen oppimisen JEES-tukipiste** (Huoltamo-hanke)
Avoimen oppimisen JEES-tukipisteen toiminta pilottioppilaitos Esedulla. JEES-tukipisteelle voi hakeutua lähes millaisen opiskeluun liittyvän kysymyksen tai haasteen kanssa tahansa. Tukipisteellä toimii ohjaajana opiskelijavalmentaja.
- **Kohti koulutusta** (Nojat - Nuorten ohjaaminen ja auttaminen tulevaisuuteen)
Kohti koulutusta -toiminnan tarkoituksena on tukea nuoria, joiden opinnot ovat keskeytyneet, jotka ovat sairaslomalla tai jotka ovat etsimässä uutta ammatillista suuntaa esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan kautta.
- **Verkostomainen koulutuksen järjestämismuoto ja yhteiset rakenteet** (Taitava- Tulevaisuuden osaajat)
Verkostomainen koulutuksen järjestämismuoto ja yhteiset rakenteet pystyvä poluttamaan opiskelijoita oikeiden ja heille soveltuvien koulutuspalvelujen piiriin sekä pystyvä rakentamaan koulutuspalveluita paikasta riippumatta kohderyhmälle soveltuvaksi.
- **Sujuvien siirtymien toimintamalli** (Taitava)
Uudenlainen tapa järjestää ammatillisia opintoja vastaamaan opintonsa keskeyttäneiden, ilman koulutuspaikkaa olevien tai osaamistaan syventävien nuorten tarpeisiin. Opintoja järjestetään uudella tavalla niin, että nuoret voivat tutustua ammattialoihin, aloittaa joustavasti ja hallitusti ammatilliset opinnot sekä siirtyä tutkinnosta, tutkinnonosasta tai koulutuksenjärjestäjältä toiselle myös valtakunnallisesti.
- **Avoimen koulutustarjottimen ja -tarjonnan ohjausmalli** (AAVA - Avoin väylä ammattiin)
Avointen verkko-opintojen koulutustarjottinmalli, koulutukset kokoavan verkkosivun julkaiseminen (www.avoimetammattillisetopinnot.fi) ja koulutuksia tarjoavien koulutuksen järjestäjien rahoitus- ja yhteistyösopimusmalli.

E. Valmistumisvaihe ja jatko-opinnot sekä työelämään siirtyminen

Jatko-opintoihin siirtyminen

Jatko-opintoihin siirtymiseen liittyen on erityisesti kehitteillä korkeakouluihin ja jatko-opintoihin siirtymisen polkuja, väyliä ja malleja sekä menetelmiä uraohjauksen toteuttamiseen. Ammattikorkeakouluopintoihin tutustumiseksi Vauhtia väylälle -hankkeessa on syntynyt väyläopintojen malli toisen asteen opiskelijoille jatko-opintoihin siirtymiseen sekä itsearvioinnin tukimateriaali oman osaamisen tunnistamiseen. Niin Jatkoväylä- kuin Omalle polulle korkeakouluun -hankkeissa on syntymässä korkeakouluun siirtymisen opintopoluista kuvaukset sekä toimenpiteitä tämän siirtymän toteutukseen. Omalle polulle korkeakouluun -hankkeessa on kehitteillä esimerkiksi tutustumiskursseja (vrt. Vauhtia väylälle -hanke) sekä ryhmäohjauksen ja vertaisohjauksen malleja. NOPSA-hankkeessa luodaan NOPSA-tiimin malli, jossa tekniikan ja liikenteen alan ammattiopiston ja ammattikorkeakoulun henkilöstöstä koostuvat tiimi etsii ratkaisuja siirtymän opintopolun toteutukseen. Opintie sujuvaksi -hankkeessa on koottu toimenpidesuosituksia siirtymien tukemiseksi Lapissa.

Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla on syntynyt tukirakenne opiskelijoiden (varsinkin maahanmuuttajien ja romanien) korkeakouluvalmiuksien parantamiseen. Tämän rinnalle on laadittu amkin sosiaali- ja terveysalalle erillinen valintakäytäntö, joka helpottaa koulutukseen pääsyä aliedustetuille ryhmille. Ruotsinkielisten alueiden korkeakouluksiirtymisten kuvaamiseksi on työn alla yksilöllisiä opintopolkuja Smidiga övergångar i Svenskfinland -hankkeessa. Samanlainen rakennekuvaus korkeakouluun siirtymisen polusta on kehitteillä myös Jatkoväylä-hankkeessa. Jatkoväylä-hankkeessa on työn alla myös suositukset siirtymävaiheen opintojen ja palvelujen toteuttamiseen näiden ns. väyläopintojen osalta.

- **[Itsearvioinnin tukimateriaali ja AHOT-opas](#)** (Vauhtia väylälle)
Vauhtia väylälle -hankkeessa tuotettiin tukimateriaalia itsearvioinnista, joka on keskeinen ammattikorkeakoulussa kehittyvä ja käytettävä arvioinnin muoto. Hankkeessa laadittiin myös AHOT-opas toiselle asteelle, jossa kerrotaan peruseriaatteita AHOToinnista.
- **[Väyläopinnot toisen asteen opiskelijoille](#)** (Vauhtia väylälle)
Vauhtia väylälle -hankkeen aikana on kehitetty joitakin ammattikorkeakoulun opintoja sellaisiksi, että myös toisen asteen opiskelijoiden on helpompi niitä suorittaa. Samoin on panostettu ohjaukseen sekä verkko-opintojen ja monimuotoisten toteutusten laadintaan, jotta opiskelijoilla on mahdollisuus asuinpaikasta riippumatta tutustua ammattikorkeakouluopintoihin.
- **[Toimenpide-esityksiä sujuviin koulusiirtymiin Lapissa](#)** (Opintie sujuvaksi)
Käsikirja, jossa esitellään toimenpidesuosituksia hankkeessa saadun tiedon valossa. Toimenpide-ehdotusten avulla etnisiin ryhmiin kuuluvien opiskelijoiden siirtymiin saadaan sujuvuutta. Käsikirja on saatavilla useilla eri kielillä.
- **Rakennekuvaus opintopolusta korkeakouluun** (Jatkoväylä)
Selkeä rakennekuvaus opintopolusta ammatilliselta toiselta asteelta ammattikorkeakouluun sekä siirtymävaiheen ohjausprosessin kuvaus
- **Korkeakouluopinnoista kiinnostuneiden tukipaja** (Tsetanes Naal)
- **Väyläopintojen markkinointi** (Jatkoväylä)
Yhteinen visuaalinen ilme väylän ja väyläopintojen markkinointiin ja niistä tiedottamiseen
- **Alueellisen toiselta asteelta korkea-asteelle nivelvaiheen tukemisen malli** (Omalle polulle korkeakouluun)
Alueellisen systeemisen toiselta asteelta korkea-asteelle nivelvaiheen tukemisen kokonaismallin kuvaaminen ja kehittäminen Keski-Suomessa
- **Jatko-opintoihin hakeutumisessa tukevat toimenpiteet** (Omalle polulle korkeakouluun)
Yhteistyössä toisen ja korkea-asteen kanssa kehitetyt tutustumiskurssit; ryhmäohjauksen ja vertaisohjauksen kehittäminen
- **Suosituksien siirtymävaiheen opintojen ja palvelujen toteuttamiseen** (Jatkoväylä)
Valtakunnalliset suositukset ja käytännössä kokeillut toimintatavat siirtymävaiheen opintojen ja palveluiden toteuttamisesta siten, että ammatilliselta toiselta asteelta ammattikorkeakouluun siirtyvän opiskelijan kokonaisopiskelu-aika lyhenee puolesta vuodesta vuoteen. Suositukset kattavat mm. osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen väyläopinnoissa, jatko-opintojen ohjauksen ja ammattikorkeakoulujen

hakukäytäntöjen uudistamisen. Väyläopintoihin liittyvät prosessit kehittyvät toteuttajaorganisaatioissa hankkeen aikana laadittavien suositusten mukaisiksi.

- **[Ammatillisesta koulutuksesta sujuvasti ammattikorkeakouluun -tilannekartoitus](#)** (Jatkoväylä) Jatkoväylä – sujuvasti ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun -hankkeessa toteutettu selvitys kartoittaa, missä määrin ammatillisen toisen asteen koulutuksen järjestäjät ja ammattikorkeakoulut tarjoavat opintoja ja ohjauspalveluita näiden koulutusasteiden välisen siirtymävaiheen tukemiseksi.
- **[Erillishaku maahanmuuttajille ja romaneille ammattikorkeakoulu opintoihin \(Diak\)](#)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla) Hankkeessa on luotu toimintamalli, joka avulla on luotu romaneille ja maahanmuuttajille sujuvampia mahdollisuuksia toteuttaa opiskeluhaaveitaan kohti ammattitutkintoa. Erillishakujen tavoitteena oli luoda kulttuurisensitiivinen, esteetön ja syrjimätön valintakoe prosessi, joka mahdollistaa pääsyn korkeakouluopintoihin.
- **[Tukitoiminta \(OSAO\)](#)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla) Monikulttuuristen opiskelijoiden tukitoiminta Oulun seudun ammattiopistolla.
- **[Tukipajatoiminta \(Diak\)](#)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla) Tukipajatoiminta monikulttuurisille opiskelijoille. Tuen tarpeet opintojen alkuvaiheessa kohdentuvat opiskelutekniikan haltuunottoon, opiskelumateriaalin käsittelyyn (lukemistekniikat), suomen kielisen tekstin tuottamiseen, esseetyyppisen tehtävän tekemiseen sekä ja lähdemateriaalin referoimisen käytäntöihin.
- **[Opintopiiri \(SDO\)](#)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla) Suomen Diakoniaopistolla maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille 2015 – 2016 suunnattua opintopiiritointia on dokumentoitu.
- **Korkeakouluvalmiuksia vahvistava koulutuskokonaisuus** (Opin portailla Satakunnassa) Koulutuskokonaisuuksia, jotka jäävät elämään hankkeen jälkeenkin, jotka tukevat maahanmuuttajien mahdollisuuksia hakeutua toisen asteen opinnoista korkeakouluopintoihin.
- **Aliedustettujen opiskelijoiden erillishaku** (Opin portailla Satakunnassa) Aliedustettujen opiskelijoiden erillishaku korkeakoulujen yhteisvalinnassa Diakonia-ammattikorkeakouluun (Pori ja Oulu).
- **NOPSA-tiimit** (NOPSA) Luodaan alueellisesti tekniikan ja liikenteen aloille ammattiopistojen ja ammattikorkeakoulujen muodostamia kehittämiskumppanuuksia (NOPSA-tiimit), joissa yhdessä etsitään ja tuotetaan alueellisia ratkaisuja siirtymien sujuvoittamiseksi ja opintopolkujen nopeuttamiseksi.
- **Malli tutkintorajat ja koulutusasteet ylittävälle opintopoluille** (Smidiga övergångar i
- Svenskfinland) Kuvataan, rakennetaan ja pilotoidaan yksilöllisiä opintopolkuja. Pilotoinnit arvioidaan ja malleja kehitetään edelleen.
- **Malli tutkinnon suorittamisen/koulutusasteelta toiselle siirtymisen jälkeisen sijoittumisen seurantaan ja arviointiin** (Smidiga övergångar i Svenskfinland)
- **[Koulutustutustumisen ja tutkinnon osan suorittamisen -toimintamalli](#)** (Sisu) Toimintamallissa on kuvattu koulutustutustumisen ja tutkinnon osan suorittamisen vaiheet opiskelijan siirtymätilanteessa. Toimintamalli perustuu henkilökohtaistamisen periaatteelle, lähtee opiskelijan tarpeesta ja pyrkii ratkaisemaan yksilön ammatinvalintaan liittyvän solmun. Tällä hetkellä toimintamallia on käytetty siirtymätilanteissa olevien opiskelijoiden kanssa, mutta malli soveltuu myös opiskelijan työllistymisen edistämiseen ja tutkinnon laajentamiseen

Työelämään siirtyminen

Uraohjauksen ja -suunnittelun tueksi vahvistetaan opettajien urasuunnittelun ohjauksen taitoja Sujuvat työnhakumarkkinat -hankkeessa. Work Smart -hankkeessa taas luodaan uraohjausmalli ja -menetelmiä, joilla tuetaan nuorten työnhakutaitoja ja verkostoidaan opiskelijoita ja työnantajia esimerkiksi järjestettävien työpajojen avulla. TEDDY-hankkeessa syntyy kokonaisvaltainen sähköinen työllistymisen ohjaus- ja tukimalli, jossa on kuvattu työllistymisprosessin eri vaiheet, tarvittavat työvälineet, toimenpiteet, menetelmät ja työnjako toimijoiden kesken. NISU-hankkeen työnhakuinfossa TE-toimistot, yritykset, varamiespalvelut ja valmistuneet opiskelijat kertovat alan opiskelijaryhmille työllistymiseen liittyvistä asioista.

Lisäksi hankkeissa on työn alla käytäntöjä, jotka toimivat konkreettisina välineinä työelämään siirtymisen ohjaamisessa. NISU-hankkeen CV-pohja toimii Wilmassa ja sitä on mahdollista täydentää koko opintojen ajan, jolloin opintojen päättyessä opiskelijalla on käsissään valmis CV työnhakuun. Pipo 2 -hankkeen opiskelu- ja työllistymissuunnitelma on osa HOPSia, jolloin työllistymisen tukeminen on osa jo opiskeluvaiheessa ohjausprosessia. Suunnitelma B -hankkeessa työstetään opiskelijoille konkreettiset varasuunnitelmat.

- **Urasuunnittelun ohjaaminen** (Sujuvat työnhakumarkkinat)
Ammatillisten opettajien ohjausosaaminen on lisääntynyt urasuunnittelun ohjauksessa.
- **Uraohjausmalli** (Work Smart)
Rakentuu uudenlainen uraohjausmalli nuorten työllisyyden parantamiseksi. Kehittämistuloksena saavutetaan menetelmäosaamista liittyen työllistymisessä tukea tarvitsevien tunnistamiseen ja palvelujen kohdentamiseen sekä menetelmien palvelujen toimivuuteen.
- **Uraohjauksen menetelmät** (Work Smart)
Syntyy uusia työelämäyhteistyön menetelmiä ja työkaluja uraohjaukseen ja opetukseen, lisäksi työelämäyhteistyötä ja nivelvaihetta opiskelusta työelämään helpottavia palveluja.
- **Sähköinen työllistymisen ohjaus- ja tukimalli** (TEDDY - Työllistymisen edistäminen yhdessä)
Sähköinen työllistymisen ohjaus- ja tukimalli, jossa on kuvattu työllistymisprosessin eri vaiheet, toimenpiteet ja menetelmät, käytettävät työvälineet ja materiaalit sekä eri vaiheissa mukana olevat toimijat ja heidän roolinsa ja vastuualueensa.
- **Työnhakuinfot** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)
Hankkeessa tehdään yhteistyötä TE-toimistojen kanssa. Yhtenä mallina syntyy työnhakuinfot, jotka järjestettiin oppilaitoksen tiloissa yhteistyössä TE-toimiston työntekijöiden kanssa. Infoissa alasta ja siihen hakeutumisesta on kertomassa myös yritysten edustajat sekä samoin myös henkilöstövuokrausfirmojen edustajat.
- **Työelämälähtöiset opiskelulinjat** (Huoltamo)
Työelämälähtöisissä opinnoissa torstaiamupäivisin opiskelijat jalkautuivat työelämään, autenttiseen oppimisympäristöön oppimaan asioita, joita tähän saakka on opiskeltu oppilaitoksessa teorialunneilla ja erilaisin harjoituksin.
- **Hackathon-kilpailu** (Huoltamo)
Hackathon määritellään tapahtumana, missä joukko ihmisiä kokoontuu ennalta määrättyksi ajaksi työstämään ratkaisuja annettuihin haasteisiin. Yhdistävää näille tapahtumille on osaaottavien asenne, kyky hypätä liikkuvan helikopterin kyytiin ja halu päästä tekemään jotain uutta ja mielenkiintoista.
- **Opiskelijoiden konkreettiset varasuunnitelmat** (Suunnitelma B)
- **Henkilökohtainen opiskelu- ja työllistymissuunnitelma** (Pipo 2)
Oulun seudun ammattiopistossa käyttöön otettu työllistymissuunnitelma HOPS:n yhteydessä on ohjauksen väline, jonka ansiosta työllistymisnäkökulma integroidaan entistä paremmin ammatilliseen koulutukseen. Tähän asti työllistyminen ja opiskelu on monin paikoin nähty toisistaan irrallisina asioina ammatillisessa koulutuksessa ja työllistymisnäkökulma on ollut vähäistä. Opiskelijalla tulee olla selkeä käsitys mahdollisista työnantajista jo hyvissä ajoin ennen valmistumistaan. Työllistymisen kaari alkaa nuoren aloittaessa opintonsa OSAO:ssa jatkuen aina valmistumisen jälkeiseen tai opintojen aikaiseen työllistymiseen.
- **CV-pohja Wilma-järjestelmään** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)
NISU - Nivelvaiheiden sujuvoittaminen -hankkeessa (ESR) kaikille opiskelijoille saadaan pelkistetty CV, johon tulee suoraan Wilma-järjestelmästä mm. yhteystiedot, aiemmat tutkinnot, työssäoppimiset (ajat ja paikat), valmiit tutkinnon osat ja korttikoulutukset.
- **Koulutustutustumisen ja tutkinnon osan suorittamisen -toimintamalli** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Toimintamallissa on kuvattu koulutustutustumisen ja tutkinnon osan suorittamisen vaiheet opiskelijan siirtymätilanteessa. Toimintamalli perustuu henkilökohtaistamisen periaatteelle, lähtee opiskelijan tarpeesta ja pyrkii ratkaisemaan yksilön ammatinvalintaan liittyvän solmun. Tällä hetkellä toimintamallia on käytetty siirtymätilanteissa olevien opiskelijoiden kanssa, mutta malli soveltuu myös opiskelijan työllistymisen edistämiseen ja tutkinnon laajentamiseen

Ohjaus, kontaktointi ja tuki

Ohjausta kehitetään liittyen esimerkiksi jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyen sekä siirtymävaiheiden tukemiseen. Smidiga övergångar i Svenskfinland ohjauksen mallia kehitetään erityisesti ruotsinkielisille alueille. Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalle -hankkeessa taas ohjausvalmiuksien kehittämiseen on luotu verkkomateriaaleja maahanmuuttaja- ja romaniopiskelijoita opettavien käyttöön. Tämän nivelvaiheen tueksi voidaan nostaa myös erilaiset jatko-opintoihin siirtymisen opintopolkukuvaukset, joita voidaan hyödyntää ohjauksen välineinä. Näitä on noussut jo aiemmin esille, esimerkkinä tässä Jatkoväylän ja Omalle polulle korkeakouluun -hankkeiden käytännöt.

Uraohjaukseen luodaan visuaalisia ja digitaalisia välineitä NOPSA-hankkeessa. Myös Sujuvat työnhakumarkkinat -hankkeessa syntyy ammatillisille opettajille valmennusta ja tukea uraohjaustaitojen kehittämiseen. Work Smart -hankkeessa kehitetään uraohjauksen malli, jossa kuvataan työpajat, joiden avulla voidaan tukea nuorten työnhakutaitoja sekä verkostoida heitä yrittäjien kanssa. NISU-hankkeen työnhakuinfot auttavat myös nuorten työnhakutaitojen kehittämisessä ja avaavat sitä, mitä TE-toimistossa asioiminen on ja millaisia työntekijöitä eri yrittäjät hakevat itselleen.

Ohjauksen resursoimista ja suuntaamista oikeaan paikkaan helpottaa Sisu-hankkeessa syntyvä malli henkilöstön työnjaosta siirtymätilanteessa. Tämä auttaa myös mallintamaan siirtymätilanteissa opiskelijoiden ohjaustarvetta. Lisäksi tähän liittyen on syntyneessä ohjauksen näkökulmasta mielenkiintoinen malli Smidiga övergångar i Svenskfinland -hankkeessa, jossa syntyy malli opiskelijan sijoittumisen seuraamiseen tutkinnon suorittamisen tai jatko-opintoihin siirtymisen jälkeen.

- **Mångprofessionell handledningsmodell** (Smidiga övergångar i Svenskfinland)
En ny mångprofessionell handledningsmodell som stöder livslångt lärande samt smidiga och effektiva övergångar mellan olika stadier i och med att personalens och examinandernas mångprofessionella kompetens ökar.
- **Monikulttuurinen osaaminen ja ohjaus 5 op** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla)
Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla – hankkeessa on kehitetty monikulttuurinen osaaminen ja ohjaamisen verkkokurssi monikulttuuristen opiskelijoiden ja työntekijöiden ohjaamisen ja perehdyttämisen tueksi. Taustalla ovat olleet kokemukset siitä, että maahanmuuttajataustaisen opiskelijan ohjaus vaatii erityisiä vaatimuksia ja valmiuksia opetustyöhön, ohjaukseen sekä oppilaitoksissa että työelämässä.
- **Tukitoiminta (OSAO)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla)
Monikulttuuristen opiskelijoiden tukitoiminta Oulun seudun ammattiopistolla.
- **Tukipajatoiminta (Diak)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla)
Tukipajatoiminta monikulttuurisille opiskelijoille. Tuen tarpeet opintojen alkuvaiheessa kohdentuvat opiskelutekniikan haltuunottoon, opiskelumateriaalin käsittelyyn (lukemistekniikat), suomen kielisen tekstin tuottamiseen, esseetyyppisen tehtävän tekemiseen sekä ja lähdemateriaalin referoimisen käytäntöihin.
- **Opintopiiri (SDO)** (Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla)
Suomen Diakoniaopistolla maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille 2015 – 2016 suunnattua opintopiiritointia on dokumentoitu.
- **Korkeakouluvalmiuksia vahvistava koulutuskokonaisuus** (Opin portailla Satakunnassa)
Koulutuskokonaisuuksia, jotka jäävät elämään hankkeen jälkeenkin, jotka tukevat maahanmuuttajien mahdollisuuksia hakeutua toisen asteen opinnoista korkeakouluopintoihin.
- **Rakennekuvaus opintopolusta korkeakouluun** (Jatkoväylä)
Selkeä rakennekuvaus opintopolusta ammatilliselta toiselta asteelta ammattikorkeakouluun sekä siirtymävaiheen ohjausprosessin kuvaus
- **Väyläopintojen markkinointi** (Jatkoväylä)
Yhteinen visuaalinen ilme väylän ja väyläopintojen markkinointiin ja niistä tiedottamiseen
- **Jatko-opintoihin hakeutumisessa tukevat toimenpiteet** (Omalle polulle korkeakouluun)
Yhteistyössä toisen ja korkea-asteen kanssa kehitetyt tutustumiskurssit; ryhmäohjauksen ja vertaisohjauksen kehittäminen.
- **Opettajille suunnattu uraohjauksen valmennusohjelma** (NOPSA)
Tuetaan opettajien kehittymistä opinto- ja uraohjaajina sekä digitaalisten työkalujen tehokkaana käyttäjänä. Hankkeessa kehitetään ja toteutetaan opettajille suunnattu uraohjauksen valmennusohjelma, jossa osaamisensa osoittaneet saavat digitaalisen osaamismerkkin.

- **Visuaaliset menetelmät uraohjaukseen** (NOPSA)
Kehitetään nuorten uraohjausta ja jatko-opintoihin siirtymistä visuaalisilla, aktiivisilla, luovilla ja ratkaisukeskeisillä menetelmillä.
- **Ammatillisten opettajien uraohjaustaitojen lisääminen** (Sujuvat työnhakumarkkinat)
Ammatillisten opettajien ohjausosaaminen on lisääntynyt urasuunnittelun ohjauksessa.
- **Uraohjausmalli** (Work Smart)
Rakentuu uudenlainen uraohjausmalli nuorten työllisyyden parantamiseksi. Kehittämistuloksena saavutetaan menetelmäosaamista liittyen työllistymisessä tukea tarvitsevien tunnistamiseen ja palvelujen kohdentamiseen sekä menetelmien palvelujen toimivuuteen.
- **Uraohjauksen menetelmät** (Work Smart)
Syntyy uusia työelämäyhteistyön menetelmiä ja työkaluja uraohjaukseen ja opetukseen, lisäksi työelämäyhteistyötä ja nivelvaihetta opiskelusta työelämään helpottavia palveluja.
- **Työnhakuinfot** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)
Hankkeessa tehdään yhteistyötä TE-toimistojen kanssa. Yhtenä mallina syntyy työnhakuinfot, jotka järjestettiin oppilaitoksen tiloissa yhteistyössä TE-toimiston työntekijöiden kanssa. Infoissa alasta ja siihen hakeutumisesta on kertomassa myös yritysten edustajat sekä samoin myös henkilöstövuokrausfirmojen edustajat.
- **Romaninuorten koulutus- ja työllistymisvalmiuksia edistävä koulutus** (Tsetanes Naal)
- **Malli tutkinnon suorittamisen/koulutusasteelta toiselle siirtymisen jälkeisen sijoittumisen seurantaan ja arviointiin** (Smidiga övergångar i Svenskfinland)
- **Toimenkuvien ja työnjaon mallintaminen siirtymätilanteessa** (Siirtymät sujuviksi SISU)
Mallinnuksessa on kuvattu siirtymävalmentajan työkuva, joka liittyy sisäisesti siirtyvän opiskelijan ohjaamiseen. Mallinnuksen avulla jatketaan ohjausta tekevien henkilöiden työkuviin selkeyttämistä ja siirtymätilanteeseen liittyvän opiskelijan ohjauksen mallintamista.
- **Toimenpide-esityksiä sujuviin koulusiirtymiin Lapissa** (Opintie sujuvaksi)
Käsikirja, jossa esitellään toimenpidesuosituksia hankkeessa saadun tiedon valossa. Toimenpide-ehdotusten avulla etnisiin ryhmiin kuuluvien opiskelijoiden siirtymiin saadaan sujuvuutta. Käsikirja on saatavilla useilla eri kielillä.
- **Romanien koulutus- ja työllisyysmessut** (Tsetanes Naal)
Mukana alueellisia toimijoita, eri sektorien edustajia (mm. koulutusorganisaatioita, työnantajia), paikalla runsaasti eri ikäisiä romaneja. Tapahtumassa solmittiin monia kontakteja esittelijöiden ja kävijöiden välille.
- **Parhaat ohjauspalvelut Uudellemaalle! -ohjauskirja** (Yhdessä koulutustakukseen)
Oppaan tarkoituksena on jakaa ajantasaista tietoa, kokemuksia ja näkökulmia nuorten ohjauksen parissa työskenteleviltä ohjauksen parissa työskenteleville. Konkreettiset tapausesimerkit kuvaavat olemassa olevia hyviksi koettuja palveluita ja käytäntöjä siitä, miten tukea nuorta opintojen nivelvaiheessa, opintojen aikana ja työelämään siirryttäessä.

Tekniset työvälineet

Myös jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi on kehitteillä teknisiä työvälineitä. Esimerkiksi Vauhtia Väylälle -hankkeessa on luotu väyläopintojen malli, joiden avulla amk-opintoihin on mahdollista tutustua toisen asteen opintojen aikana. Työnhaun ja uraohjauksen tueksi on myös kehitetty paljon sähköisiä työkaluja niin opiskelijan kuin myös ohjaajan tueksi. Opiskelijoille on kehitteillä mm. verkkokurssi työn hakuun, visuaalisia työkaluja uraohjauksen tueksi sekä esimerkiksi sähköinen tiedotuskanava valmistuvien opiskelijoiden tueksi. Uraohjaukseen on kehitteillä HOPSiin kirjattava henkilökohtainen työllistymissuunnitelma sekä sähköinen työllistymisen ohjaus- ja tukimalli, jossa on kuvattu työllistymisprosessin eri vaiheet ja menetelmät. HOPSista löytyvää henkilökohtaista työllistymissuunnitelmaa täydentää myös Wilma-järjestelmää varten suunniteltu CV-pohja, jonka avulla opiskelijoiden CV:t päivittyvät opiskelun myötä kertyneellä osaamisella ja esimerkiksi työssäoppimisilla ja kesätöillä. NOPSA-hankkeessa kehitetään opettajille uraohjauksen valmennusmenetelmää.

- **Väyläopinnot toisen asteen opiskelijoille** (Vauhtia väylälle)
Vauhtia väylälle -hankkeen aikana on kehitetty joitakin ammattikorkeakoulun opintoja sellaisiksi, että myös toisen asteen opiskelijoiden on helpompi niitä suorittaa. Samoin on panostettu ohjaukseen sekä verkko-opintojen ja monimuotoisten toteutusten laadintaan, jotta opiskelijoilla on mahdollisuus asuinpaikasta riippumatta tutustua ammattikorkeakouluopintoihin.

- **Työnhaku ja oma osaaminen -verkkokurssi** (Sujuvat työnhakumarkkinat)
Verkkokurssi opiskelijoiden käyttöön.
- **Visuaaliset menetelmät uraohjaukseen** (NOPSA)
Kehitetään nuorten uraohjausta ja jatko-opintoihin siirtymistä visuaalisilla, aktiivisilla, luovilla ja ratkaisukeskeisillä menetelmillä.
- **Sähköinen tiedotuskanava** (Sujuvat työnhakumarkkinat)
Opiskelijoiden, opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä työnantajien yhteinen, sähköinen tiedotuskanava ja toimintaympäristö valmistuvien opiskelijoiden työnhaun tueksi.
- **Sähköinen työllistymisen ohjaus- ja tukimalli** (TEDDY - Työllistymisen edistäminen yhdessä)
Sähköinen työllistymisen ohjaus- ja tukimalli, jossa on kuvattu työllistymisprosessin eri vaiheet, toimenpiteet ja menetelmät, käytettävät työvälineet ja materiaalit sekä eri vaiheissa mukana olevat toimijat ja heidän roolinsa ja vastuualueensa.
- **Henkilökohtainen opiskelu- ja työllistymissuunnitelma** (Pipo 2)
Työllistymissuunnitelma HOPS:n yhteydessä on ohjauksen väline, jonka ansiosta työllistymisnäkökulma integroidaan entistä paremmin ammatilliseen koulutukseen. Tähän asti työllistyminen ja opiskelu on monin paikoin nähty toisistaan irrallisina asioina ammatillisessa koulutuksessa ja työllistymisnäkökulma on ollut vähäistä. Opiskelijalla tulee olla selkeä käsitys mahdollisista työnantajista jo hyvissä ajoin ennen valmistumistaan. Työllistymisen kaari alkaa nuoren aloittaessa opintonsa OSAO:ssa jatkuen aina valmistumisen jälkeiseen tai opintojen aikaiseen työllistymiseen.
- **CV-pohja Wilma-järjestelmään** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)
NISU - Nivelvaiheiden sujuvoittaminen -hankkeessa (ESR) kaikille opiskelijoille saadaan pelkistetty CV, johon tulee suoraan Wilma-järjestelmästä mm. yhteystiedot, aiemmat tutkinnot, työssäoppimiset (ajat ja paikat), valmiit tutkinnon osat ja korttikoulutukset.
- **Opettajille suunnattu uraohjauksen valmennusohjelma** (NOPSA)
Tuetaan opettajien kehittymistä opinto- ja uraohjaajina sekä digitaalisten työkalujen tehokkaana käyttäjänä. Hankkeessa kehitetään ja toteutetaan opettajille suunnattu uraohjauksen valmennusohjelma, jossa osaamisensa osoittaneet saavat digitaalisen osaamismerkkin.

Yhteistyö

Yhteistyötä tehdään tähän siirtymävaiheeseen liittyen mm. työnantajien, yritysten tai korkeakoulujen kanssa. Sujuvat työnhakumarkkinat -hankkeessa luodaan sähköinen tiedotuskanava, joka on toimintaympäristö opiskelijoille, opetus- ja ohjaushenkilöstölle sekä työnantajille valmistuvien opiskelijoiden työnhaun tueksi. NISU-hankkeen työnhakuinfojen osalta on tehty tiedotusyhteistyötä TE-toimistojen ja työnantajien kanssa. Samoin työnantajayhteistyötä on vahvistettu esimerkiksi PURE STEEL -hankkeessa kummiyritysten kanssa sekä yrityskasvatusta vahvistavissa hankkeissa kuten Amisyryksessä oppiminen -hankkeessa. NOPSA-hankkeessa taas on kehitteillä tiimiyhteistyö ammattiopistojen ja ammattikorkeakoulujen tekniikan ja liikenteen alan henkilöstön kesken. Nopsa-tiimin tarkoituksena on pohtia opiskelupolun sujuvoittamista jatko-opintoihin siirtymisen näkökulmasta. OSATA-hankkeessa on syntynyt toimintamallin kuvaus yhteistyöstä opiskelijoiden kanssa jatko-opintoihin siirtymiseen liittyen.

- **Sähköinen tiedotuskanava** (Sujuvat työnhakumarkkinat)
Opiskelijoiden, opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä työnantajien yhteinen, sähköinen tiedotuskanava ja toimintaympäristö valmistuvien opiskelijoiden työnhaun tueksi.
- **Työnhakuinfot** (NISU – Nivelvaiheiden sujuvoittaminen)
Hankkeessa tehdään yhteistyötä TE-toimistojen kanssa. Yhtenä mallina syntyy työnhakuinfot, jotka järjestettiin oppilaitoksen tiloissa yhteistyössä TE-toimiston työntekijöiden kanssa. Infoissa alasta ja siihen hakeutumisesta on kertomassa myös yritysten edustajat sekä samoin myös henkilöstövuokrausfirmojen edustajat.
- **Romanien koulutus- ja työllisyysmessut** (Tsetanes Naal)
Mukana alueellisia toimijoita, eri sektorien edustajia (mm. koulutusorganisaatioita, työnantajia), paikalla runsaasti eri ikäisiä romaneja. Tapahtumassa solmittiin monia kontakteja esittelijöiden ja kävijöiden välille.
- **Toimenpide-esityksiä sujuviin koulusiirtymiin Lapissa** (Opintie sujuvaksi)

Käsikirja, jossa esitellään toimenpidesuosituksia hankkeessa saadun tiedon valossa. Toimenpide-ehdotusten avulla etnisiin ryhmiin kuuluvien opiskelijoiden siirtymiin saadaan sujuvuutta. Käsikirja on saatavilla useilla eri kielillä.

- **[Parhaat ohjauspalvelut Uudellemaalle! -ohjauskirja](#)** (Yhdessä koulutustakuuseen)
Oppaan tarkoituksena on jakaa ajantasaista tietoa, kokemuksia ja näkökulmia nuorten ohjauksen parissa työskenteleviltä ohjauksen parissa työskenteleville. Konkreettiset tapausesimerkit kuvaavat olemassa olevia hyviksi koettuja palveluita ja käytäntöjä siitä, miten tukea nuorta opintojen nivelvaiheessa, opintojen aikana ja työelämään siirryttäessä.
- **KOMEa tulevaisuus -kampanja** (VetoVoimaa teknologia-aloille Varsinais-Suomessa)
Kone- ja metallialan markkinointikampanja nuorille. Syntyy mm. videoita ja muuta markkinointiaineistoa. Toteutuu sosiaalisessa mediassa, Facebook ja Instagram. Tavoitteena on saada kone- ja metallialalle uusia opiskelijoita ensi syksynä. KOMEa tulevaisuus -kampanjan suunnittelussa ovat olleet nuoret vahvasti mukana. Lisäksi kampanjan toteuttamisessa ovat mukana yritykset.
- **[Teknologioteollisuuden vetovoimaisuuden lisääminen](#)** (PURE STEEL)
Yritysten nettisivuja brändättiin uudelleen, sillä vanhat sivut pitivät yllä vanhanaikaista kuvaa metallialasta: ne olivat ”likaiset ja raskaat”. Yhteistyöyrityksiin järjestettiin yläkoululaisille yritysvierailuja. Yläkoululaisille järjestettiin teemapäiviä ammattiopistolla. Lisäksi oppilaitoksessa järjestettiin avointen ovien päivät huoltajille.
- **[Kummiyritystoiminta](#)** (PURE STEEL)
PURE STEEL -hankkeessa kehitettiin kummiyritystoimintaa kone-metallialan yritysten kanssa. Hankkeen yhteistyöyrityksistä hankittiin ensimmäisen vuoden opiskelijoille kummiyritykset (mm. abloy, tesla jne.)
- **[YritysAmis-malli](#)** (Amisyrytyksessä oppiminen)
Kainuun ammattiopiston YritysAmis-mallissa kaikki osaamisalan opiskelijatyöntekijät kuuluvat alansa AmisYritykseen. Luokkahuoneet ja työpajat on muutettu yritysmäisiksi ja oppijoille on annettu työpaikkarooleja. Alan opettajien tiimi ohjaa toimintaa. Mallissa työskennellään projekteissa, joissa tehdään töitä oikeille asiakkaille.
- **Uraohjausmalli** (Work Smart)
Rakentuu uudenlainen uraohjausmalli nuorten työllisyyden parantamiseksi. Kehittämistuloksena saavutetaan menetelmäosaamista liittyen työllistymisessä tukea tarvitsevien tunnistamiseen ja palvelujen kohdentamiseen sekä menetelmien palvelujen toimivuuteen.
- **NOPSA-tiimit** (NOPSA)
Luodaan alueellisesti tekniikan ja liikenteen aloille ammattiopistojen ja ammattikorkeakoulujen muodostamia kehittämiskumppanuuksia(NOPSA-tiimit), joissa yhdessä etsitään ja tuotetaan alueellisia ratkaisuja siirtymien sujuvoittamiseksi ja opintopolkujen nopeuttamiseksi.
- **NOPSA-tiimit (ruotsin kielen opinnot)** (NOPSA)
Luodaan alueellisesti, kuten tekniikan ja liikenteen aloille, ammattiopistojen ja ammattikorkeakoulujen muodostamia kehittämiskumppanuuksia (NOPSA-tiimit), joissa yhdessä etsitään ja tuotetaan alueellisia ratkaisuja siirtymien sujuvoittamiseksi ja opintopolkujen nopeuttamiseksi ruotsin kielen opintojen osalta.
- **[Yhteistyö](#)** (OSATA)
OSATA-hankkeessa opiskelijat ovat mukana kehitystyössä kahdella tasolla: 1) kaikki hankkeen pedagogiset ratkaisut ja työkalut ideoidaan, kehitetään ja testataan yhdessä opiskelijoiden kanssa sekä 2) tuotettavat työkalut lisäävät opiskelijan autonomiaa, hallinnan tunnetta, ura- ja elämänsuunnittelun taitoja. Opetus- ja ohjaushenkilöstölle tuotetaan hankkeessa sekä systeemistä ymmärrystä että konkreettisia työkaluja ohjauksen tueksi.

LIITE: Hankekuvaukset teemoittain

A. Koulutukseen pääsy, perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaihe ja koulutukseen kiinnittyminen

Valtakunnalliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
AAVA - Avoin väylä ammattiin	Turun kaupungin sivistystoimiala	Hankkeen tavoitteena on hyödyntää olemassa olevaa koulutustarjontaa innovatiivisella tavalla kehittämällä ja kokeilemalla maakuntarajat ylittävää avointa oppimisympäristö- ja koulutustarjotinmallia, joka mahdollistaa opiskelijan joustavan opiskelun eri oppilaitoksissa riippumatta oman kotikunnan tai paikallisen oppilaitoksen tarjonnasta.
TAITAVA -Tulevaisuuden osaajat	Helsingin kaupungin opetusvirasto	Tarkoituksena on tuottaa verkostomainen koulutuksen järjestämisuoto ja kehittää useammalle koulutuksenjärjestäjälle yhteiset rakenteet pystyvä poluttamaan opiskelijoita oikeiden ja heille soveltuvien koulutuspalvelujen piiriin sekä pystyvä rakentamaan koulutuspalveluita paikasta riippumatta kohderyhmälle soveltuvaksi. Hankkeessa luodaan valtakunnallinen avointen opintojen ja oppimisympäristöjen malli

Alueelliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
VetoVoimaa teknologia-aloille	Turun kaupunki	Hankkeessa vastataan kahteen sekä Varsinais-Suomessa että koko maassa ilmenevään keskeiseen ongelmaan, teknologiateollisuuden heikkoon vetovoimaan sekä yleiseen tarpeeseen parantaa koulutuksen siirtymävaiheiden palveluita eri kouluasteiden sekä työelämän yhteistyönä. Lisäksi hankkeessa kehitetään koulutuksesta koulutukseen ja työelämään siirtymistä tukevia menetelmiä sekä lisätään koulutuksen ja työelämän yhteistyötä.
Yhdessä takuuseen	Uudenmaan liitto - Nylands förbund	Hanke selvittää, miten maakunnan ammatillisen koulutuksen järjestäjät toteuttavat nuorten koulutustakuuta. Selvityksen pohjalta luodaan toimijoiden tarpeisiin sopeutuva malli, jonka avulla koulutustakuun toteutumista parannetaan. Malli sisältää suosituksia sekä antaa välineitä nuoria ohjaaville ammattilaisille.
Viisaat valinnat	Helsingin yliopisto	Hankkeen tavoitteena on kannustaa nuoria etsimään ja löytämään entistä rohkeammin omia uravaihtoehtoja - tekemään omia viisaita valintojaan. Hankkeen toimenpiteinä on mm. opinto-ohjauksen kehittäminen ja opinto-ohjaajien ja muiden ohjaustyötä tekevien osaamisen vahvistaminen.
Teknologiateollisuusalan yritysten ja ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden lisääminen Pohjois-Karjalassa, PURE STEEL-hanke	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä	Päätavoitteena on turvata Pohjois-Karjalan maakunnan teknologia-alan yritysten, erityisesti kone- ja metalliteollisuusyritysten, osaavan työvoiman saanti. Jotta päätavoitteeseen päästään, on aktiivisesti kehitettävä niitä toimintoja, joilla voidaan parantaa alan vetovoimaisuutta sekä koulutuksessa että yrityksissä.
NOJAT-Nuorten ohjaus ja auttaminen tulevaisuuteen	Tyrnävän kunta	NOJAT- hankkeessa kehitetään toimintamalli, jonka avulla nuori saadaan siirtymään mahdollisimman sujuvasti peruskoulusta toisen asteen opintoihin siten että koulutuspolusta tulee ehjä ja nuorelle mieleinen. Nuoren polkua tuetaan peruskoulusta

		lähtien siten, että nuorella on tarvittava tuki jo peruskoulussa mutta myös toisen asteen opintojen alkaessa.
Nuorisotakuusta toimeen	Oulun kaupunki	Hanke vahvistaa perus- ja lukio-opetuksen yritysyritysteistyötä ja yrittäjyyskasvatusta, kehittää toimintamalleja, joilla lisätään sivistys- ja kulttuuripalveluiden, yritysten ja kolmannen sektorin yhteistyötä, vahvistaa nuorten osallisuutta ja tietoisuutta nuorisotakuusta sekä kehittää uusia oppisopimuskoulutuksen malleja.
Tervareitti - Osallistavaa ohjausta yläkouluikäisille perusopetuksen siirtymävaiheeseen	Tervaväylän koulu	Tervareitti-hankkeen tavoitteena on kehittää osallistava toimintamalli yläkouluikäisten ohjaukseen perusopetuksen siirtymävaiheessa. Hankkeessa toimitaan tiiviissä yhteistyössä nuorten, huoltajien, lähityöntekijöiden, asiantuntijoiden ja muiden tahojen kanssa.
Opintie sujuvaksi - etnisiin ryhmiin kuuluvat oppilaat koulupolun siirtymävaiheessa	Lapin yliopisto	Hankkeessa selvitetään Lapissa asuvien 9.-10-luokkalaisten maahanmuuttaja- ja saamelastaustaisten oppilaiden siirtymää peruskoulusta toisen asteen tutkintoon johtaviin jatko-opintoihin. Tutkimuksen avulla hankitaan tietoa siirtymiin liittyvistä ongelmakohdista ja tulosten pohjalta ongelmiin esitetään ratkaisuja.
Omia polkuja pitkin ammattiin (OPPA) - ammatillisen koulutuksen tutkinnonuudistus työelämään siirtymisen edistäjänä (esiselvityshanke)	Rovaniemen koulutuskuntayhtymä	Hankkeessa tuotetaan esiselvitys siitä, mitä mahdollisuuksia ammatillista koulutusta koskeva tutkinnon uudistus tuottaa koulutusta vailla olevien siirtymien koulutuksen kautta työelämään tukemiselle. Selvityksen perusteella suunnitellaan ammatillista koulutusta niin, että erilaiset henkilökohtaiset työelämään johtavat oppimispolut mahdollistuvat.

B. Henkilökohtaistaminen

Valtakunnalliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Osaamispolkuja tulevaisuuteen (OSATA)	Turun yliopisto	Hankkeessa tehdään näkyväksi osaamisalojen ja -alueiden uudenlaisia yhdistelmiä sekä osaamisen, koulutuksen ja työn välisiä yhteyksiä, kehitetään opintojen aikaista uraohjausta, osaamisidentiteetin rakentumista sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymistä koulutusasteiden yhteistyönä, vahvistetaan nuorten itsetuntemusta sekä valmiuksia tunnistaa omaa osaamistaan ja nähdä se osana erilaisia opinto- ja urapolkuja sekä tuetaan uusien opiskelijälähtöisten ja osaamisidentiteettiä tukevien toimintatapojen ja -kulttuurien vakiintumista oppilaitoksiin.

Alueelliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Vastuuta 2020	Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	Hanke auttaa nuoria siirtymään joustavammin omaan merkitykselliseen elämänvaiheeseen, joko sopivaan koulutukseen, työpajalle tai muuhun toimenpiteeseen. Se vahvistaa siirtymävaiheita ja luo koulutuksellista tasa-arvoa tukevia palveluja. Hanke tarvitaan nivelvaiheiden asiakasohjauksen hallinnan kehittämiseen, jolla vastataan Länsi-Uudenmaan alueella nuorisotakuun toteuttamiseen.
Oma Reitti	Keski-Pohjanmaan Koulutuskuntayhtymä	Hankkeen tavoitteena on lisätä työelämälähtöisyyttä, oppimisympäristön monipuolisuutta, työvaltaista opiskelua, opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta. Hankkeessa huomioidaan tutkinnon perusteiden uudistus,

		osaamisperusteisuus, opitun tunnistaminen ja tunnustaminen, Valma uudistus ja opintopisteet
Amisyriyksessä oppiminen	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	Hankkeen tavoitteena on luoda pedagoginen toimintamalli, joka kehittää työelämävalmiuksia. Amisyriyks-pedagogiikka lisää yhteistyötaitoja, yrittäjämäistä asennetta ja helpottaa työelämään siirtymistä joko toisen palvelukseen tai itsensä työllistämistä yrittäjänä. Malli mahdollistaa erilaisten oppijoiden yksilölliset tavat oppia ja parantaa sekä opiskelijoiden että henkilökunnan viihtyvyyttä
VAAO-Navi	Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	VAAO-Navilla tarkoitetaan ”yhdestä luukusta” tarjottavaa laaja-alaista ja yhteisöllistä, VAAOille räätälöityä ohjauspalvelua. VAAO-Navin työntekijät ymmärtävät hankkeessa kehitettävän tukimalli kokonaisuuden ja osaavat antaa oikea-aikaisesti tukea aiempaa huomattavasti laajemmalle joukolle asiakkaita.
Erityisoppijan oppimispolku	Jämsän Kr. Kansanopistoyhdistys ry	Hankkeen tarkoituksena on kuvata toimiva oppimispolku, jonka kautta erityisoppija saisi ammatin, työllistyisi tuettuun palkkatyöhön ja oppisi elämään itsenäisesti aktiivisena kansalaisena. Oppimispolku on suunnattu peruskoulun käyneelle erityisoppijalle ja se koostuu elämänoppimisen jaksoista sisäoppilaitoksessa kansanopistossa ja ammatillisen koulutuksen jaksoista tuetussa asumismuodossa.
NAKS - Nuorten aktiivisuuden kulttuurin rakentaminen Pohjoisessa Keski-Suomessa	YOUNG LEADERS ACADEMY OY	NAKS-kehittämishankkeessa on tarkoitus vastata kokonaisvaltaisesti haasteeseen, kuinka auttaa nuoria löytämään oma merkityksellinen tulevaisuus ja kytkeä heidät käytännön toiminnan kautta omaan kuntaan tekemällä se innostavasti ja nuorilta nuorille-periaatteella.
NISU Nivelvaiheiden sujuvoittaminen	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	Hankkeen tavoitteena on luoda yksi henkilökohtaistamisprosessin toimintamalli kaikille KAOn asiakkaille. Malli on rahoitusmuodoista riippumaton toimintatapa opiskelijalle, työelämälle ja koulutuksen järjestäjälle.
Lapin TNO-palvelut	Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia	Lapin TNO-palvelut -projektissa kehitetään Lapin yhteiset, helposti saavutettavat ja käytettävät tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut (TNO-palvelut), jotka tukevat jatkuvaa oppimista elämän eri tilanteissa.
See Me! - Taidot esille, Maahanmuuttajataustaisten nuorten osaamisen tunnistaminen	Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö	Hankkeessa tunnistetaan osallistujien osaamista, tehdään eportfolio, etsitään oikea-aikaista opintopolkua tai ohjataan suoraan työelämään kunkin tilanteen mukaan. Hanke pohjautuu dialogisuuteen, narratiivisuuteen, toiminnallisuuteen ja elinikäisen oppimisen avaintaitoihin.
Carry on	Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä	Hankkeen yleistavoite on parantaa opintojen läpäisyä ja vähentää keskeyttämiä kaikissa hankeverkosto-oppilaitoksissa (Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto, Kouvolan seudun ammattiopisto, Kouvolan Aikuiskoulutuskeskus, Harjun oppimiskeskus ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulu) Kymenlaaksossa.

C. Yksilöllisyyden toteutuminen

Valtakunnalliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Poluttamo - oma digipolku oppimiseen	Suomen eOppimiskeskus ry	Hankkeen tavoitteena on tarjota tukea toisen asteen opiskelijalle oman opintopolun selkiyttämiseen, opinnoissa etenemiseen sekä ammatilliseen kasvuun ja kehittymiseen.

		Hanke hyödyntää digitaalisten jalanjalkien sekä oppimisanalytiikan tarjoamia mahdollisuuksia, visuaalista henkilökohtaista opintosuunnitelmaa sekä vertaismentoroinnin ja -valmentamisen menetelmiä.
Yksilöllisyyttä opintopoluille, YPO	Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	Hankkeen painopisteet liittyvät yksilöllisten ja joustavien opiskeluvalintojen mahdollistamiseen ja näkyväksi tekemiseen sekä sujuviin siirtymiin ja niissä ohjaamiseen, kun siirrytään koulutuksesta toiseen, koulutuksesta työhön ja työstä koulutukseen tutkinnon syntymiseksi. Hankkeessa on tarkoitus suunnitella sekä kuvata sisällöllisesti ja visuaalisesti vaihtoehtoisia, joustavia ja työelämälähtöisiä opintopolkumahdollisuuksia.

Alueelliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
INNOSTAMO	Salon seudun koulutuskuntayhtymä	Hankkeen tavoitteena on rakentaa maakunnallista eri asteiden oppilaitosten yrittäjämäistä toimintakulttuuria edistävää yrittäjyyskasvatuksen Innostamo-verkoston toimintamallia opiskelijoiden siirtymävaiheita sekä koulutuksellista tasa-arvoa edistämään.
#ICTknowhow	Turun yliopisto	Hankkeen tavoitteena on toisen asteen koulutuspaikkaa vaille jääneiden tai koulutuksen keskeyttäneiden nuorten ICT-taitojen vahvistaminen yksilökohtaisten tarpeiden pohjalta. Tarkoituksena on tuottaa #ICTknowhow-koulutuksen kautta tukitoimia nuorille, joiden puutteelliset ICT-taidot muodostavat esteen opinnoissa tai työelämässä menestymiselle sekä laajemmin digitaalisten palveluiden hyödyntämiselle ja yhteiskunnalliselle osallistumiselle.
HUOLTAMO	Pieksämäen kaupunki	Hankkeen aikana kehitetään toisen asteen koulutuksen työelämälähtöisyyttä luomalla mahdollisuuksia opiskella osa tutkinnosta käytännön työpaikoilla siten että teoriapainotteinen opiskelu vähenee. Koulutusta pilotoidaan siten, että kaksi toisen asteen linjojen opetussuunnitelmaa rakennetaan ja muokataan siten, että opinnoista osa suoritetaan työelämälähtöisesti Hiekanpään alueella tai kaupungin eri yrityksissä samaan tapaan kuin joustavassa perusopetuksessa.
Vapaaehtoisena oppimassa	Nuorten akatemia	Hankkeessa kokeillaan nuorten projektimaista vapaaehtoistoimintaa vailla toisen asteen koulutusta olevien nuorten sosiaalisen vahvistamisen ja vastuunoton, osallisuuden ja opiskelumotivaation vahvistamisen sekä koulutukseen ja työelämään hakeutumisen välineenä.

D. Keskeyttäminen – Koulutuksen/tutkinnon suorittamisen aikana tapahtuvat siirtymät

Valtakunnalliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Siirtymät sujuviksi (SISU)	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä	Hankkeen tavoitteena on kehittää koulutuksen järjestäjien sisäisiä ja keskinäisiä henkilökohtaistamisen toimintatapoja ja -malleja, jotka mahdollistavat erilaisille oppijoille yksilöllisiä opintopolkuja ja joustavia, oikea-aikaisia koulutuksellisia siirtymiä koulutusosalta toiselle tai koulutusmuodosta toiseen. Hankkeessa suunniteltava toimenpidemalli ennaltaehkäisee keskeyttämistä ja tukee työllistymistä.

Tšetanes naal - koulutuspoluilla	Diakonia- ammattikorkeakoulu	Hankkeen yleistavoitteena on romanien yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääntyminen. Hankkeen tarkoituksena on, että romanien koulutustaso ja sen myötä työllistymismahdollisuudet paranevat. Hankkeessa osatoteuttajat kehittävät erilaisia ratkaisuja romanien koulutukseen osallistumisen vahvistamiseen erityisesti nivel- ja siirtymävaiheiden malleja ja tukimekanismeja kehittämällä.
-------------------------------------	---------------------------------	--

Alueelliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Ennaltaehkäisevä monitoimijuus, EMOK	Lapin Yliopisto	Hankkeen keskeinen tavoite on edistää monitoimijuuskulttuuria koulujen arjessa painottaen lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden vahvistamista sekä tukea yhteisöllistä kouluhyvinvointia. Monitoimijuudessa korostuu ajatus siitä, että kaikkien osapuolten tieto ja osallisuus kouluhyvinvoinnin edistämässä on tärkeää nostamalla lasten ja vanhempien kokemusasiantuntijuuden tasavertaisena ammattilaisten tiedon rinnalle.
OSAVA - Osallisuuden vahvistaminen	Centria ammattikorkeakoulu Oy	Hankkeen kautta otetaan käyttöön nuoria aktivoivia ja osallistavia toimintamuotoja nuorten omissa kasvuympäristöissä ja -yhteisöissä. Yksi konkreettinen malli on nuorisotyön aseman vahvistaminen koulun arjessa. Kouluille jalkautuva kehittäjätyöntekijä (hankkeen palkkaama nuorisotyöntekijä) tukee nuoren kasvua ja kehitystä sekä koko kouluyhteisön hyvinvointia.
OPINTie	Päijät-Hämeen Koulutus konserni - kuntayhtymä	OPINTie-hankkeen ensisijainen tavoite on tukea nuorta saamaan ammatillinen perustutkinto ja edelleen siirtymään työelämään (syrjäytymisen ehkäisy). Tavoitteena on vakinaistaa ammatillinen opinpajatoiminta (OPINpaja) Koulutuskeskus Salpauksessa sekä juurruttaa matalan kynnyksen koulutuksellinen ohjauspalvelu (KohtaAmo) vakiintuneeksi käytännöksi Päijät-Hämeen alueella.
Hyvinvointiklinikka	Hyria koulutus Oy	Jatkohankkeessa kehitetään esiselvityksen pohjalta opintoihin kiinnittymistä edistävää työelämälähtöistä hyvinvointialan oppimisympäristöä, Hyvinvointiklinikkaa, ja lisätään opettajien osaamista osallistavassa pedagogiikassa sekä työelämätarpeiden mukaisissa opetuksen sisällöissä.
Löydä sun juttu. Yhteisöllisestä koulusta valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään	Tampereen ammattikorkeakoulu Oy	Hankkeen tavoitteena on uudistaa yläkoulun ja ammatillisen oppilaitoksen toimintakulttuuria kohti osallistavuutta, yhteisöllisyyttä ja tiimioppimista. Hankkeessa pilotoidaan toimintakäytäntöjä, joiden tavoitteena on se, ettei "kukaan putoa".
STAGE - Osaajat esiin	Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	hankkeella pyritään edistämään ammattiin opiskelevien nuorten työllistymistä sekä lisäämään heidän viestintä- ja markkinointiosaamistaan ja brändäystaitojaan. Erityisesti kiinnitetään huomioita sähköisen median työkaluihin.
K2K Kaveri kaverille	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	Hankkeessa kokeillaan suomalaisessa ammatillisessa koulutuksessa uudenlaista toimintatapaa, jossa kouluyhteisöstä eläkkeelle siirtyneet toimivat keskeyttämisvaarassa olevien opiskelijoiden vapaaehtoisina tukihenkilöinä, "kavereina", ja uusien opettajien vapaaehtoisina tukihenkilöinä, "mentoreina".
Sosiaalinen kampus - yksilöllisiä polkuja kohti yhteisöllistä oppimista	Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy	Tavoitteena on koulutuksesta työelämään siirtymisen nopeuttaminen kehittämällä uudenlainen palvelumanagerointiverkosto toimijoiden välillä.

		Palvelumanageroinnin näkökulma on oppilaitostasosta ja organisaatorajoista riippumaton. Manageroinnin pääperiaatteena on asiakas- ja tarvelähtöisyyden huomioiminen niin yksittäisen henkilön kuin yritysten näkökulmasta.
Opit työssä	Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä	Tavoitteena on luoda uudenlainen työvaltainen väylä ammatillisiin opintoihin monialaisen yhteistyön keinoin: Mallintaa ja pilotoida projektin toteuttajien yhteistyömalli ja asiakkaan ohjausprosessi, joka mahdollistaa ammatillisten tutkinnon perusteiden mukaisen osaamisen tunnistamisen, osoittamisen ja tutkinnon suorittamisen työpaikalla tapahtuvan työskentelyn ja oppimisen yhteydessä.
eBoss -hyvinvointivalmennusta nuorille	Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy	Hankkeen aikana luodaan, pilotoidaan, levitetään ja osin juurrutetaan eBoss -hyvinvointivalmennus Jyväskylän kotitalousoppilaitoksen ja Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa yhteistyönä.

E. Valmistumisvaihe ja jatko-opinnot sekä työelämään siirtyminen

Valtakunnalliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Jatkoväylä - sujuvasti ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun	Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy	Tavoitteena lyhentää kokonaisopiskelu-aikaa opintopolulla, joka koostuu ammatillisesta toisen asteen tutkinnosta ja ammattikorkeakoulututkinnosta. Jatkoväylä-hankkeessa luodaan valtakunnalliset suositukset ammatillisen toisen asteen ja ammattikorkeakoulun välistä siirtymää tukevien opintojen ja palveluiden toteuttamiseen.
NOPSA - Nopea ammatillinen työelämään väylä	Hämeen ammattikorkeakoulu Oy	NOPSA:n ideana on muodostaa ja syventää alueellisia ammattiopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisiä kumppanuuksia, jotka jäävät elämään hankkeen jälkeen. Toisaalta tavoitteena on muodostaa vahva valtakunnallinen verkosto uusien toimintamallien kehittämiseksi ja hyvien käytänteiden levittämiseksi.
Smidiga övergångar i Sverken i Finland	Svenska Framtidsskolan i Helsingforsregionen Ab/Yrkesinstitutet Practicum	Hankkeessa syntyy malli tutkintorajat ja koulutusasteet ylittävälle opintopolulle, jotka pilotoidaan ja arvioidaan, kehitetään ohjauksen malli ammatilliseen koulutukseen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen, siirtymävaiheisiin ja opintojen alkuvaiheeseen sekä luodaan malli tutkinnon suorittamisen/koulutusasteelta toiselle siirtymisen jälkeisen sijoittumisen seurantaan ja arviointiin.

Alueelliset hankkeet

Hankkeen nimi	Päätoteuttaja	Kuvaus
Opin portilla Satakunnassa	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	Hanke edistää maahanmuuttajien koulutukseen hakeutumista ja ennaltaehkäisee nuorten koulutusuralta syrjäytymistä koulutusten siirtymävaiheessa.
Pipo2 - menolippu työelämään	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	Hankkeessa pyritään aikaisempaa vahvempaan työelämälähtöisyyteen toteuttamalla yksilöllisiä ja joustavia opintopolkuja, mahdollistamalla opintojen ja työelämän yhteensovittamista sekä huomioimalla työelämän tarpeita valinnaisten tutkinnon osien valinnassa.

Vauhtia väylälle	Centria ammattikorkeakoulu Oy	Hankkeen kautta halutaan nopeuttaa ja sujuvoittaa toisella asteella opiskelevien (ammattillinen koulu tai lukio) opiskelijoiden hakeutumista jatko-opintoihin ammattikorkeakouluun. Väyläopintojen kautta on mahdollista tutustua eri aloihin ja löytää itseä kiinnostava ala.
Work Smart - Älykkäästi töihin	Karelia Ammattikorkeakoulu Osakeyhtiö	Toiminnalla päivitetään Karelia-amk:n ja PKKY:n uraohjaus sekä kehitetään elinkeinoelämän rekrytointikäytänteitä vastaamaan nykyisiä ja tulevaisuuden työelämän tarpeita. Toiminnalla helpotetaan opiskelijoiden siirtymistä työelämään ja edistetään heidän työelämäverkostojensa syntymistä. Samalla uudistetaan oppilaitosten ja työelämän välistä yhteistyötä.
Omalle korkeakouluun polulle	Jyväskylän yliopisto	Tavoitteena on sujuvoittaa opintopolkua, edistää osuvia työelämäorientoituneita koulutusvalintoja sekä ehkäistä epätarkoituksenmukaisia koulutusvalintoja ja opintojen keskeyttämisistä. Hankkeen tavoitteena on rakentaa ohjauksen alueellinen kokonaisuus, jonka avulla tuetaan ja edistetään opiskelijoiden siirtymistä toiselta asteelta korkea-asteelle.
Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	Toimenpiteinä hankkeen tavoitteena on romaninuorten ja heidän perheidensä ohjaus ja tuki koulutukseen liittyvissä asioissa, opiskelijamentoritoiminnan luominen ja kehittäminen, kahvilatoiminnan luominen ja kehittäminen, tukirakenteen luominen 2. asteen ja ammattikorkeakoulun nivelvaiheeseen, ammattikorkeakoulujen valintakäytäntöjen kehittäminen esteettömiksi ja syrjimättömiksi sekä ohjaus- ja opetushenkilöstön koulutus erilaisista kulttuuritaustoista tulevien ohjaukseen.
Suunnitelma B	Korpisaaren Säätiö	Hankkeen tavoitteena on nopeuttaa nuorten pääsyä opiskelemaan korkea-asteelle mm. kehittämällä ohjausta ja erilaisten opintopolkujen tuntemusta sekä parantamalla opiskelijoiden opiskelutaitoja. Tarkoituksena on luoda opinto-ohjaukseen uusia työkaluja ja materiaalia.
TEDDY - Työllistymisen edistäminen yhdessä	Hengityslitto ry	Hankkeessa kehitetään ja pilotoidaan toimintatapoja, joiden on aiempien työllistämisen edistämiseen liittyvien hankkeiden, työnantajille tehdyn selvityksen ja muiden selvitysten sekä opintonsa päättävillä opiskelijoilla vuosittain tehtävän sijoittumiskyselyn mukaan todettu olevan yhteydessä työllistymiseen ja työssä pysymiseen.
Sujuvat työnhakumarkkinat	Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Hanke tukee Nuorisotakuun toteutumista suuntautuessaan edistämään ammattiin valmistuvien opiskelijoiden siirtymistä työelämään mahdollisimman sujuvasti. Hankkeen uutuusarvona on alueen työelämän ja ammatillisten oppilaitosten tiivis yhteistyö valmistuvien opiskelijoiden työnhaun ja työllistymisen edistämiseksi.

LIITE: Hankelistaus

Valtakunnalliset hankkeet	Päätoteuttaja	Päätymisaika
Siirtymät sujuviksi (SISU)	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä	12/2017
AAVA - Avoin väylä ammattiin	Turun kaupunki	12/2017
Poluttamo - oma digipolku oppimiseen	Suomen eOppimiskeskus ry	10/2018
Yksilöllisyyttä opintopoluille, YPO	Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	5/2018
Tšetanes naal - koulutuspoluilla	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	12/2018
TAITAVA -Tulevaisuuden osaajat	Helsingin kaupunki	8/2018
Jatkoväylä - sujuvasti ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun	Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy	12/2018
Osaamispolkuja tulevaisuuteen (OSATA)	Turun yliopisto	8/2019
NOPSA - Nopea ammatillinen väylä työelämään	Hämeen ammattikorkeakoulu	7/2019
Smidiga övergångar i Svenskfinland	Yrkesinstitutet Practikum	7/2019

Alueelliset hankkeet	Päätoteuttaja	Päätymisaika
Ennaltaehkäisevä monitoimijuus, EMOK	Lapin Yliopisto	2/2018
INNOSTAMO	Salon seudun koulutuskuntayhtymä	6/2017
Opin portilla Satakunnassa	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	12/2017
VASTUUTA 2020	Luksia, Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	3/2017
#ICTknowhow	Turun yliopisto	12/2016
HUOLTAMO	Pieksämäen kaupunki	12/2016
OSAVA - Osallisuuden vahvistaminen	Centria ammattikorkeakoulu Oy	5/2018
VetoVoimaa teknologia-aloille	Turun kaupunki	12/2017
Yhdessä takuuseen	Uudenmaan liitto - Nylands förbund	12/2016
OPINTIE	Päijät-Hämeen Koulutus konserni -kuntayhtymä	6/2017
Pipo2 - menolippu työelämään	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	12/2017
Hyvinvointiklinikka	Hyria koulutus Oy	6/2017
Oma Reitti	Keski-Pohjanmaan Koulutuskuntayhtymä	5/2016
Vauhtia väylälle	Centria ammattikorkeakoulu Oy	12/2016
Viisaat valinnat	Helsingin yliopisto	3/2018
Löydä sun juttu. Yhteisöllisestä koulusta valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään	Tampereen ammattikorkeakoulu Oy	7/2017
STAGE - Osaajat esiin	Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	12/2016
Amisyrityksessä oppiminen	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	10/2016
VAAO-Navi	Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	12/2017
Vapaaehtoisena oppimassa	Nuorten Akatemia ry	5/2016
K2K Kaveri kaverille	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä	12/2017
Work Smart-Älykkäästi töihin	Karelia Ammattikorkeakoulu Osakeyhtiö	12/2017
Omalle polulle korkeakouluun	Jyväskylän yliopisto	12/2017
Erytisoppijan oppimispolku	Jämsän Kr. Kansanopistoyhdistys ry	5/2016
Teknologia-aloitusalan yritysten ja ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden lisääminen Pohjois-Karjalassa, PURE STEEL-hanke	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä	12/2016
NAKS - Nuorten aktiivisuuden kulttuurin rakentaminen Pohjoisessa Keski-Suomessa	YOUNG LEADERS ACADEMY OY	3/2016
Sosiaalinen kampus - yksilöllisiä polkuja kohti yhteisöllistä oppimista	Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy	1/2017
Nuorisotakuusta toimeen	Oulun kaupunki	12/2017

Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla	Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	12/2017
Tervareitti - Osallistavaa ohjausta yläkouluikaisille perusopetuksen siirtymävaiheeseen	Tervaväylän koulu	12/2017
NOJAT-Nuorten ohjaus ja auttaminen tulevaisuuteen	Tyrnävän kunta	7/2018
NISU Nivelvaiheiden sujuvoittaminen	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	8/2017
Suunnitelma B	Korpisaaren Säätiö	6/2017
Lapin TNO-palvelut	Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia	12/2017
Opit työssä	Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä	5/2017
Opintie sujuvaksi - etnisiin ryhmiin kuuluvat oppilaat koulupolun siirtymävaiheessa	Lapin yliopisto	2/2017
eBoss - hyvinvointivalmennusta nuorille	Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy	1/2019
See Me! - Taidot esille, Maahanmuuttajataustaisten nuorten osaamisen tunnistaminen	Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö	7/2017
Carry on	Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä	6/2018
TEDDY - Työllistymisen edistäminen yhdessä	Hengitysliitto ry	12/2018
Omia polkuja pitkin ammattiin (OPPA) - ammatillisen koulutuksen tutkinon uudistus työelämään siirtymisen edistäjänä (esiselvityshanke)	Rovaniemen Koulutuskuntayhtymä	2/2017
Sujuvat työnhakumarkkinat	Jyväskylän Koulutuskuntayhtymä	2/2019